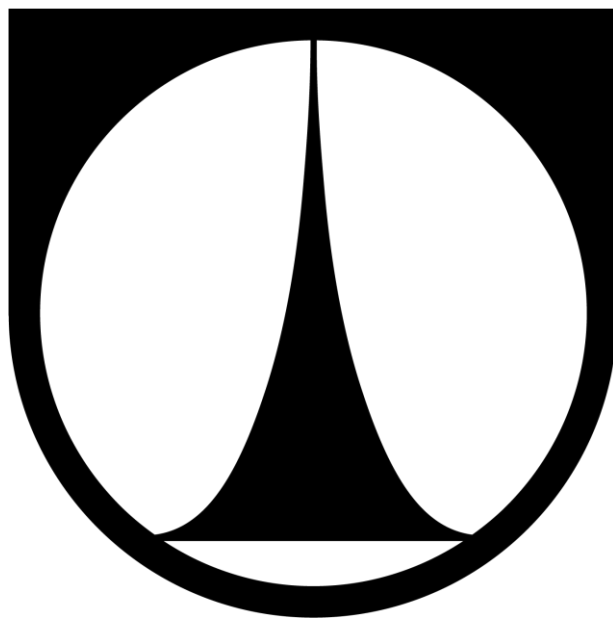

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Ekonomická fakulta

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2013

Bc. Žaneta Petráková

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

Ekonomická fakulta

Studijní program: N 6280 Ekonomika a management
Studijní obor: Podniková ekonomika

Vliv finančních prostředků čerpaných z fondů EU na Liberecký kraj a vybrané podniky

The Influence of the Financial Resources from the Funds of the EU on the Liberec Region and the Selected Companies

DP - EF - KEK - 2013 – 59

Bc. Žaneta Petráková

Vedoucí práce: Ing. Blanka Brandová, Ph. D., katedra ekonomie

Konzultant: Ing. Martin Janeček, Inteva Products a. s.

Počet stran: 99

Počet příloh: 4

Datum odevzdání: 10. 5. 2013

Prohlášení

Byl(a) jsem seznámen(a) s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom(a) povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracoval(a) samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

V Liberci, 10. 5. 2013

Anotace

Cílem diplomové práce je charakterizovat regionální politiku Evropské unie a postavení České republiky z hlediska čerpání evropských dotací, analyzování vlivu těchto dotací na Liberecký kraj a podnikatelské subjekty v kraji. První kapitola se zaměřuje na historii EU, druhá kapitola se zabývá regionální politikou EU. Třetí a čtvrtá kapitola popisuje čerpání dotací ze strany ČR. Pátá kapitola se zabývá vlivem dotací na Liberecký kraj a šestá kapitola charakterizuje dva projekty financované z evropských dotací.

Klíčová slova

Evropská unie, evropské dotace, evropské fondy, operační programy, programové období, regionální politika.

Annotation

The aim of the thesis is to characterize the regional policy of the European Union and the position of the Czech Republic from the point of view of receiving European grants, to analyze the influence of these grants to the Liberec Region and to entrepreneurs of the region. The first chapter deals with the history of the European Union, the second chapter deals with the regional policy of the European Union. The third and fourth chapters describe how the Czech Republic manages the grants received. The fifth chapter deals with the influence of these grants to the Liberec Region and the sixth chapter characterizes two projects which are financed by these European grants.

Keywords

European funds, European grants, European Union, operational programme, programming period, regional policy.

Obsah

Seznam ilustrací.....	10
Seznam tabulek.....	12
Seznam zkratek.....	14
Úvod	14
1 Historie Evropské unie	16
1.1 <i>Počátky evropské integrace.....</i>	16
1.2 <i>60. léta.....</i>	20
1.3 <i>70. léta.....</i>	21
1.4 <i>80. léta.....</i>	21
1.5 <i>90. léta.....</i>	22
1.6 <i>EU v 21. století.....</i>	22
2 Politika hospodářské a sociální soudržnosti EU	24
2.1 <i>Stručná historie regionální politiky.....</i>	24
2.2 <i>Strukturální fondy a Fond soudržnosti – rozdíly mezi programovým obdobím 2000-2006 a 2007-2013</i>	26
2.2.1 <i>Evropský fond regionálního rozvoje (European Regional Development Fund – ERDF)</i>	27
2.2.2 <i>Evropský sociální fond (European Social Fund – ESF).....</i>	27
2.2.3 <i>Fond soudržnosti neboli Kohezní fond (Cohesion Fund – CF).....</i>	28
2.2.4 <i>Evropský zemědělský podpůrný a garanční fond (European Agriculture Guidance and Guarantee Fund – EAGGF).....</i>	28
2.2.5 <i>Finanční nástroj na podporu rybolovu (Financial Instrument for Fisheries Guidance - FIFG)</i>	29
2.3 <i>Programová období.....</i>	29
2.3.1 <i>Programové období 1989-1993</i>	29
2.3.2 <i>Programové období 1994-1999</i>	30
2.3.3 <i>Programové období 2000-2006.....</i>	31
2.3.4 <i>Programové období 2007–2013</i>	31
3 Fondy Evropské unie a Česká republika.....	34
3.1 <i>Postavení České republiky v EU z hlediska čerpání finančních prostředků z unijního rozpočtu</i>	34
3.1.1 <i>Prostředky určené na rozvoj venkova a podporu rybolovu.....</i>	35
3.1.2 <i>Prostředky čerpané ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti.....</i>	36
3.2 <i>Problémy ČR s čerpáním evropských dotací.....</i>	38
4 Programové období 2007-2013 v České republice	41
4.1 <i>Programovací mechanismus</i>	41
4.2 <i>Strategické cíle české regionální politiky.....</i>	41
4.3 <i>Operační programy České republiky</i>	43
4.3.1 <i>Tematické operační programy.....</i>	43

4.3.2	Regionální operační programy	48
4.3.3	Operační program – Praha.....	50
4.3.4	Evropská územní spolupráce.....	51
5	Vliv evropských dotací na Liberecký kraj	53
5.1	<i>Regionální operační program regionu soudržnosti Severovýchod</i>	<i>53</i>
5.2	<i>Charakteristika Libereckého kraje</i>	<i>56</i>
5.3	<i>Vývoj vybraných ukazatelů v rámci Libereckého kraje.....</i>	<i>57</i>
5.4	<i>Alokace finančních prostředků mezi jednotlivé prioritní osy</i>	<i>62</i>
5.5	<i>Shrnutí</i>	<i>67</i>
6	Projekty financované z evropských fondů.....	69
6.1	<i>Vzdělávání zaměstnanců společnosti Gama a. s. ke zvýšení jejich konkurenceschopnosti</i>	<i>69</i>
6.1.1	Popis projektu.....	69
6.1.2	Výběrové řízení dodavatele služeb.....	72
6.1.3	Hodnocení efektivity kurzů	74
6.1.4	Vlastní průzkum hodnocení kurzů	75
6.1.5	Vyhodnocení projektu	80
6.2	<i>Inovace komponenty pro automobilový průmysl ASD</i>	<i>81</i>
6.2.1	Charakteristika a cíle projektu.....	82
6.2.2	Finanční aspekty projektu	84
6.2.3	Monitoring projektu a povinnosti žadatelů o dotaci.....	87
6.2.4	Vyhodnocení projektu	89
7	Hodnocení efektivnosti evropských dotací	90
Závěr	93
Citace	95
Seznam příloh	99

Seznam ilustrací

Obrázek 2.1: Podíl jednotlivých cílů pro období 2007-2013 na celkovém rozpočtu regionální politiky	33
Obrázek 3.1: Vývoj čisté bilance příjmů ČR v letech 2004-2012 (mld. Kč)	34
Obrázek 3.2: Alokace finančních prostředků ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti mezi členské státy EU v období 2007-2013 (v EUR).....	37
Obrázek 3.3: Výše dotací ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti připadající na jednoho obyvatele členských zemí EU v programovém období 2007-2013.....	38
Obrázek 4.1: Alokace finančních prostředků ze strukturálních fondů EU a Fondu soudržnosti mezi tematické operační programy ČR pro programové období 2007-2013	48
Obrázek 4.2: Alokace finančních prostředků plynoucích z fondů EU mezi jednotlivé regiony soudržnosti v období 2007-2013 (EUR)	49
Obrázek 4.3: Alokace finančních prostředků z fondů EU připadající na jednoho obyvatele (EUR).....	50
Obrázek 5.1: Cíle a oblasti podpory ROP Severovýchod	55
Obrázek 5.2: Alokace finančních prostředků mezi prioritní osy ROP SV	56
Obrázek 5.3: Podíl ubytovacích zařízení v okresech Libereckého kraje na jejich celkovém počtu v Libereckém kraji v roce 2011	60
Obrázek 5.4: Vývoj počtu vybraných forem podnikání v Libereckém kraji v letech 2007-2011	62
Obrázek 5.5: Dokončené projekty v rámci jednotlivých oblastí podpory Prioritní osy 1..	64
Obrázek 5.6: Dokončené projekty v rámci jednotlivých oblastí podpory Prioritní osy 2..	65
Obrázek 5.7: Dokončené projekty v rámci jednotlivých oblastí podpory Prioritní osy 3..	66
Obrázek 5.8: Dokončené projekty v rámci jednotlivých oblastí podpory Prioritní osy 4..	67
Obrázek 6.1: Procentuální podíl dílčích nákladů na celkových plánovaných nákladech projektu	71
Obrázek 6.2: Průměrná spokojenost zaměstnanců s uskutečněnými kurzy	75
Obrázek 6.3: Školení a počet zúčastněných respondentů	76

Obrázek 6.4: <i>Grafické znázornění odpovědí respondentů na otázky týkající se poskytnutých informací</i>	77
Obrázek 6.5: <i>Grafické znázornění odpovědí respondentů na otázky týkající se možnosti využití získaných informací v pracovním životě</i>	78
Obrázek 6.6: <i>Grafické znázornění odpovědí respondentů na otázky týkající se kvalit školitelů a průběhu školení</i>	79
Obrázek 6.7: <i>Grafické znázornění odpovědí na otázky týkající se školicích prostor a občerstvení</i>	80
Obrázek 6.8: <i>Grafické znázornění odpovědí hodnotících kurz jako celek</i>	81

Seznam tabulek

Tabulka 2.1: <i>Strukturální fondy a Fond soudržnosti v programovém období 2000-2006 a 2007-2013</i>	26
Tabulka 2.2: <i>Cíle regionální politiky a strukturální fondy v programovém období 1989-1993</i>	30
Tabulka 2.3: <i>Cíle regionální politiky a strukturální fondy v programovém období 2000-2006</i>	31
Tabulka 2.4: <i>Fondy v programovém období 2000-2006 a 2007-2013 (vyjma strukturálních fondů a Fondu soudržnosti)</i>	32
Tabulka 3.1: <i>Stav čerpání finančních prostředků na Program rozvoje venkova 2007-2013</i>	35
Tabulka 4.1: <i>Priority strategických cílů ČR v programovém období 2007-2013</i>	42
Tabulka 4.2: <i>Operační programy pro programové období 2007-2013</i>	44
Tabulka 4.3: <i>Alokace finančních prostředků z ERDF mezi jednotlivé operační programy přeshraniční spolupráce určené ČR na období 2007-2013</i>	52
Tabulka 5.1: <i>Základní makroekonomické ukazatele RS Severovýchod</i>	54
Tabulka 5.2: <i>Vybrané makroekonomické ukazatele Libereckého kraje</i>	57
Tabulka 5.3: <i>Základní dopravní ukazatele Libereckého kraje</i>	58
Tabulka 5.4: <i>Vybrané údaje o dosaženém vzdělání a nezaměstnanosti v Libereckém kraji mezi lety 2007-2011</i>	59
Tabulka 5.5: <i>Vývoj počtu ubytovacích zařízení a hostů v Libereckém kraji v letech 2007-2011</i>	59
Tabulka 5.6: <i>Vývoj PZI ve vybraných oblastech ČR</i>	61
Tabulka 5.7: <i>Alokace finančních prostředků z evropských fondů mezi jednotlivé prioritní osy (v Kč)</i>	63
Tabulka 6.1: <i>Uskutečněná školení v rámci projektu vzdělávání zaměstnanců</i>	70
Tabulka 6.2: <i>Plánovaná výše nákladů na projekt vzdělávání zaměstnanců</i>	71
Tabulka 6.3: <i>Výsledky hodnocení nabídek firem Tempo Training & Consulting a Aperta s. r. o.</i>	74

Tabulka 6.4: <i>Přehled jednotlivých modelových řad s plánovaným začátkem produkce a počtem vyrobených kusů</i>	82
Tabulka 6.5: <i>Původní rozpočet projektu</i>	84
Tabulka 6.6: <i>Porovnání ukazatelů výnosnosti projektu při optimistických a pesimistických očekávání</i>	85
Tabulka 6.7: <i>Aktualizovaný rozpočet projektu</i>	86
Tabulka 6.8: <i>Ukazatele k výpočtu ukazatelů výnosnosti investice</i>	86

Seznam zkratek

ČSÚ	- Český statistický úřad
EAFRD	- Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
EAGGF	- Evropský zemědělský podpůrný a garanční fond
EFF	- Evropský rybářský fond
EHS	- Evropské hospodářské společenství
ERDF	- Evropský fond regionálního rozvoje
ES	- Evropské společenství
ESF	- Evropský sociální fond
ESFČR	- Evropský sociální fond ČR
ESUO	- Evropské společenství uhlí a oceli
ESVO	- Evropského sdružení volného obchodu
EU	- Evropská unie
EURATOM	- Evropské společenství pro atomovou energii
FIFG	- Finanční nástroj na podporu rybolovu
JEA	- Jednotný evropský akt
NSRR	- Národní strategický referenční rámec
OEEC	- Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci
OP LZZ	- Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost
OPPI	- Operační program Podnikání a inovace
OSVČ	- Osoba samostatně výdělečně činná
PZI	- Přímé zahraniční investice
ROP SV	- Regionální operační program regionu soudržnosti Severovýchod
RS	- Region soudržnosti

Úvod

Čerpání dotací z evropských fondů je jedním z aktuálních témat dnešní doby, a to nejen v České republice, ale i v dalších šestadvaceti zemích, které jsou členy Evropské unie (dále jen EU). Aniž si to často uvědomujeme, finanční prostředky plynoucí z evropských financí se týkají každého z nás. Jsou z nich financovány nejen projekty podnikatelských subjektů, ale i projekty, jejichž cílem je zlepšení životní úrovně obyvatel České republiky. O dotacích z EU slýcháme téměř denně ze sdělovacích prostředků, avšak spíše než o přínosech se častěji hovoří o podezřelých kauzách, týkajících se zneužívání evropských peněz. Rozhlédneme-li se kolem sebe, chvílemi nám může připadat, jako by veškeré modernizace, opravy, výstavby, rekonstrukce apod. byly financovány právě z dotací EU. Nejednoho člověka tak může napadnout otázka, zda jsou tyto prostředky směřovány opravdu tam, kde je jich potřeba, či zda z nich mohou těžit i lidé, kteří je nakonec využijí jen pro svůj prospěch, nikoli ve prospěch společnosti. Hlavním cílem této práce je potvrdit, či vyvrátit tezi, že finanční prostředky z EU mohou být čerpány na jakékoliv projekty, aniž by byl prokázán pozitivní vliv na danou oblast či region.

V praxi se můžeme v souvislosti s evropskými dotacemi setkat s výrazy, jako jsou regionální politika, programovací období, operační programy, regiony soudržnosti, strukturální fondy, prioritní osy apod. Často lidé ani nevědí, co si pod daným výrazem mají představit. Dle získaných zkušeností lze konstatovat, že informovanost české veřejnosti o možnosti čerpání finančních prostředků z evropských fondů se postupem času zlepšuje, avšak spíše než pozitivní názory, převládají pocity negativní. Při zmínění tohoto tématu mnohým lidem automaticky naskočí výrazy, jako jsou „zneužití“ či „korupce“. To, že z těchto peněz byly vybaveny nemocnice novými lékařskými přístroji či vystavěna nová dětská hřiště, si však uvědomí malý počet osob.

V teoretické části vycházím jak z tištěných publikací, které jsou ve většině případů publikovány pod záštitou státních či vzdělávacích institucí, tak z oficiálních internetových zdrojů. Důvodem využití větší části internetových zdrojů je jejich aktuálnost, kterou tištěné publikace většinou postrádají. V první části práce seznamuji čtenáře s historií EU. Myslím si, že v rámci daného tématu je vhodné znát stručný vývoj evropského společenství, jehož členem je i naše republika. Ve druhé kapitole se snažím přiblížit podstatu

a fungování regionální politiky, v rámci které k nám proudí největší množství finančních prostředků. Největší část práce je věnována postavení České republiky v EU v souvislosti s čerpáním dotací. Dle mého názoru struktura teoretické části přehledně shrnuje podstatné informace o EU a evropských fondech, které čtenáři přiblíží princip rozdělování finančních prostředků mezi členské státy unie.

V teoretické části práce se zaměřuji na Liberecký kraj, který je součástí regionu soudržnosti Severovýchod. V rámci tohoto regionu jsou čerpány dotace z EU prostřednictvím Regionálního operačního programu Severovýchod, jenž je tvořen třemi kraji ČR. V rámci čerpání těchto prostředků byly stanoveny cíle, jichž má být dosaženo. Tyto cíle však byly stanoveny pro celé regiony soudržnosti, nikoliv pro jednotlivé kraje. Ve své práci se snažím zkoumat, jaký vliv mají evropské dotace ne na celý region soudržnosti Severovýchod, ale jaký vliv mají čerpané finanční prostředky na vývoj samotného Libereckého kraje. Do Libereckého kraje byla investována vysoká částka peněz pocházející z dotací EU a cílem práce je zjistit, zda je tato skutečnost na celkovém vývoji kraje a podniků v kraji znát. Tyto finanční prostředky do kraje neplynou pouze prostřednictvím OP Severovýchod, ale subjekty v kraji mohou čerpat dotace i z ostatních fondů EU. Za tímto účelem se také budu snažit zhodnotit u vybraného podniku, jenž provozuje svou činnost v Libereckém kraji, jaký dopad má čerpání dotací z EU na jeho fungování a rozvoj.

Při zpracování vycházím z poznatků získaných z literatury zabývající se daným tématem, ze statistických údajů, z internetových článků a z interních dokumentů společnosti. K výzkumu využívám finanční výpočty, metody komparace a dedukce a dotazníkové šetření.

1 Historie Evropské unie

Proces formování EU do podoby, kterou známe nyní, byl zdoluhavý a náročný. Byl ovlivněn nesčetným množstvím válečných, kulturních či náboženských konfliktů, odlišnými ekonomickými vývojovými trendy v jednotlivých zemích světa, utvářením nových státních hranic apod. Tyto faktory však vedly k postupnému sjednocování evropských zemí, které pokračuje i v současnosti, a které má významný vliv na utváření dnešní společnosti.

1.1 Počátky evropské integrace

Myšlenka sjednocení evropských států se objevovala již v dávné historii v nejrůznějších podobách. Jako hlavní argumenty můžeme uvést zesílení moci, nadvláda nad větším územím, zefektivnění jeho obrany před nepřáteli a omezení válečných konfliktů. Prvními osobnostmi, které uvažovali o sjednocení Evropy, byli Pierre Dubois¹, Jiří z Poděbrad či Maximilien de Béthune². U všech tří osobností bylo hlavním motivem udržení míru či posílení bezpečnosti. Postupem času se touto myšlenkou začali zabývat nejen politické osobnosti, ale i náboženští představitelé a filozofové. Toto rozšiřování vedlo i ke změnám argumentů pro sjednocení. K hlavním motivům se přidalo politické a náboženské sjednocení a odstranění kulturních a sociálních rozlišností v Evropě. Mezi novodobé představitele myšlenky sjednocené Evropy se řadí William Penn³, Charles-Irénée Castel de Saint-Pierre⁴ či Immanuel Kant⁵ [1 s. 33-35]

Průmyslová revoluce v 19. století značně ovlivnila další smýšlení o evropské jednotě. Rychlý technický rozvoj a industrializace vyvolaly potřebu mezinárodní spolupráce. To vedlo k vytváření prvních sektorově orientovaných mezinárodních organizací. Po první světové válce se světová spolupráce rozšiřovala. Mělo se za to, že je to účinný prostředek proti hospodářské krizi a vzrůstající nezaměstnanosti. Za nejvýznamnějšího předchůdce dnešního evropského integračního seskupení považujeme Panevropské hnutí, na základě

¹ 11250 – 1321, francouzský politický myslitel a publicista

² ~~1560~~ = 1641, francouzský státník a vojevůdce

³ 1644 - 1718, kvakerský vůdce a bojovník za svobodu vyznání

⁴ 1658 – 1743, katolický myslitel a diplomat

⁵ 1724 – 1804, německý filozof a myslitel

kterého byla roku 1923 vytvořena Panevropská unie. V čele hnutí stál rakouský aristokrat, hrabě Richard Coudenhove-Kalergi. Cílem tohoto hnutí bylo sjednocení Evropy a vznik „Spojených států evropských“. Druhá světová válka byla důležitým impulsem pro evropská hnutí. Během druhé světové války organizace podporovala činnosti vedoucí k ukončení válečného konfliktu. V pozadí však nezůstala příprava k evropskému poválečnému sjednocení. Obtížná poválečná situace nejen v průmyslu a zemědělství, ale i v oblasti hospodářství, vedla k založení Hnutí za spojenou Evropu, v jejímž čele stál Winston Churchill. V průběhu působení tohoto hnutí došlo k významným skutečnostem. Roku 1948 se konal Evropský kongres v Haagu, který vyústil v založení Rady Evropy dne 5. května 1949 v Londýně. Zakládajícími zeměmi byly Francie, Velká Británie, země Beneluxu, Dánsko, Norsko, Irsko, Itálie a Švédsko. Dalším důležitým mezníkem bylo odsouhlasení a čerpání Marshallova plánu, který měl za úkol pomoci válkou zdevastované Evropě jak finančními, tak materiálními prostředky. Nově vzniklá Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci (dále jen OEEC⁶), se zhostila agendy poskytování podpory z Marshallova plánu [1 s. 36-46].

Po roce 1948 se středem pozornosti stal poválečný vývoj Německa zejména ze strany Francie a rostoucí hospodářská síla USA. Právě rostoucí vliv USA vedl k myšlence vytvoření rozsáhlého evropského trhu, jemuž byla přisuzována schopnost podporovat konkurenci, stlačovat ceny a stimulovat hledání nových zdrojů a výrobních postupů [1 s. 49]. Tyto skutečnosti vedly k vyhotovení Schumannova plánu, který je považován za počátek ES. Jeho skutečným autorem je Jean Monnet⁷. Prvotním cílem Schumannova plánu bylo vytvoření společného trhu uhlí a oceli, v rámci kterého měli nadnárodní organizace rozhodovat o výrobě a prodeji v těchto stěžejních sektorech. Vytvoření společného trhu uhlí a oceli bylo nejvýznamnější pro Německo a Francii. Zájem o vstup do této organizace projevíly i země Beneluxu a Itálie, a to zejména z ekonomického hlediska a snaze o upevnění své pozice v poválečné Evropě. Opačný postoj zaujímala Velká Británie a severské země, čímž se snižoval význam nově vznikajícího společenství. Dne 27. července 1952 vstoupila v platnost tzv. Pařížská smlouva, neboli Smlouva

⁶ 14. 12. 1960 bylo nahrazeno Organizací pro evropskou hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD)

⁷ 1888 – 1979 – francouzský politik, ekonom a diplomat

o Evropském společenství uhlí a oceli, která vypovídala o konečné podobě nově vzniklé organizace [1 s. 47-53].

Působení integrace Evropské společenství uhlí a oceli (dále jen ESUO) slavilo úspěch. Západoevropské státy si však začaly uvědomovat, že k rozšiřování společenství o další západoevropské země je potřeba najít jiný významný sektor, jelikož uhlí a ocel začaly ztrácet svou hospodářskou významnost. Bylo tedy nutné najít jinou, hospodářsky významnou oblast, kterou se stala jaderná energie. Kvůli rozdílným názorům a požadavkům jednotlivých států, neměly další snahy o integraci úspěch. Mimo členů ESUO si ostatní země chtěly ochraňovat domácí trhy a neztratit nad nimi výhradní kontrolu. Neúspěšné byly i pokusy o integraci v sektorech zemědělství, dopravy, telekomunikací či ochrany zdraví. Země ESUO se ale nechtěly jen tak vzdát. Došlo k sestavení tzv. Spaakova výboru a po více než půlročním jednáním s ministry zahraničních věcí se mohlo začít s budováním evropské organizace, jejímž úkolem byla kontrola a podpora jaderného výzkumu a společného trhu. [1 s. 65-66]. Spaakův přípravný výbor vypracoval zprávu, která obsahovala návrhy dvou samostatných organizací. V rámci sjednocení v oblasti jaderné energie byl, jako u jediného sektoru, zachován princip sektorové integrace. Toho se týkala první ze dvou navrhovaných organizací, a to Evropské společenství pro atomovou energii (dále jen EURATOM). Druhou organizací, kterou zpráva navrhovala, bylo Evropské hospodářské společenství (dále jen EHS) spravující volný obchod jak mezi členskými státy, tak mezi státy nečlenskými. V tomto případě byly použity nástroje celní unie. Po desetiměsíčních přípravných a harmonizačních procesech konečně došlo 25. března 1957 k podpisu smlouvy o Evropském společenství pro atomovou energii a smlouvy o Evropském hospodářském společenství. Tyto dvě smlouvy tvoří jeden celek, který dostal název Římské smlouvy dle místa jejich podpisu. Jsou výsledkem kompromisu, který musel být přijat, kvůli rozdílným názorům členských států. A to jak v otázce jaderné energie, u které byl ponechán sektorový přístup, tak v otázce společného trhu, v rámci kterého proti sobě stály státy zcela otevřené volnému obchodu a státy s nedostatečnou konkurencí, které měly strach z ohrožení národních odvětví zahraniční konkurencí. Do společného trhu bylo zahrnuto i zemědělství, avšak podpory zemědělské výroby jednotlivých států byly natolik rozdílné, že vytvoření

jednotlivých nástrojů zemědělské politiky bylo odloženo. K ratifikaci Římských smluv došlo začátkem roku 1958 [2].

Smlouvu o založení EHS lze považovat, co se její formy týče, spíše za ústavu, než za smlouvu v pravém slova smyslu. Jsou v ní definovány nové politické instituce, jejich pravomoci a funkce. První z těchto organizací byla Evropská komise. Evropská komise je výkonný orgán, který předkládá návrhy zákonů a prosazuje zájmy EU jako celku. Dále byla ustanovena Rada ministrů, která zastupovala vlády jednotlivých členských zemí a na kterou byla přenesena rozhodovací pravomoc [3 s. 112].

Velká Británie, jakožto bývalá velmoc, stála doposud mimo tyto nově vzniklé organizace, nepočítaje založení OEEC a Západoevropskou unii⁸. Členové EURATOMu a EHS jevíli značný zájem o přistoupení Velké Británie jak z hlediska politického, tak z hlediska její vyspělosti v jaderné oblasti. Zprvu se Britům jevílo členství v EURATOMu zajímavé, avšak důvodů proti tomuto přistoupení bylo nespočetné množství. V oblasti jaderné energie Británie úzce spolupracovala s USA, vlastnila jaderná tajemství k vyrobení vlastní jaderné bomby apod. Po vstupu do EURATOMu by tyto informace musela poskytnout stávajícím členům a ztratila by tak výhodu nad ostatními zeměmi. O vytvoření společného evropského trhu měla Británie zájem. Jelikož se obchod s Commonwealthem⁹, který tvořil přibližně 50 % jejího celkového vývozu, dále nerozvíjel, musela se Británie zaměřit na evropský trh, který prožíval hospodářský růst. Její členství však záviselo na způsobu organizace tohoto společného trhu, protože celní unie se společnými tarify vůči třetím zemím pro ni byla nepřijatelná [4 s. 147]. Organizace OEEC přišla v roce 1957 s návrhem vytvořit oblast volného obchodu mezi EHS a státy OEEC. Postupně by docházelo k odstraňování bariér omezujících volných obchod s průmyslovým zbožím, nikoliv se zemědělskými produkty, avšak členské státy by vůči třetím zemím vystupovaly samostatně. Jednání mezi EHS a OEEC byla zablokována Francií. Evropské země, které měly o tuto spolupráci zájem, i nadále pokračovaly v jednáních s OEEC, což vyústilo

⁸ Mezivládní vojenská a obranná organizace, jejíž členské země byly zároveň členy EU a NATO. Skládá se z 10 členských zemí, 6 přidružených zemí, 7 přidružených partnerů a 5 pozorovatelů. Zanikla vypršením Pařížských dohod v roce 2010.

⁹ Volné sdružení Spojeného království a jeho bývalých dominií a kolonií. V současné době jsou členy 54 samostatných států a závislá teritoria a území pod správou Velké Británie, Austrálie a Nového Zélandu.

v roce 1959 ve vznik Evropského sdružení volného obchodu (dále jen ESVO), jejímiž členy byly Velká Británie, Švédsko, Norsko, Dánsko, Švýcarsko, Rakousko a Portugalsko [5].

1.2 60. léta

Ve vztahu k EHS se dají 60. léta nazvat plodným obdobím. Celní unie byla vytvořena dříve, než se plánovalo. K 1. červenci 1968 došlo k úplnému odstranění celních omezení mezi členskými zeměmi a zavedení společného celního tarifu vůči třetím zemím. Vedle vytvoření společné obchodní politiky, bylo třeba definovat společnou zemědělskou politiku. Mezi členskými státy existovaly, a dosud existují, značné rozdíly ve vyspělosti a podporách zemědělství. Vytvoření společné zemědělské politiky byl velmi složitý a dlouhý proces, který vyústil k vytvoření finančně nejnáročnější politiky EHS [4].

60. léta jsou také spojena s prvními pokusy o rozšíření. V roce 1961 podaly žádost o přistoupení tři státy z ESVO, a to Velká Británie, Irsko a Dánsko. Velkou Británii k tomu vedly především ekonomické a politické důvody. Ukázalo se, že i velký spojenec Británie, USA, vyjadřoval kladný postoj k jejímu členství v ES. Mezi členy EHS však došlo ke značnému názorovému nesouladu. Panovaly obavy z přistoupení dalšího silného státu, hlavně ze strany Francie, která měla nejsilnější postavení v ES. Naopak pro menší státy by přistoupení Británie znamenalo oslabení tohoto postavení. Avšak právě vliv Francie a její dvojnásobné veto o přistoupení Británie, nejprve v roce 1963 a poté i v roce 1967, vedlo k tomu, že se první rozšíření o Velkou Británii, Irsko a Dánsko konalo až 11 let po podání jejich žádostí. Právě toto vetování Francie, se kterým nesouhlasili ostatní členové, vedlo ke krizi uvnitř ES a k zaměření pozornosti na rozvoj vnějších vztahů. Nutností bylo zkoordinovat komunikaci mezi jednotlivými společenstvími. Dne 8. dubna 1965 došlo k podpisu slučovací smlouvy, v rámci které se spojily dosud samostatně existující společenství ESUO, EURATOM a EHS v Evropské společenství (dále jen ES). Smlouva vstoupila v platnost 1. července 1967 [6].

1.3 70. léta

V prosinci 1969 se konal summit v Haagu, který ukončil krizi uvnitř ES. Objevují se první plány na zavedení jednotné měny, které byly dovršeny o 30 let později. Po odstoupení francouzského prezidenta Charlese de Gaulla byla obnovena jednání s nově přistupujícími státy a mezi lety 1970-1971 se ES rozšířilo o Velkou Británii, Dánsko a Irsko. Vážným uchazečem bylo i Norsko, avšak jeho obyvatelé odmítli přistoupení země do ES v referendu. V roce 1973 došlo k první ropné krizi, jež měla za následek hlubokou recesi celosvětové ekonomiky a dlouhodobé problémy v rámci ES. Na Pařížském summitu, který se konal v roce 1974, byl odsouhlasen vznik Evropské rady. Mezi ES a Velkou Británií se rozpoutaly spory o výši příspěvků do společného rozpočtu. Británie se stala největším čistým plátcem, ačkoliv její postavení z hlediska hrubého národního produktu bylo z devíti členských zemí třetí nejhorší. Po řadě jednání však nedošlo k požadované změně rozpočtových pravidel a spory se znovu rozhořely po roce 1979, kdy se Margaret Thatcherová¹⁰ stala britskou ministerskou předsedkyní. Díky svému důraznému postupu byla Británii přiznána sleva na odvodech do rozpočtu ES, tzv. Britský rabat [1 s. 96–111].

1.4 80. léta

V 80. letech se ES rozrostlo o další tři členy. V roce 1981 přistoupilo Řecko a o pět let později Španělsko a Portugalsko. Toto rozšíření se nazývá „druhá nebo jižní vlna rozšíření“. Na základě rozhodnutí Evropské rady se ve dnech 28. a 29. června 1985 konala v Lucemburku mezivládní konference, která měla na programu otázky týkající se dokončení jednotného trhu, reformy institucí, dalšího integračního vývoje či zahraničněpolitické spolupráce. Výsledkem této konference se stal dokument Jednotný evropský akt (dále jen JEA). JEA obsahuje výsledná rozhodnutí a opatření, na kterých se členské státy během konference dohodly. Bylo přijato rozhodnutí, že do konce roku 1992 musí být odstraněny zbývající překážky bránící volnému pohybu zboží, služeb, kapitálu a osob, došlo k odstranění práva veta při rozhodování Rady ve vybraných oblastech, Evropský parlament byl zapojen do legislativního procesu. Cílem ES se stalo směřování k přijetí společné měny [1 s. 113–124].

¹⁰ Margaret Thatcherová byla britská politička a bývalá předsedkyně britské vlády. Díky své průbojnosti, nekompromisnosti a silné povaze je přezdívána jako „Železná lady“.

1.5 90. léta

90. léta jsou spojena se vznikem EU. Dne 8. prosince 1991 se v nizozemském Maastrichtu konal summit, jehož hlavními body bylo jednání o Smlouvě o EU. Vedly se ostré diskuze na téma hospodářská a měnová unie, společná zahraniční politika a obrana. Dalším tématem jednání byla i sociální oblast. Ačkoliv pro sebe Británie získala spoustu výjimek, musela udělat i mnoho ústupků. Hodiny vyjednávání nakonec přinesly požadovaný výsledek. Tím byla upravená Smlouva o EU. Ve smlouvě byla zakotvena společná zahraniční, bezpečnostní a obranná spolupráce a spolupráce v oblasti justice a vnitřních záležitostí. Vytvořila takzvanou pilířovou strukturu EU. Obyvatelé členských zemí se stali občany EU, vznikl Evropský účetní dvůr a Fond soudružnosti a Evropská komise získala kompetence v dalších oblastech. Smlouva však byla nesmírně složitá a nikdo podrobně neznal celý její text. Smlouva byla podepsána v únoru 1992. Ratifikační proces, který s sebou přinášel spoustu problémů a trval bezmála dva roky, byl úspěšně dokončen a dal vzniknout EU [3 s. 313-317].

V lednu 1995 došlo k dalšímu rozšíření EU. Novými členy se staly Rakousko, Finsko a Švédsko a EU čítala celkem patnáct členů. Další významná událost tohoto období se odehrála v březnu roku 1995. V sedmi státech EU, Beneluxu, Francii, Německu, Portugalsku a Španělsku, vstupuje v platnost Schengenská dohoda¹¹. V návaznosti na Smlouvu o EU byla 2. října 1997 podepsána Amsterodamská smlouva, která vstoupila v platnost 1. května 1999. Upravovala určitá ustanovení ve Smlouvě o EU a ve smlouvách zakládajících Evropská společenství. Další událostí, která se zapsala do dějin EU, bylo přijetí jednotné měny v jedenácti zemích EU v lednu 1999. Euro však bylo prozatím používáno pro obchodní a finanční transakce [7].

1.6 EU v 21. století

Od 90. let probíhala jednání o přistoupení s deseti evropskými zeměmi a se středomořskými ostrovy Maltou a Kyprem. Reakcí na to bylo přijetí kodaňských kritérií. Jednalo se o podmínky, které musely být splněny, aby se uchazeči o členství mohli

¹¹ Schengenská dohoda byla podepsána v roce 1985. V rámci Schengenského prostoru nejsou vykonávány celní kontroly. Kontrola se soustředí na vnější hranice prostoru. Státy spolupracují i v dalších oblastech, které kompenzují chybějící kontroly na vnitřních hranicích.

stát členy EU. K rozšíření EU o dalších deset členů došlo v květnu 2004. Novými členy se staly Estonsko, Lotyšsko, Litva, Slovensko, Maďarsko, Polsko, Česká republika, Slovinsko, Kypr a Malta. V roce 2007 se přidaly Rumunsko a Bulharsko. Před tímto východním rozšířením byla v roce 2001 podepsána Smlouva z Nice, která měla připravit EU na toto velké rozšíření. V červenci 2003 byl přijat návrh smlouvy o ústavě pro Evropu. K jejímu podpisu došlo v říjnu následujícího roku, avšak ratifikační proces se neobešel bez problémů [8]. Obyvatelé Francie a Nizozemska v referendu vyjádřili svůj nesouhlas s euroústavou. Během svého předsednictví se Německo snažilo oživit debaty o dalším osudu euroústavy. To vyvrcholilo vypracováním návrhu Smlouvy pozměňující Smlouvu o EU a Smlouvu o založení Evropského společenství. Značnou část tohoto dokumentu tvořil původní text euroústavy, ze kterého byly vyňaty sporné části. Konečná podoba Lisabonské smlouvy byla podepsána 13. prosince 2007. K ratifikaci všemi členskými zeměmi mělo dojít do roku 2009. Proti Lisabonské smlouvě se postavili obyvatelé Irska, kteří ji v referendu odmítli. Poté, co EU schválila irské požadavky, se konalo druhé referendum, ve kterém již došlo k ratifikaci smlouvy. Ani v ČR neproběhla ratifikace bez problémů. Senát předal Lisabonskou smlouvu k přezkoumání Ústavnímu soudu, čímž pozastavil ratifikaci smlouvy. Ústavní soud potvrdil, že sporné části smlouvy nejsou v rozporu s českou Ústavou. V první polovině roku 2009 byla Lisabonská smlouva schválena jak Poslaneckou sněmovnou, tak Senátem. Po udělení výjimky pro Českou republiku, se pod smlouvu podepsal i prezident Václav Klaus [8].

2 Politika hospodářské a sociální soudržnosti EU

V rámci EU fungují tzv. společné politiky. Jedná se o oblasti, ve kterých se unie rozhodla vykonávat určitou činnost směřující k dosažení stanovených cílů. V těchto oblastech státy přenesly veškeré rozhodovací pravomoci na orgány EU. Mezi tyto politiky patří především společná obchodní politika, společná dopravní politika, společná zemědělská politika a pro členy měnové unie i společná měnová politika. Vedle těchto společných politik existují také politiky, v rámci kterých se státy unie vzdaly rozhodovacích pravomocí jen částečně. Tyto politiky se nazývají sdílené a doplňující politiky, nebo také komunitární či koordinované politiky. Součástí těchto politik jsou například politika ochrany životního prostředí, politika ochrany spotřebitele, politika ochrany hospodářské soutěže a v neposlední řadě také politika hospodářské a sociální soudržnosti neboli regionální politika [9].

Politika hospodářské a sociální soudržnosti je politika komunitární, tzn., že koordinace a harmonizace spadá do kompetence orgánů EU a samotná realizace politiky je úkolem členských států. Jedná se o nástroj, jehož úkolem je snižovat rozdíly mezi jednotlivými regiony EU, které jsou způsobeny nevýhodným geografickým umístěním regionu, sociálními či hospodářskými změnami apod. EU si uvědomuje, že značné regionální nerovnosti mohou nepříznivě ovlivňovat výkonnost celé ekonomiky. Snaží se o odstraňování dopadů integrace, vyrovnavání životní a ekonomické úrovně, odstraňování regionálních disparit¹², zlepšování konkurenceschopnosti, zvyšování zaměstnanosti či podporu vzájemné soudržnosti, a to například investicemi do infrastruktury, do oblastí s velkým růstovým potenciálem, veřejnou podporou firem apod. Z této podpory profitují i bohaté regiony, jelikož můžou využít nových, rozvíjejících se trhů, či uspokojit rostoucí poptávku po technologiích [10 s. 8-9].

2.1 Stručná historie regionální politiky

V prvních letech formování ES byl nadnárodní rámec považován za nepotřebný. Hlavní důraz byl kladen především na odstraňování obchodních bariér a regionální politiku

¹² Neodůvodněné regionální rozdíly v úrovni ekonomického, sociálního a ekologického rozvoje regionů.

si každý stát řídil sám. První návrh na vytvoření Evropského fondu regionálního rozvoje (dále jen ERDF) byl podán roku 1969. Nesetkal se však s pozitivními reakcemi. S rozšiřováním ES o další členy se začaly projevovat ekonomické rozdíly nejen mezi státy navzájem, nýbrž i mezi jednotlivými regiony. Nejvíce tyto nerovnosti pociťovaly Velká Británie a Irsko. S jejich vstupem vzrostl počet států, které podporovaly vznik ERDF. Dalším důvodem pro vytvoření fondu bylo také vytvoření plánů na vznik Hospodářské a měnové unie. ERDF byl nakonec vytvořen v roce 1975 a stal se tak základem regionální politiky [11 s. 35]. Projekty, které byly z ERDF financovány, musely být významné nejen pro danou zemi samostatně, ale musely mít význam i pro ES jako celek. Největšími příjemci této pomoci se po svém vstupu v roce 1986 staly Španělsko a Portugalsko [12 s. 38]. V 2. polovině 80. let byla zahájena reforma regionální politiky jako výsledek přijetí JEA, jehož základním cílem bylo dosažení solidarity mezi členskými státy. Postavení regionální politiky bylo posíleno tím, že myšlenka hospodářské a sociální soudržnosti byla začleněna do textu JEA a zároveň byl zvýšen podíl výdajů na regionální politiku na celkovém rozpočtu ES. Tato reforma se rovněž týkala koordinace finančních nástrojů a zavedla čtyři principy, jimiž se regionální politika řídí a které se později rozrostly o další tři principy [11 s. 40-42]. Těmito principy jsou:

- princip solidarity, v rámci kterého bohatší státy finančně podporují chudší státy svými příspěvky do rozpočtu ES;
- princip subsidiarity, který určuje, zda je vhodnější přenechat rozhodnutí v oblastech, kde jsou pravomoci sdíleny, na orgány EU či příslušné orgány členských států;
- princip koncentrace, který vyjadřuje snahu rozdělovat finanční pomoc do nejvíce chudých regionů;
- princip partnerství, jež vyjadřuje velmi úzkou spolupráci mezi Komisí a kompetentními orgány na národní, regionální a místní úrovni;
- princip programování, na základě kterého se alokování finančních prostředků rozděluje do víceletého programového období, v rámci něhož vlády jednotlivých

členských zemí vypracují rozvojové plány, které předají Komisi k dalšímu projednávání;

- princip adicionality neboli doplňkovosti, jež definuje finanční prostředky poskytované v rámci regionální politiky pouze jako doplňkové, což znamená, že státy nesmí snižovat výdaje na danou oblast plynoucí ze státního rozpočtu;
- princip monitorování a vyhodnocování, ve kterém jde o sledování a vyhodnocování efektivnosti vynakládaných prostředků. Hodnocení se provádí jak před samotným schválením projektu, tak v jeho průběhu i po jeho dokončení [12 s. 40-41].

2.2 Strukturální fondy a Fond soudržnosti – rozdíly mezi programovým obdobím 2000-2006 a 2007-2013

Regionální politika je financována ze strukturálních fondů a z Fondu soudržnosti. Tyto fondy jsou naplňovány finančními prostředky plynoucími z celkového rozpočtu ES. Na počátku regionální politiky byly vytvořeny tři strukturální fondy. Jejich počet se ve druhém a třetím programovacím období navýšil na čtyři, zatímco ve čtvrtém období jejich počet opět kles na dva. Tabulka 2.1 zobrazuje složení strukturálních fondů včetně Fondu soudržnosti v programových obdobích 2000-2006 a 2007-2013.

Tabulka 2.1: *Strukturální fondy a Fond soudržnosti v programovém období 2000-2006 a 2007-2013*

Fondy	Programové období	
	2000-2006	2007-2013
Strukturální fondy	Evropský fond regionálního rozvoje (ERDF)	Evropský fond regionálního rozvoje (ERDF)
	Evropský sociální fond (ESF)	Evropský sociální fond (ESF)
	Evropský zemědělský podpůrný a záruční fond (EAGGF)	ne
	Finanční nástroj na podporu rybolovu (FIFG)	ne
Fond soudržnosti	ano	ano

Zdroj: MMR ČR

2.2.1 Evropský fond regionálního rozvoje (European Regional Development Fund – ERDF)

“The ERDF was set up in 1975 and has become the main instrument of the Community’s regional policy. The main principles by which it currently operates were laid down by the general reform of the Structural Funds in 1988. Community support frameworks‘ negotiated between the Commission, the Member States and the regional authorities lay down the broad outline of the measures that commit the Member States and the Community jointly and provide a reference framework for operational programmes submitted by the Member States. The Commission has the final decision on cofinancing these programmes¹³” [13 s. 170].

Evropský fond regionálního rozvoje byl zřízen především ke snižování rozdílů mezi rozvinutými a zaostávajícími regiony a vyrovnávání životní úrovně, a to především vytvářením nových pracovních míst, zvyšováním konkurenceschopnosti a vzdělání zaměstnanců, podporou podniků, investicemi do infrastruktury, zdraví či zlepšováním životního prostředí. ERDF je, co se týče objemu finančních prostředků, největší a nejvýznamnější fond regionální politiky [12 s. 41].

2.2.2 Evropský sociální fond (European Social Fund – ESF)

Evropský sociální fond (dále jen ESF) byl založen roku 1960 a zaměřuje se na podporu zaměstnanosti a zvyšování počtu pracovních míst v EU. Oblastí, do kterých plyne finanční pomoc z ESF, je nespočet. Můžeme jmenovat investice do vzdělávání a rekvalifikací, boj proti diskriminaci, podporu návratu lidí na trh práce, speciální programy pro osoby se zdravotním postižením, podporu začínajících OSVČ atd. Povinností zemí EU je zveřejnění seznamu přímých příjemců dotací z ESF, který je veřejně přístupný [14]. ESF také reaguje na současnou ekonomickou krizi. Pomáhá více než 10 milionům Evropanů ročně překonat obtížnou životní situaci. Peníze jsou investovány do projektů,

¹³ „Evropský fond pro regionální rozvoj byl založen v roce 1975 a stal se základním nástrojem regionální politiky. Hlavní principy, na základě kterých momentálně funguje, byly stanoveny během reformy strukturálních fondů v roce 1988. Rámec podpory Společenství vyjednaný mezi Komisí, členskými státy a představiteli regionů stanovuje hrubý nástin rozsahu, kterým se společně zavázaly členské státy a Společenství a který poskytuje odborný rámec pro operační programy předložené členskými státy. Komise pak vydá konečné rozhodnutí o financování programů.“

které pomáhají jednotlivcům získávat nové schopnosti a dovednosti a najít lepší zaměstnání, dále podporuje začínající podnikatele, pomáhá studentům usnadnit přechod mezi studiem a nástupem do zaměstnání atd. V roce 1970 činily výdaje na ESF pouhé 1 % z celkového evropského rozpočtu. V aktuálním programovém období 2007-2013 již tyto výdaje činily celých 10 % rozpočtu EU [15].

2.2.3 Fond soudržnosti neboli Kohezní fond (Cohesion Fund – CF)

Kohezní fond byl původně založen 1. dubna 1993 jako tzv. „kohezní finanční nástroj“. 16. května 1994 ho však nahradil Kohezní fond, který známe dnes. Tento fond je vyhrazený pro členské státy, jejichž hrubý národní produkt na obyvatele je nižší než 90 % průměru EU a má vytvořený program, jež vede ke splnění podmínek hospodářského sbližování [13 s. 172].

“In the two areas of action laid down by the Treaty, the Fund may assist:

- a) Environmental projects contributing to achieving the objectives of Article 174 of the Treaty¹⁴ in the following areas: quality of the environment, human health, utilisation of natural resources and regional or worldwide environmental problems;*
- b) Transport infrastructure projects of common interest financed by Member States, within the framework of the guidelines referred to in Article 155 of the Treaty¹⁵” [13 s. 172].*

2.2.4 Evropský zemědělský podpůrný a garanční fond (European Agriculture Guidance and Guarantee Fund – EAGGF)

Evropský zemědělský podpůrný a garanční fond (dále jen EAGGF) byl založen roku 1962. Největší část tvořila záruční sekce, ze které byla financována společná zemědělská politika. Zbylá část fondu, tzv. podpůrná sekce, byla určena na podporu rozvoje venkova.

¹⁴ Viz <http://www.eurotreaties.com/maastrichtec.pdf>

¹⁵ „Fond může vypomáhat v těchto dvou oblastech působení, stanovených Smlouvou:

- a) ekologické projekty, které přispívají k dosažení záměrů stanovených v Článku 174 Smlouvy v následujících oblastech: kvalita životního prostředí, lidské zdraví, využívání přírodních zdrojů a regionální či celosvětové ekologické problémy,
- b) projekty dopravní infrastruktury veřejného zájmu financované členskými státy v rámci soustavy instrukcí, uvedené v Článku 155 Smlouvy.“

Dotace byly směřovány na modernizaci zemědělské výroby, rozvoj venkovské infrastruktury, stabilizaci cen či do vývozních kompenzací. EAGGF byl součástí strukturálních fondů ve druhém a třetím programovém období. Od roku 2007 již nepatří do strukturálních fondů. Jeho název je nyní Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (European Agricultural Fund for Rural Development, dále jen EAFRD) a zaměřuje se pouze na financování společné zemědělské politiky [12 s. 42].

2.2.5 Finanční nástroj na podporu rybolovu (Financial Instrument for Fisheries Guidance - FIFG)

Finanční nástroj na podporu rybolovu (dále jen FIFG) patřil do strukturálních fondů do roku 2006. Jeho úkolem bylo podporovat rozvoj rybolovu, modernizaci vybavení rybářských přístavů apod. FIFG byl poté přejmenován na Evropský rybářský fond (European Fisheries Fund, dále jen EFF), který již není součástí strukturálních fondů [16].

2.3 Programová období

Tvorba programovacích období vychází z principu programování. Cíle EU v rámci její kohezní politiky jsou stanovovány v sedmiletých cyklech. Pro tyto cykly sestavují členské země tzv. programové dokumenty. Programové dokumenty obsahují rozpočet na dané programovací období, jednotlivé cíle a priority, kterých se státy EU snaží dosáhnout, vymezují oblasti, do kterých mají finanční prostředky z fondů EU plynout apod. Na každé nové programovací období jsou vytyčeny nové cíle a priority, je stanoven nový rozpočet, jsou určeny nové finanční nástroje, jsou zpracovány nové programové dokumenty. Během existence EU byla prozatím ukončena tři programová období, jedno se blíží ke svému konci a přípravy na nové programové období 2014-2020 jsou v plném proudu [17].

2.3.1 Programové období 1989-1993

Programové období 1989-1993 je v pořadí prvním programovým obdobím. Reforma regionální politiky z roku 1988 definovala pro toto období pět hlavních cílů, které jsou

uvedeny v tabulce 2.2 včetně fondů, ze kterých bylo možné čerpat finanční prostředky na daný cíl.

Tabulka 2.2: *Cíle regionální politiky a strukturální fondy v programovém období 1989-1993*

Cíl	Strukturální fond
Cíl 1: podpora rozvoje regionů, jejichž rozvoj zaostává	ERDF, ESF, EAGGF
Cíl 2: podpora regionů postižených úpadkem průmyslu	ERDF, ESF
Cíl 3: boj s dlouhodobou nezaměstnaností	ESF
Cíl 4: usnadnění zapojení lidí do 25 let na trhu práce	ESF
Cíl 5a: urychlení změn zemědělských struktur	EAGGF
Cíl 5b: podpora rozvoje venkovských oblastí	EAGGF, ERDF, ESF

Zdroj: www.businessinfo.cz

Celkem bylo na regionální politiku vyčleněno 69 miliard ECU¹⁶, což tvořilo 25 % celkového rozpočtu EU. Mezi největší příjemce finančních prostředků patřilo Španělsko se 14,2 miliardami ECU, Itálie s 11,4 miliardami ECU a Portugalsko s 9,2 miliardami ECU [18].

2.3.2 Programové období 1994-1999

Pro druhé programové období 1994-1999 bylo vyčleněno 168 miliard ECU, což je téměř o 100 miliard ECU více než v předešlém programovém období. Oproti prvnímu období byly cíle regionální politiky částečně pozměněny, sloučeny, či rozšířeny. Došlo ke sloučení cílů 3 a 4 do nového Cíle 3. Nově byl definován Cíl 4, jehož hlavním aspektem bylo zjednodušení přizpůsobení zaměstnanců na změny ve výrobním systému. Další změnou v tomto programovém období bylo rozšíření cílů o Cíl 6, který se zaměřoval na podporu regionů s nízkou hustotou zalidnění. Největším příjemcem bylo i tentokrát Španělsko, které získalo ze strukturálních fondů 42,4 mld. ECU, dále pak Německo, které čerpalo 21,8 mld. ECU a třetí pozici obsadila Itálie s 21,7 miliardami ECU [11 s. 67-68].

¹⁶European Currency Unit. Jedná se o košovou měnovou jednotku, která vznikla v souvislosti s vytvořením Evropského měnového systému. Její hodnota byla odvozována z koše měn všech členských zemí.

2.3.3 Programové období 2000-2006

Stěžejní událostí programového období 2000-2006 bylo rozšíření EU o deset členů, což představovalo nárůst obyvatelstva o 20 %, zatímco HDP unie vzrostlo o pouhých 5 %. Na toto období bylo vyčleněno 213 mld. EUR pro stávajících patnáct členů a dalších 22 mld. EUR pro nové členské země na období 2004-2006. Došlo k eliminaci cílů regionální politiky, po které zůstaly pouze tři hlavní cíle, jejichž záměry obsahuje tabulka 2.3.

Tabulka 2.3: *Cíle regionální politiky a strukturální fondy v programovém období 2000-2006*

Cíl	Strukturální fond
Cíl 1: podpora rozvoje a strukturálních změn regionů, jejichž rozvoj zaostává	ERDF, ESF, EAGGF, FIFG
Cíl 2: podpora ekonomické a sociální přeměny oblastí, které se potýkají se strukturálními těžkostmi	ERDF, ESF
Cíl 3: podpora úpravy a modernizace politiky a systémů vzdělávání, výcviku a zaměstnanosti	ESF

Zdroj: www.businessinfo.cz

Hlavními příjemci se opět staly Španělsko, Německo a Itálie, které vyčerpaly více než polovinu finančních prostředků určených na regionální politiku [18].

2.3.4 Programové období 2007–2013

Stejně tak jako u strukturálních fondů, tak i v rámci ostatních fondů došlo ke změnám v jejich struktuře, porovnáváme-li programová období 2000-2006 a 2007-2013. Některé fondy byly zrušeny, jiné zase založeny, jak můžeme vidět v tabulce 2.4.

Během programového období 2007-2013 se EU rozrostla o další dva členy, a to Bulharsko a Rumunsko. Díky tomuto rozšíření se v EU ještě více prohloubily sociální a ekonomické nerovnosti mezi jednotlivými regiony. Na kohezní politiku bylo v tomto období vyčleněno 347 mld. EUR, což činilo 35,7 % celkového rozpočtu EU. V rámci tohoto programového období byly stanoveny tři základní cíle, a to:

- Cíl Konvergence, jež má podporovat nejméně rozvinuté státy a regiony EU, jejichž HDP na obyvatele je nižší než 75 % průměrného HDP EU;
- Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost;
- Cíl Evropská územní spolupráce, jež podporuje přeshraniční, nadnárodní a meziregionální spolupráci.

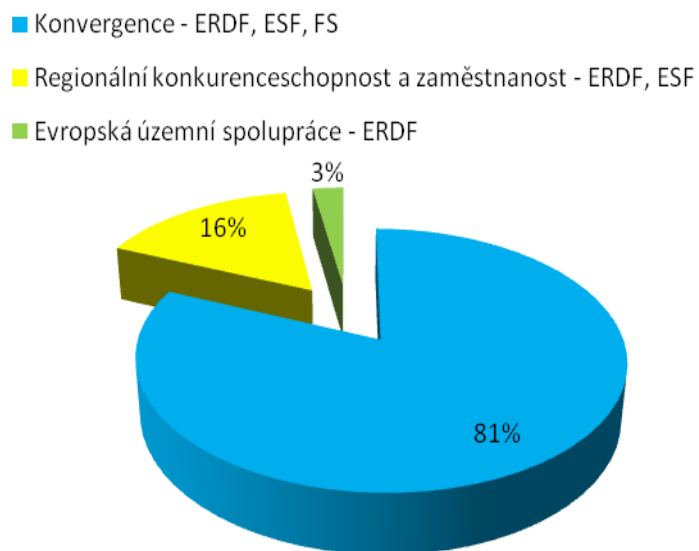
Tabulka 2.4: *Fondy v programovém období 2000-2006 a 2007-2013 (vyjma strukturálních fondů a Fondu soudržnosti)*

Fondy	Programové období	
	2000-2006	2007-2013
Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD)	ne	ano
Evropský rybářský fond (EFF)	ne	ano
Komunitární programy	ano	ano
Fondy předvstupní pomoci	PHARE	IPA
	SAPARD	
	ISPA	
Fond solidarity (EUSF)	ano	ano
Finanční nástroje regionální politiky	ne	JASPERS
		JEREMIE
		JESSICA

Zdroj: MMR ČR

Podíl jednotlivých cílů na celkovém rozpočtu regionální politiky a fondy, ze kterých jsou prostředky čerpány, zachycuje obrázek 2.1. Z obrázku je patrné, že největší část prostředků, 81 %, je vynakládána na cíl Konvergence. Jejich výše činí 283 mld EUR. Zbýlých 19 % je rozděleno mezi ostatní dva cíle, a to tak, že 16 % (55 mld. EUR) připadá na cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost a 3 % (9 mld. EUR) na cíl Evropská územní spolupráce [19].

Hlavními příjemci finančních prostředků v rámci programového období 2007-2013 jsou Polsko, Španělsko, Itálie a Česká republika. Danému programovému období v ČR se bude věnovat také kapitola č. 4.

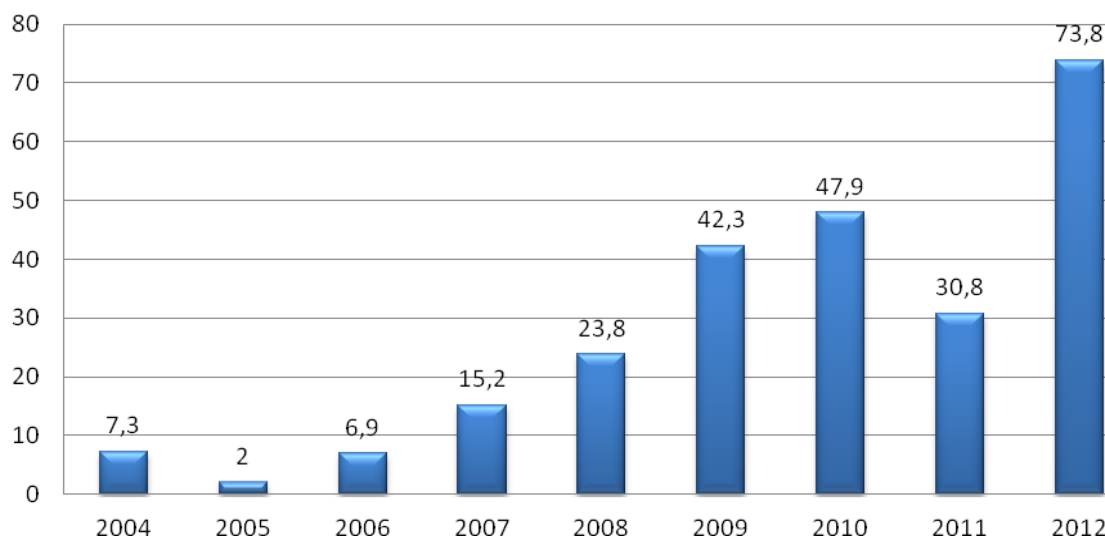
Obrázek 2.1: Podíl jednotlivých cílů pro období 2007-2013 na celkovém rozpočtu regionální politiky
Zdroj: Evropská komise

3 Fondy Evropské unie a Česká republika

ČR je členem EU od roku 2004. V čerpání finančních prostředků z rozpočtu EU, je ČR relativně úspěšná. Avšak získávání dotací může být spojeno s problémy, které mohou tok prostředků z fondů EU ohrozit. Tomuto se nevyhnula ani naše republika a financování některých projektů bylo na čas zastaveno.

3.1 Postavení České republiky v EU z hlediska čerpání finančních prostředků z unijního rozpočtu

Co se týče čerpání finančních prostředků z evropských fondů, můžeme ČR označit za čistého příjemce, což znamená, že od unie dostává více peněz, než odvádí. To však neznamená, že ČR z fondů EU získává tolik peněz, kolik by mohla. ČR má v čerpání unijních peněz určité mezery, díky kterým je objem prostředků plynoucích z EU nižší, než by mohl být. Od vstupu do EU získala ČR z unijního rozpočtu celkem 551,2 mld. Kč a odvedla 301,2 mld. Kč. Čistá bilance od 1. května 2004 do 31. prosince 2012 tedy tvoří 250 mld. Kč. Na obrázku 3.1 je znázorněn vývoj čisté bilance příjmů ČR od roku 2004 do roku 2012.

Obrázek 3.1: Vývoj čisté bilance příjmů ČR v letech 2004-2012 (mld. Kč)

Zdroj: Ministerstvo financí ČR

ČR však nezískávala finanční prostředky z EU až od roku 2004. Pro kandidátské země zde fungoval program Phare. Jeho prostředky byly zpočátku určeny pro snižování hospodářských a politických rozdílů mezi zeměmi východní a západní Evropy. Od roku 1998 se však zaměřoval na pomoc kandidátským zemím se splněním podmínek pro vstup do EU. Od roku 1998 do roku 2003 získala ČR z programu Phare 302,29 mil. EUR, což činilo přibližně 88 % z celkových prostředků určených v rámci tohoto programu pro ČR. Program Phare byl ukončen v roce 2006.

V čerpání dotací byl rok 2012 pro ČR vůbec nejúspěšnější. Rozdíl mezi odvody a příjmy činil 73,8 mld. Kč. Celkové příjmy činily 3 % hrubého domácího produktu ČR, tedy 133,7 mld. Kč. Významný podíl měly příjmy na kohezní politiku, které tvořily více než 70 % celkových příjmů, a prostředky na společnou zemědělskou politiku, jejichž výše dosáhla bezmála 30 mld. Kč [20].

3.1.1 Prostředky určené na rozvoj venkova a podporu rybolovu

Prostředky určené na rozvoj venkova, který je součástí společné zemědělské politiky, získává ČR z EAFRD. Peníze získané z tohoto fondu slouží ke zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství, lesnictví a potravinářství, k ochraně vody a půdy, ke zmírnění klimatických změn, ke zkvalitnění života ve venkovských oblastech apod. Program rozvoje venkova je rozdělen do čtyř os dle jejich zaměření. Celková výše rozpočtu na Program rozvoje venkova činila 3 669,8 mil. EUR (včetně dotace ze strany ČR), ze které bylo k 30. listopadu 2012 proplaceno necelých 66 %. Rozdělení finančních prostředků mezi jednotlivé osy zachycuje tabulka 3.1 [21].

Tabulka 3.1: *Stav čerpání finančních prostředků na Program rozvoje venkova 2007-2013*

	Rozpočet PRV 2007-2013	Proplaceno	
	mil. EUR	mil. EUR	%
Osa I	858,40	554,70	64,62
Osa II	1 946,00	1 385,00	71,17
Osa III	641,80	363,50	56,64
Osa IV	205,80	108,60	52,77
TP	18,00	5,80	32,22
Celkem	3 670,00	2 417,60	65,87

Zdroj: Ministerstvo zemědělství ČR

K podpoře rozvoje rybolovu, jež je hlavním cílem společné politiky rybolovu, slouží finanční prostředky z EFF. Ty by měly podporovat nejen rozvoj rybolovu, ale měly by také sloužit k ochraně vodního prostředí, ke zlepšení konkurenceschopnosti rybářství, k zachování dostatečného množství pracovních míst v tomto oboru, ke zvyšování kapacity loďstva, k rozvoji rybolovných oblastí apod. V rámci ČR byl na období 2007-2013 vytvořen Operační program rybářství, který se vztahuje na celé území ČR s výjimkou hlavního města Praha. Z celkového rozpočtu EFF, jehož výše činí necelých 4 305 mil. EUR, je pro ČR vymezeno 27 106 675 EUR, tedy necelé jedno procento. Na první pohled se může zdát, že se jedná o nepříliš vysokou částku, avšak v porovnání se Slovenskou republikou, pro kterou je určeno 13,69 mil. EUR, dostáváme přibližně dvakrát více než naši sousedi. Markantnější rozdíl však nastává tehdy, porovnáme-li výši dotace ČR s dotacemi určenými přímořským zemím. Portugalsko s přibližně stejným počtem obyvatel jako ČR může čerpat z částky 246 485 249 EUR, což je devětkrát více, než činí dotace určená pro ČR. Důvodem je poloha daného státu. Přímořské země mají více možností k využití prostředků z EFF než země vnitrozemské [22].

3.1.2 Prostředky čerpané ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti

Z celkových příjmů ČR ze strany EU tvoří dotace ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti největší část. Pro období 2007-2013 byla jejich výše stanovena na 26,7 mld. EUR, kde 67 % tvoří příjmy ze strukturálních fondů a 33 % pochází z Fondu soudržnosti. Tyto prostředky však nepokrývají veškeré náklady vynaložené na projekty, jež spadají do této skupiny dotací. Projekty jsou jimi hrazeny maximálně z 85 %. Zbýlých 15 % musí financovat ČR z veřejných rozpočtů. Funkci koordinátora využívání fondů z EU plní Ministerstvo pro místní rozvoj. V rámci čerpání podpory ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti bylo v ČR vytvořeno dvacet šest operačních programů, o kterých dále pojednáme v kapitole 4.3. V porovnání s ostatními členskými zeměmi EU zaujímá ČR vyšší přidělených dotací čtvrté místo po Polsku, Španělsku a Itálii, jak je vidět na obrázku 3.2 [23].

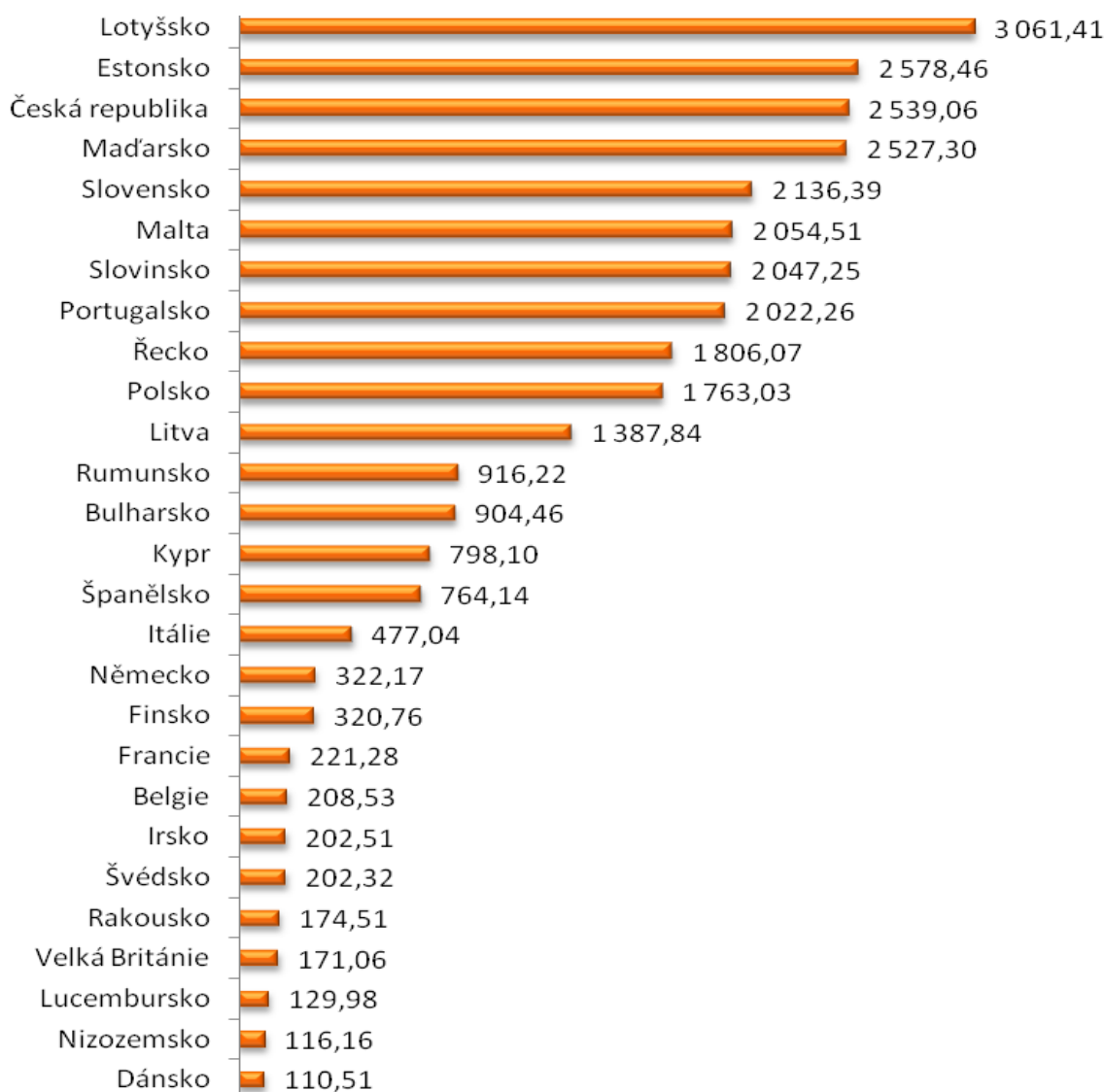

Obrázek 3.2: Alokace finančních prostředků ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti mezi členské státy EU v období 2007-2013 (v EUR)

Zdroj: MF a EU: EU support for Cohesion 2007-2013

Srovnávání výší dotací v absolutních částkách však nemá správnou vypovídací hodnotu. Výši dotace přepočtené na jednoho obyvatele zachycuje obrázek 3.3. Jak lze vidět, pořadí zemí seřazených od nejvyšší dotace na obyvatele po nejnižší, je v porovnání s předchozím grafem rozdílné. Na prvním místě nyní stojí Lotyšsko s dotací lehce přesahující 3 000 EUR na obyvatele. Za ním následují Estonsko, ČR a Maďarsko. V první čtyřce se oproti

grafu 3.2 udržela pouze ČR. První Polsko se nyní řadí až na desáté místo, Španělsko obsadilo patnáctou příčku a Itálie se drží těsně za Španělskem na šestnáctém místě.

Obrázek 3.3: *Výše dotací ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti připadající na jednoho obyvatele členských zemí EU v programovém období 2007-2013*

Zdroj: zpracování dle vlastního výpočtu na základě údajů na www.euroskop.cz

3.2 Problémy ČR s čerpáním evropských dotací

S poskytováním dotací z EU, které se pohybují v řádu miliard korun, jsou spojeny i problémy, které mohou samotné vyplacení finanční pomoci ohrozit, a to i v případě, že získané peníze již byly na daný projekt použity. Je to z toho důvodu, že realizátor

projektu získává finanční prostředky z rozpočtu členského státu a tyto prostředky jsou danému státu vyplaceny z příslušných evropských fondů zpětně na základě kontrol správnosti udělení dotace. Může se tedy stát, že Evropská komise shledá udělení dotace za neoprávněné, či zjistí určitá pochybení a zpětné vyplacení peněz pozastaví nebo zkrátí. Tyto případy se bohužel nevyhýbají ani ČR.

EU přenechala rozdělování finančních prostředků na národní úrovni na právní úpravě členských zemí. Přijaté mechanismy však musí být ze strany EU schváleny. V ČR jsou jednotlivé projekty přiřazovány dle jejich charakteru příslušným ministerstvům a regionům, které na základě svých vlastních pravidel rozhodují o přidělení dotace. Tento mechanismus však poskytuje poměrně velký prostor ke vzniku chyb, opomenutí a ke korupci. V březnu 2012 zaplavila titulky novin a zpravodajských portálů zpráva, že ČR nebude do konce června 2012 žádat o zpětné proplácení dotací. Dle článku zpravodajského portálu Týden.cz ze dne 25. září 2012 byla hlavním důvodem nespokojenost Evropské komise s nastavením a nezávislostí auditního a kontrolního systému, který prováděly řídicí orgány jednotlivých operačních programů. V rámci tzv. akčního plánu byla auditorská činnost přenesena z regionů a ostatních ministerstev na ministerstvo financí. Kontrolní činnost zůstala i nadále v kompetenci příslušných regionů a ministerstev. Po uskutečnění akčního plánu Evropská komise zákaz zrušila. Přesto však finanční prostředky neproudily do všech operačních programů, které jsou ve správě národních úřadů. Nevyplácení dotací z evropských fondů, které může mít viditelný dopad na výši schodku veřejných rozpočtů, není jediný postih, kterým může EU potrestat pochybení ve vyplácení dotací. Za špatné čerpání dotací může Evropská komise udělit danému státu také vysoké sankce.

Nejproblematictějším operačním programem je v současné době Operační program Doprava, kde visí hrozba nevyplacení více než 30 mld. Kč za stavby dálnic. Nejasnosti se objevují také v Operačním programu Životní prostředí, v regionálním operačním programu Severozápad, který byl kvůli podezřelým finančním operacím pozastaven, a v programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost. Nejsledovanější korupční kauzou související s čerpáním evropských dotací je v současné době úplatkářská kauza Davida Ratha v rámci operačního programu Střední Čechy. Případů, kdy je vyplacení

dotace přinejmenším podezřelé, je v současné době mnoho a týkají se převážné většiny operačních programů. Často je však velmi těžké dokázat, že se skutečně jednalo o korupční jednání a soudní řízení s případnými obžalovanými můžeme označit za „běh na dlouhou trať“.

Je nutné, aby se ČR poučila z chyb, kterých se při čerpání dotací během programových období 2004-2006 a 2007-2013 dopustila. Jedním z důvodů je fakt, že přidělování dotací pro nadcházející programové období 2014-2020 je ovlivněno tím, jak bezchybné je dosavadní čerpání. Česko by mělo získat z evropských fondů přibližně 20,5 mld. EUR, což je o cca 7 mld. EUR méně než v předcházejícím programovém období. Dle článku zpravodajského serveru České televize z 3. září 2012 vypsalo Ministerstvo pro místní rozvoj tendr pro nový monitorovací systém, který by měl být oproti tomu současnému plně transparentní a otevřený. V novém programovém období ČR dále plánuje snížit počet operačních programů z šestadvaceti na pouhých osm, což by mělo vést k efektivnějšímu využívání finančních prostředků plynoucích z EU.

4 Programové období 2007-2013 v České republice

Programové období 2007-2013 je prvním obdobím, jehož se ČR účastní od samého začátku¹⁷. Jak již bylo zmíněno v kapitole 3.1.2, pro českou regionální politiku bylo vyčleněno 26,7 mld. EUR. Ačkoli je cesta k evropským fondům trnitá, na jejím konci čeká suma peněz, kterou může stát využít ke zlepšení své ekonomické, sociální, kulturní a ekologické situace a přiblížit se na úroveň rozvinutějších regionů EU.

4.1 Programovací mechanismus

Programovací mechanismus začíná Evropská komise vytyčením cílů regionální politiky, které určují, jakým směrem se chce EU ubírat, a jakým způsobem a do jakých oblastí budou směřovat finanční prostředky z evropských fondů. Každému členskému státu je vymezena výše celkové dotace, která se rozloží do jednotlivých let daného programovacího období. Po vymezení cílů EU dochází k hledání shody mezi těmito cíly a mezi cíly členských států. Ty mohou dobrovolně vypracovat tzv. Národní rozvojový plán, ve kterém vytyčují cíle a priority v rámci své kohezní politiky. Na základě těchto dvou dokumentů každý členský stát vypracovává tzv. Národní strategický referenční rámec (dále jen NSRR), ve kterém analyzuje hospodářský vývoj země, definuje své silné a slabé stránky, které ovlivňují kladně, či záporně rozvoj a zvyšování konkurenceschopnosti dané země. Dále jsou v NSRR definovány strategické cíle včetně jednotlivých operačních programů, jež vymezují konkrétní oblast podpory. Předložením NSRR, který musí být schválen vládou dané země, Evropské komisi, dochází k zahájení procesu jeho schvalování. Schválení NSRR je klíčový okamžik, který otevírá dveře k finančním prostředkům z fondů EU [24 str. 10-11].

4.2 Strategické cíle české regionální politiky

Z předchozí kapitoly již víme, že strategické cíle regionální politiky jsou vymezeny v NSRR. Globálním cílem ČR pro období 2007-2013 je dle NSRR *„přeměna socioekonomického prostředí ČR v souladu s principy udržitelného rozvoje tak, aby ČR*

¹⁷ V porovnání s programovým obdobím 2000-2006, jehož se ČR účastnila pouze poslední dva roky.

byla přitažlivým místem pro realizaci investic, práci a život obyvatel. Prostřednictvím trvalého posilování konkurenceschopnosti bude dosahováno udržitelného růstu s cílem dosáhnout hospodářské úrovně EU-25. ČR bude usilovat o růst zaměstnanosti a o vyvážený a harmonický rozvoj regionů, který povede ke zvyšování úrovně kvality života obyvatelstva“ [25 str. 36]. Na globální cíl navazují další čtyři strategické cíle, kterými jsou:

- konkurenceschopná česká ekonomika;
- otevřená, flexibilní a soudržná společnost;
- atraktivní prostředí;
- vyvážený rozvoj území.

Každému cíli bylo přiřazeno několik priorit, které zobrazuje tabulka 4.1.

Tabulka 4.1: Priority strategických cílů ČR v programovém období 2007-2013

Strategický cíl	Priority
Konkurenceschopná česká ekonomika	Konkurenceschopný podnikatelský sektor
	Podpora kapacit vědy a výzkumu pro inovace
	Udržitelný rozvoj cestovního ruchu a využití potenciálu kulturního bohatství
Otevřená, flexibilní a soudržná společnost	Vzdělávání
	Zvyšování zaměstnanosti a zaměstnatelnosti
	Posilování sociální soudržnosti
	Rozvoj informační společnosti
	Smart Administration
Atraktivní prostředí	Ochrana a zlepšení kvality životního prostředí
	Zlepšení dostupnosti dopravou
Vyvážený rozvoj území	Vyvážený rozvoj regionů
	Rozvoj ostatních oblastí
	Rozvoj venkovských oblastí

Zdroj: HÁJEK, NOVOSÁK 2010

V souvislosti s kontrolou plnění definovaných cílů, byly každému z nich přiřazeny tzv. hodnotící ukazatele [11 str. 138-140]. Dle Měsíční monitorovací zprávy o průběhu čerpání strukturálních fondů, Fondu soudržnosti a národních zdrojů v programovém období 2007-2013 je plnění daných cílů v současné době uspokojivé.

4.3 Operační programy České republiky

Operační programy jsou strategické dokumenty, které jsou obsaženy v NSRR. Vymezuji konkrétní oblast podpory, určují priority v dané oblasti včetně osob, které mohou o dotaci žádat. Slouží také jako informační prostředek pro potenciální žadatele. Na každé další programové období mohou být vytvořeny nové operační programy, některé se mohou zachovat, sloučit, či úplně zrušit.

Pro programové období 2007-2013 bylo v ČR stanoveno celkem dvacet šest operačních programů. Tyto operační programy jsou rozděleny do čtyř skupin dle jejich charakteru. Tabulka 4.2, která se nachází na následující stránce, zobrazuje jednotlivé operační programy včetně celkové sumy, která byla dané skupině přidělena.

Jak z tabulky vyplívá, každé skupině programů je přiřazen určitý cíl, kterého má být během programového období dosaženo. Pro aktuální programové období 2007-2013 byly stanoveny tři cíle, na jejichž dosažení se podílejí čtyři skupiny operačních programů. Nejvyšší dotace byla přidělena tematickým operačním programům, druhá nejvyšší částka byla určena regionálním operačním programům a zbylých 790 mil. EUR bylo rozděleno mezi Operační program – Praha a Evropskou územní spolupráci. Ministerstvo pro místní rozvoj každý měsíc vydává tzv. monitorovací zprávu, která podává informace o aktuálním stavu čerpání dotací, o stavu jednotlivých operačních programů a o průběžném plnění stanovených cílů [17 str. 8-9].

4.3.1 Tematické operační programy

Tematické operační programy se zaměřují na určitou oblast, v rámci které je možné o dotace z evropských fondů žádat. Pro programové období 2007-2013 bylo vytvořeno celkem osm tematických operačních programů. Každý tematický operační program spravuje jiný řídicí orgán vybraný dle oblasti, na kterou se daný program zaměřuje.

Tabulka 4.2: Operační programy pro programové období 2007-2013

Cíl	Operační programy 2007-2013		Výše dotace
Konvergence	Tematické operační programy	OP Podnikání a inovace	21,21 mld. EUR
		OP Doprava	
		OP Životní prostředí	
		OP Lidské zdroje a zaměstnanost	
		OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost	
		OP Výzkum a vývoj pro inovace	
		Integrovaný operační program	
		OP Technická pomoc	
	Regionální operační programy (ROP)	ROP Jihovýchod	4,66 mld. EUR
		ROP Jihozápad	
		ROP Moravskoslezsko	
		ROP Severovýchod	
		ROP Severozápad	
		ROP Střední Čechy	
		ROP Střední Morava	
Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost	Operační program - Praha	OP Praha Konkurenceschopnost	0,35 mld. EUR
		OP Praha Adaptabilita	
Evropská územní spolupráce	Evropská územní spolupráce	OP Mezuregionální spolupráce	0,39 mld. EUR
		OP Nadnárodní spolupráce	
		OP Přeshraniční spolupráce ČR - Bavorsko	
		OP Přeshraniční spolupráce ČR - Polsko	
		OP Přeshraniční spolupráce ČR - Rakousko	
		OP Přeshraniční spolupráce ČR - Sasko	
		OP Přeshraniční spolupráce ČR - Slovensko	
		INTERACT II	
		ESPON 2013	

Zdroj: MMR ČR

4.3.1.1 Operační program Životní prostředí

Operační program Životní prostředí má za úkol zlepšení životního prostředí a zdraví obyvatel dané země. S ohledem na oblast, na kterou se tento operační program zaměřuje, bylo jako řídicí orgán stanoveno Ministerstvo životního prostředí. Objem finančních prostředků pro daný operační program činí 4 917,86 mil. EUR, které plynou z ERDF a z Fondu soudržnosti [24 str. 17-31].

Tento operační program je rozdělen na osm prioritních os, kterými jsou:

1. zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní;
2. zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí;
3. udržitelné využívání zdrojů energie;
4. zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží;
5. omezování průmyslového znečištění a snižování environmentálních rizik;
6. zlepšování stavu přírody a krajiny;
7. rozvoj infrastruktury pro environmentální vzdělávání, poradenství a osvětu;
8. technická pomoc.

Tyto osy jsou dále konkretizovány oblastmi podpory, které popisují aktivity, jež mohou být z daného programu financovány. V rámci tohoto operačního programu bylo do dubna 2013 dokončeno 4 404 projektů. Byly schváleny projekty za 102,3 mld. Kč, ze kterých bylo doposud proplaceno 40 %, tedy 41,4 mld. Kč [26].

4.3.1.2 Operační program Doprava

Tento operační program byl vytvořen za účelem zlepšování všech typů dopravy, zkvalitňování dopravní infrastruktury, a to vše s co nejnižším dopadem na životní prostředí. Řídícím orgánem je Ministerstvo dopravy. Pro tento operační program bylo vymezeno 5 759,08 mil. EUR plynoucích z ERDF a z Fondu soudržnosti [17 str. 15]. Tyto finanční prostředky mohou být rozděleny na projekty odpovídající sedmi prioritním osám, které se zaměřují na výstavbu a modernizaci železničních, dálničních a silničních sítí TEN-T i mimo TEN-T, dále pak na modernizaci a rozvoj pražského metra a systémů řízení silniční dopravy v Praze, na podporu multimodální nákladní přepravy a rozvoj vnitrozemské vodní dopravy. Do dubna 2013 bylo schváleno 162 projektů. Z evropských dotací na ně bylo vyčleněno 125 mld. Kč, ze kterých bylo vyplaceno 95 mld. Kč, tedy 76 % [24 str. 32-35].

4.3.1.3 Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Hlavním cílem operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost je zkvalitňování vzdělání na všech úrovních. Program se zaměřuje nejen na vzdělávání studentů, pedagogů a širší veřejnosti, ale také na vědecko-výzkumnou činnost vedoucí ke zvyšování konkurenceschopnosti české ekonomiky. Obsahuje celkem pět prioritních os, které se zaměřují na základní a terciární vzdělání, na výzkum a vývoj a na celoživotní vzdělávání. Řídícím orgánem je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Celková výše přidělené dotace pocházející z ESF činí 1 811,85 mil. EUR. [17 str. 18].

4.3.1.4 Operační program Výzkum a vývoj pro inovace

Jak již vyplývá z vlastního názvu programu, tento operační program podporuje výzkum a vývoj ČR s cílem zvýšit konkurenceschopnost a růst země, vytvořit nová pracovní místa, navýšit kapacity na vysokých školách apod. Prioritní osy tohoto programu jsou:

1. evropská centra excellence;
2. regionální výzkumná a vývojová centra;
3. komercializace a popularizace výzkumu a vývoje;
4. infrastruktura pro výuku na vysokých školách spojená s výzkumem a s přímým dopadem na nárůst lidských zdrojů pro výzkumné a vývojové aktivity;
5. technická pomoc.

Program působí pod záštitou Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Finanční prostředky přidělené tomuto programu z ERDF dosahují výše 2 070,70 mil. EUR [26].

4.3.1.5 Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost

Snahou tohoto operačního programu je zvýšení zaměstnanosti a zlepšení zaměstnatelnosti obyvatel ČR. Cílem je také začlenění specifických skupin lidí, jako jsou například dlouhodobě nezaměstnaní, bezdomovci, propuštění vězni či lidé léčící se ze závislosti, do pracovního procesu. Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost je rozdělen do šesti prioritních os. Řídícím orgánem je Ministerstvo práce a sociálních věcí a výše

celkové dotace z ESF činí 1 814,95 mil. EUR. V rámci tohoto operačního programu bylo schváleno 4 201 projektů v celkové výši 49,7 mld. Kč [24 str. 54-62].

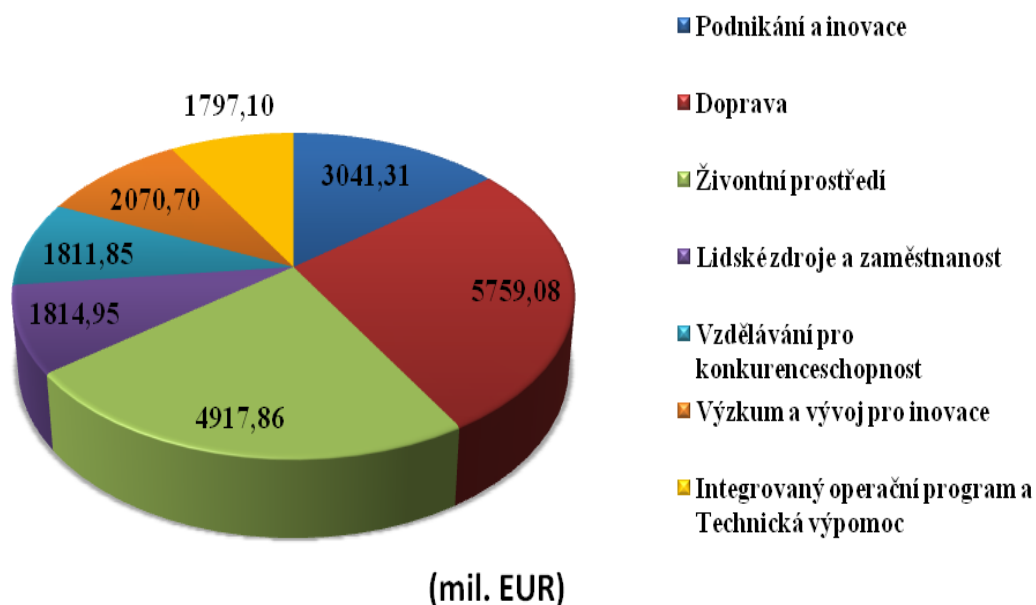
4.3.1.6 Operační program Podnikání a inovace

Cílem programu Podnikání a inovace je podpora malého a středního podnikání, průmyslu a nově vznikajících firem. Snahou je zlepšení podnikatelského prostředí a spolupráce mezi sekundárním a terciárním sektorem. Cílů je dosaženo prostřednictvím sedmi prioritních os, které se zaměřují na vznik a rozvoj firem, na efektivní energie, inovace, na prostředí pro podnikání a inovace a na služby pro rozvoj podnikání. Řídícím orgánem je Ministerstvo průmyslu a obchodu. Celkově je možné čerpat z ERDF z částky 3 041,31 mil. EUR. S ohledem na výši přidělených finančních prostředků se jedná o třetí největší operační program hned po operačních programech Doprava a Životní prostředí. V rámci Operačního programu Inovace a podnikání byla do dubna 2013 přiznána dotace 8 326 projektům ve výši necelých 73 mld. Kč, avšak ne všem projektům již byla celková dotace vyplacena [27 str. 14].

4.3.1.7 Integrovaný operační program a Operační program Technická pomoc

Tyto dva programy doplňují ostatní tematické operační programy. Integrovaný operační program doplňuje tematické i regionální operační programy a zaměřuje se na řešení společných regionálních problémů ve veřejné správě, veřejných službách a v územním rozvoji. Operační program Technická pomoc plní kontrolní a vyhodnocovací funkci. Na oba programy bylo vymezeno 1 797,10 mil. EUR.

Obrázek 4.1 zachycuje alokaci finančních prostředků plynoucích z fondů EU mezi jednotlivé tematické operační programy. Z obrázku je patrné, že nejvyšší dotace byla přidělena operačním programům Doprava a Životní prostředí.

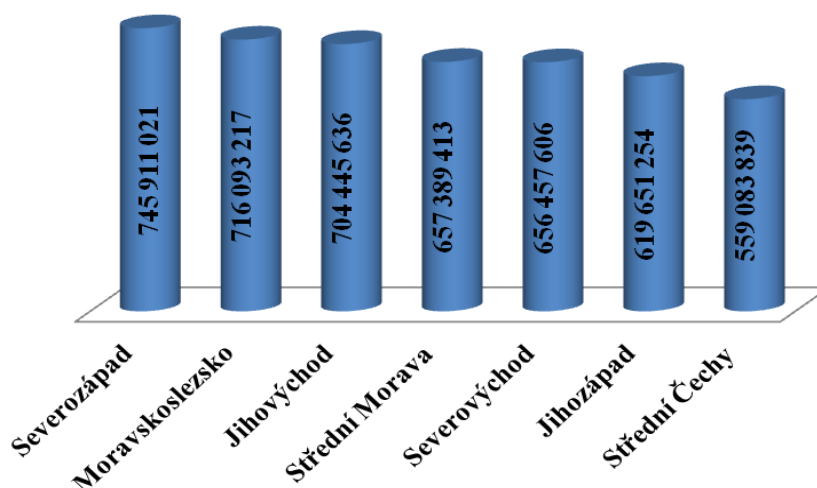
Obrázek 4.1: Alokace finančních prostředků ze strukturálních fondů EU a Fondu soudržnosti mezi tematické operační programy ČR pro programové období 2007-2013
Zdroj: CHVOJKOVÁ, KVĚTOŇ 2007

4.3.2 Regionální operační programy

Regionální operační programy jsou další dokumenty, jež byly vytvořeny za účelem podpory a rozvoje regionů ČR. Pro období 2007-2013 jich bylo připraveno sedm. V rámci regionálních operačních programů byly nově definovány tzv. regiony soudržnosti, které tvoří vybrané kraje ČR tak, aby byly klasifikovány jako NUTS II¹⁸. Celkem bylo definováno osm regionů soudržnosti, jejichž HDP na obyvatele je klíčové pro určení výše dotace na regionální politiku. Poprvé v programovém období 2007-2013 má každý region soudržnosti svůj vlastní regionální operační program, který se zaměřuje na problémy daného regionu. Každý region soudržnosti má svou regionální radu, která je odpovědná za plnění regionálního operačního programu [11 str. 135-138].

¹⁸ NUTS - Nomenclature des Unites Territoriales Statistique jsou tzv. statistické územní jednotky EU. Slouží ke statistickým účelům Evropského statistického úřadu a pro porovnávání ekonomických ukazatelů států EU. Existuje šest úrovní NUTS (NUTS 0 – NUTS V), jež jsou charakterizovány počtem obyvatel a rozlohou. V případě ČR je NUTS 0 a NUTS I celá ČR, regiony soudržnosti tvoří NUTS II, NUTS III tvoří kraje, NUTS IV je tvořen okresy a obce tvoří NUTS V.

Společným cílem regionálních operačních programů, které jsou uvedeny v tabulce 4.2¹⁹, je urychlení rozvoje a zvýšení konkurenceschopnosti jednotlivých regionů ČR, rozvoj cestovního ruchu a zlepšování životní úrovně obyvatel regionů. Obrázek 4.2 znázorňuje, jaká výše finančních prostředků z EU byla vymezena pro daný regionální operační program.

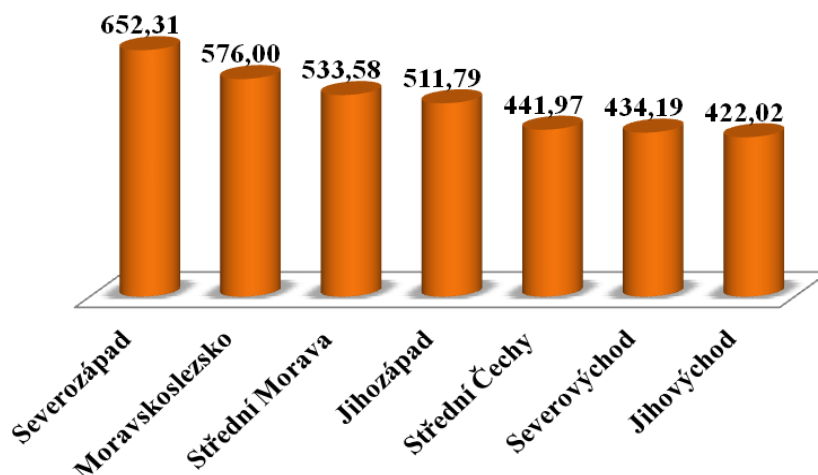

Obrázek 4.2: Alokace finančních prostředků plynoucích z fondů EU mezi jednotlivé regiony soudržnosti v období 2007-2013 (v EUR)

Zdroj: MMR ČR

Z grafu vyplývá, že nejvyšší dotace byly přiděleny regionálnímu operačnímu programu Severozápad a Moravskoslezsko, naopak regiony Jihozápad a Střední Čechy čerpají částku nejnižší. Přepočteme-li výši dotace na jednoho obyvatele v daných regionech, pořadí regionů se změní, jak můžeme sledovat na obrázku 4.3. Nejvyšší dotaci na jednoho obyvatele získaly opět regiony Severozápad a Moravskoslezsko. Nejnižší výše dotace na jednoho obyvatele nyní připadá na regiony Severovýchod a Jihovýchod [17 str. 20-21].

¹⁹ Viz str. 40

Obrázek 4.3: Alokace finančních prostředků z fondů EU připadající na jednoho obyvatele (v EUR)

Zdroj: vlastní výpočet na základě MMR ČR a údajů o počtu obyvatel dostupných na www.czso.cz

4.3.3 Operační program – Praha

Ačkoliv je region soudržnosti Praha klasifikován jako NUTS II, nespadá do regionálních operačních programů. Důvodem je, že tento region přesahuje limitní ukazatele rozhodující o zařazení regionů do cíle Konvergence. Praha proto spadá pod cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost a byly pro ni vytvořeny dva operační programy.

Operační program Praha – konkurenceschopnost má za cíl zkvalitnění pražského životního prostředí a dopravy a zvýšení atraktivnosti města. Je rozdělen do čtyř os, kterými jsou:

1. dopravní dostupnost a rozvoj ICT;
2. životní prostředí;
3. inovace a podnikání;
4. technická pomoc.

Celkově je možné čerpat z částky 241,2 mil. EUR, které plynou z ERDF [28].

Hlavním cílem Operačního programu Praha - adaptabilita je podpora vzdělávání a zaměstnanosti v Praze a zlepšení výkonnosti lidských zdrojů vedoucí k růstu konkurenceschopnosti hlavního města Praha. Finanční prostředky ve výši 108,39 mil. EUR

z ESF byly určeny pouze pro Prahu. Dle Ministerstva pro místní rozvoj ČR platí, že „*veškeré projekty musí pomáhat v hlavním městě. Platí, že účastníci projektů musejí být z Prahy nebo musí pracovat pro pražské zaměstnavatele, případně musejí být studenty pražských škol. Realizátoři projektů (např. vzdělávací instituce) mohou ovšem být z jakéhokoliv regionu ČR*“ [29].

4.3.4 Evropská územní spolupráce

Poslední skupinou operačních programů je tzv. Evropská územní spolupráce, jež obsahuje devět operačních programů. Jak je patrné z jejich názvů, cílem těchto programů je posilování meziregionální, nadnárodní a přeshraniční spolupráce.

Operační program Meziregionální spolupráce se netýká jen členů EU, ale také Norska a Švýcarska. Jeho cílem je výměna a přenos zkušeností mezi veřejnými orgány států či institucemi s charakterem veřejných orgánů. Hlavní priority spolupráce jsou inovace, znalostní ekonomika, ochrana životního prostředí a ochrana před riziky. Celkem bylo na tento program z ERDF uvolněno 321,32 mil. EUR²⁰ s tím, že 83,77 mil. EUR má být doplněno z veřejných rozpočtů zúčastněných států. ČR se podílí na financování programu částkou 0,17 mil. EUR.

V rámci operačního programu Nadnárodní spolupráce je EU rozdělena do několika zón. ČR byla zařazena do zóny Střední Evropa a tento operační program sdílíme s částí Německa a Itálie, s Rakouskem, Polskem, Slovenskem, Slovinskem, Maďarskem, ale také s částí Ukrajiny, která ovšem není členským státem EU. Pro ČR bylo v rámci tohoto programu vymezeno 37,46 mil. EUR.

Pod přeshraniční spoluprací si můžeme představit spolupráci českých hraničních regionů NUTS III se sousedními regiony členských států EU. Tabulka 4.3 zobrazuje jednotlivé operační programy přeshraniční spolupráce včetně účastníků se krajů ČR a výše přidělené dotace.

²⁰ Rozpočet je pro všechny členské země společný a nejsou zde určeny alokace fondů EU pro jednotlivé státy.

Tabulka 4.3: *Alokace finančních prostředků z ERDF mezi jednotlivé operační programy přeshraniční spolupráce určené ČR na období 2007-2013*

Operační program přeshraniční spolupráce	Účastníci se kraje ČR	Výše přidělené dotace ČR (mil. EUR)
ČR - Polsko	Liberecký, Královéhradecký, Pardubický, Olomoucký, Moravskoslezský	103,68
ČR - Sasko	Karlovarský, Ústecký, Liberecký	67,20
ČR - Bavorsko	Karlovarský, Plzeňský, Jihočeský	55,04
ČR - Rakousko	Jihočeský, Jihomoravský, Vysočina	69,12
ČR - Slovensko	Jihomoravský, Moravskoslezský, Zlínský	56,55

Zdroj: MMR ČR

Všech členských států se týká i program ESPON 2013, který je zaměřen na podporu výzkumu v oblasti územního plánování a regionálního rozvoje, a program INTERACT II, jež je pouze servisním programem a není určen široké veřejnosti. Pro každý z těchto fondů je vyčleněno 34 mil. EUR [30].

5 Vliv evropských dotací na Liberecký kraj

V této kapitole se zaměříme na Liberecký kraj. Jak již bylo řečeno dříve, dotace ze strukturálních fondů a z Fondu soudržnosti mají pomáhat k vyrovnávání vyspělosti regionů členských států. Do jednotlivých operačních programů je vloženo velké množství finančních prostředků. Jsou podporovány projekty, které jsou realizovány soukromými subjekty či samotnými ministerstvy ČR a jež mají vést k odstraňování rozdílů mezi regiony EU. Liberecký kraj je součástí Regionu soudržnosti Severovýchod (dále jen RS Severovýchod), který se na čerpání dotací ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti podílí. Tato kapitola se zaměřuje zejména na Liberecký kraj a zkoumá, jaký vliv na něj mají evropské dotace.

5.1 Regionální operační program regionu soudržnosti Severovýchod

Regionální operační program regionu soudržnosti Severovýchod (dále jen ROP SV) byl vytvořen v rámci programového období 2007-2013. Vztahuje se na RS Severovýchod, jež spojuje tři české kraje, a to kraj Liberecký, Pardubický a Královéhradecký. Samostatně tyto kraje spadají do klasifikace NUTS III, společně však tvoří region klasifikovaný jako NUTS II. Geografické umístění regionu soudržnosti Severovýchod je znázorněno v Příloze A. RS Severovýchod se rozkládá podél severních až severovýchodních hranic ČR s Německem a Polskem. Celková rozloha regionu je 12 440 km². Tabulka 5.1 obsahuje základní makroekonomické ukazatele týkající se RS Severovýchod.

Dle Českého statistického úřadu (dále jen ČSÚ) žilo v daném regionu k prosinci 2011 něco málo přes 1,5 mil. obyvatel, což z něj činí z hlediska počtu obyvatel druhý největší region soudržnosti v ČR hned po RS Jihovýchod. HDP na obyvatele činil v roce 2011 dle ČSÚ 11 621,5 EUR. To odpovídá 46,3 % průměru HDP EU na obyvatele. Z tabulky vyplývá, že HDP na obyvatele má sice rostoucí tendenci, ale tento růst je pomalejší než růst průměrného HDP na obyvatele v EU. Nezaměstnanost v regionu má naopak klesající tendenci. Oproti roku 2009 klesla během dvou let o 0,7 procentního bodu na 6,6 %. Výše disponibilního důchodu na jednoho obyvatele má lehce klesající tendenci.

Tabulka 5.1: Základní makroekonomické ukazatele RS Severovýchod

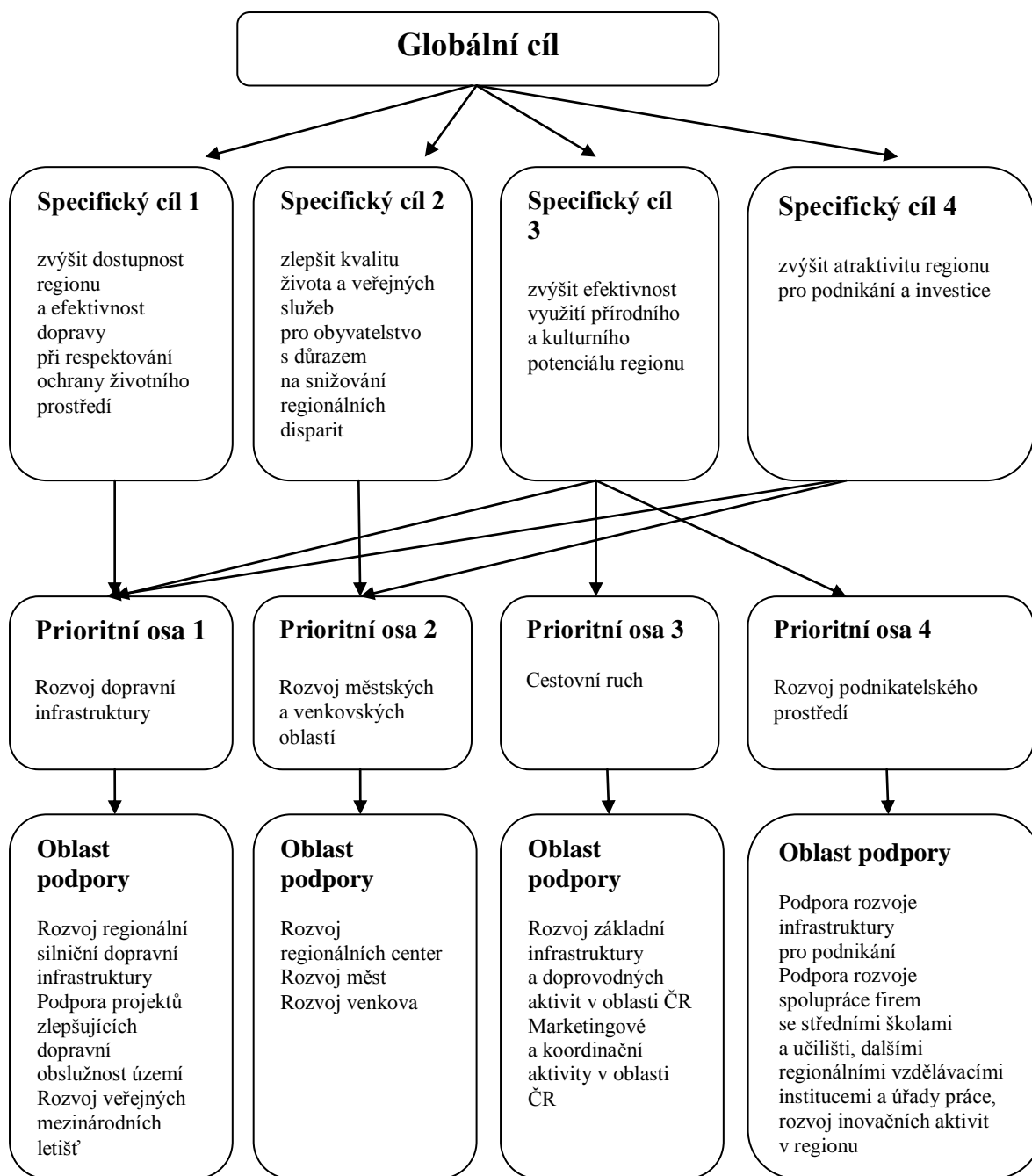
Makroekonomické ukazatele	Rok		
	2009	2010	2011
Počet obyvatel	1 509 758	1 511 909	1 508 867
HDP na obyvatele (EUR) ²	11 355	11 503	11 623
Podíl na průměrném HDP EU na obyvatele (%)	48,32	46,95	46,31
Nezaměstnanost (%)	7,30	7,00	6,60
Disponibilní důchod na 1 obyvatele (Kč)	182 403	181 108	179 435

²⁾ přepočteno aktuálním kurzem k 3. 3. 2013

Zdroj: vlastní zpracování s využitím dat dostupných na www.czso.cz

Řídícím orgánem RS Severovýchod je Regionální rada regionu soudržnosti Severovýchod, která nese celkovou zodpovědnost za realizaci a řízení ROP SV. Mezi orgány Regionální rady patří Výbor regionální rady, který je složen ze čtyřiaadvaceti zastupitelů, z nichž vždy osm zastupitelů zastupuje jednotlivý kraj, Předseda regionální rady, kterým je hejtman Libereckého kraje Martin Půta, a Úřad regionální rady, který je výkonným orgánem Rady [31].

Dlouhodobým cílem RS Severovýchod je jeho zatraktivnění, zajištění prosperity, konkurenceschopnosti a kvalitního života jeho obyvatel. Hlavními prioritami programu jsou doprava a infrastruktura, vyvážený rozvoj měst a venkova, ekonomika a zaměstnanost, cestovní ruch, lidské zdroje a životní prostředí. NSRR stanovil globální cíl regionu následovně: *„Zvýšení kvality fyzického prostředí regionu, což povede ke zvýšení atraktivity regionu pro investice, podnikání a život obyvatel. Prostřednictvím zvýšení atraktivity regionu bude docházet k jeho konvergenci k průměrné úrovni socioekonomického rozvoje EU.“* Takto definovaný globální cíl byl doplněn čtyřmi specifickými cíly, jichž má být dosaženo prostřednictvím projektů realizovaných v rámci jednotlivých prioritních os. Tuto skutečnost zachycuje obrázek 5.1, který popisuje jednotlivé cíle programu včetně stanovených prioritních os s podporovanými oblastmi. Z obrázku je patrné, že ke každému specifickému cíli není přiřazena pouze jedna prioritní osa. Prioritní osy mohou vést ke splnění jak jednoho specifického cíle, tak k dosažení více specifických cílů, jak je tomu například u prioritní osy 1 – Rozvoj dopravní infrastruktury.

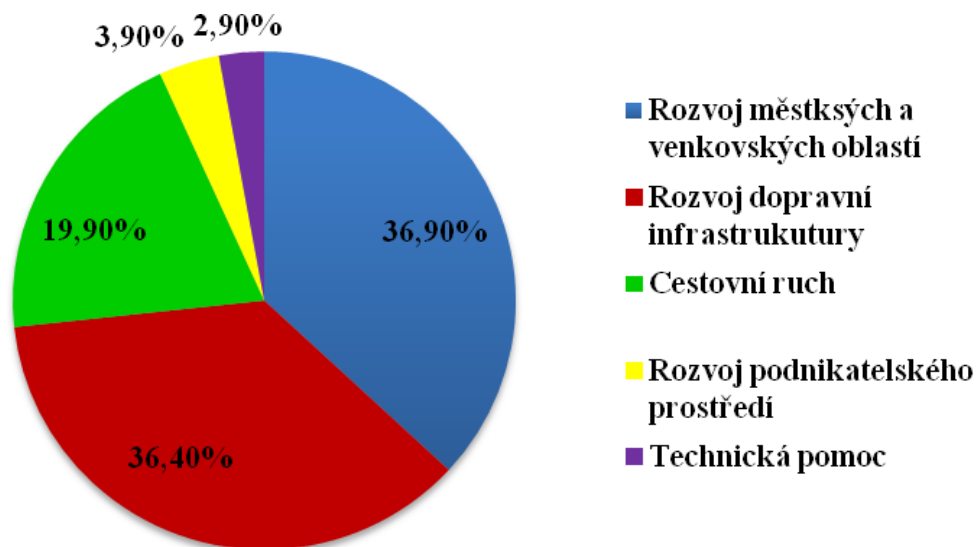

Obrázek 5.1: Cíle a oblasti podpory ROP Severovýchod

Zdroj: vlastní zpracování na základě Výroční zprávy ROP SV za rok 2011

Na ROP SV bylo z ERDF vyčleněno 656 457 606 EUR. Tyto prostředky pokrývají pouze 85 % veškerých nákladů na program. Zbýlých 15 %, tedy cca 115,8 mil. EUR, pochází z veřejných prostředků ČR. Alokaci finančních prostředků mezi jednotlivé prioritní osy znázorňuje obrázek 5.2. Jak můžeme na grafu vidět, největší část rozpočtu ROP SV,

36,9 %, je určena na projekty v rámci rozvoje městských a venkovských oblastí. Druhý nejvyšší podíl na těchto peněžních prostředcích má rozvoj infrastruktury, na který bylo vyčleněno 36,4 %. Zbylých 26,7 % rozpočtu se dělí mezi investice do cestovního ruchu, rozvoje podnikatelského prostředí a technickou pomoc SV [32].

Obrázek 5.2: Alokace finančních prostředků mezi prioritní osy ROP SV

Zdroj: vlastní zpracování dle Výroční zprávy ROP SV za rok 2011

5.2 Charakteristika Libereckého kraje

Liberecký kraj leží na severu ČR a svou rozlohou zaujímá 3 163 km². Vyjma Prahy jde o nejmenší kraj republiky, který tvoří pouze 4 % její celkové rozlohy. Je tvořen čtyřmi okresy, a to okresem Liberec, který je hlavním centrem kraje, Jablonec nad Nisou, Semily a Česká Lípa. V severní části kraj hraničí s Německem a Polskem a od roku 1991 je součástí Euroregionu Nisa.

Liberecký kraj je počtem obyvatel druhým nejmenším krajem ČR. Ke konci roku 2011 zde žilo 438 600 obyvatel. Během posledních deseti let, od roku 2000-2012, měl vývoj počtu obyvatel rostoucí tendenci. Až v roce 2011 došlo k mírnému poklesu populace. Nejlidnatější částí je město Liberec, ve kterém žije necelých 40 % obyvatel celého kraje. Dle statistických výsledků se stárnutí populace nevyhýbá ani Libereckému kraji. Průměrný věk obyvatel meziročně roste a v roce 2011 činil 40,6 let [33].

Liberecký kraj má převážně průmyslový charakter. Zastoupen je zde jak průmysl sklářský a výroba bižuterie, tak výroba a zpracování plastů, strojírenství a zpracovatelský průmysl se zaměřením na výrobu automobilů. Zemědělství v kraji tvoří spíše doplňkové odvětví, zejména díky malé rozloze orné půdy. Hrubý domácí produkt přepočtený na jednoho obyvatele činil v roce 2011 Kč 279 039. Jeho podíl na celorepublikovém průměru tvořil 76,2 %, což je po Karlovarském kraji druhý nejnižší výsledek. Obecná nezaměstnanost činila 7,2 %. Další makroekonomické údaje obsahuje tabulka 5.2.

Tabulka 5.2: *Vybrané makroekonomické ukazatele Libereckého kraje*

Makroekonomické ukazatele	Rok		
	2009	2010	2011
Počet obyvatel	439 027	439 942	438 600
HDP na obyvatele (PPS)	14 500	14 802	15 425
Podíl na průměrném HDP EU na obyvatele (%)	61,70	60,42	61,45
Nezaměstnanost (%)	7,8	7	7,2
Disponibilní důchod na 1 obyvatele (Kč)	177 985	181 902	179 818

Zdroj: vlastní zpracování s využitím dat dostupných na www.czso.cz

Liberecký kraj je svými přírodními a kulturními podmínkami vhodný turistický cíl. Vyžití zde turisté najdou nejen v letním období, kdy mohou praktikovat pěší turistiku či navštěvovat hrady, zámky a jiné oblíbené turistické cíle, ale i v zimním období, kdy mohou využít služeb velkého počtu zimních středisek. Cestovní ruch je také podpořen množstvím silničních a železničních hraničních přechodů včetně hraničních přechodů pro pěší [34].

5.3 Vývoj vybraných ukazatelů v rámci Libereckého kraje

Tato kapitola se bude zabývat vývojem vybraných ukazatelů Libereckého kraje v oblastech, ve kterých má dojít díky evropským dotacím k určitému rozvoji či zlepšení. Jelikož není přesně definováno, jakým způsobem se měří dosažení stanovených specifických cílů, budou hodnoceny takové ukazatele, které danou oblast charakterizují.

Při hodnocení dopravní infrastruktury vycházíme z tabulky 5.3, která obsahuje údaje o délce silniční sítě v Libereckém kraji. Jak je z tabulky patrné, mezi lety 2007-2011 nedocházelo k výstavbám nových silnic a současná situace se od předchozích let víceméně

neliší. Pozornost se spíše zaměřuje na opravy a přestavby stávající silniční sítě vedoucí k udržení uspokojivé sjízdnosti.

Tabulka 5.3: *Základní dopravní ukazatele Libereckého kraje (v km)*

	2007	2008	2009	2010	2011
Silnice 1. třídy	328	333	332	333	334
Rychlostní silnice	22	22	22	22	22
Silnice 2. třídy	487	487	487	487	486
Silnice 3. třídy	1 614	1 608	1 608	1 606	1 604
Délka silniční sítě celkem	2 451	2 450	2 449	2 448	2 446

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Další zkoumanou oblastí je úroveň vzdělanosti a nezaměstnanosti obyvatel Libereckého kraje. Jak lze vidět v tabulce 5.4, v oblasti vzdělání dochází během posledních pěti let k pozitivnímu vývoji. Největší část obyvatel ve věku patnáct a více let dosahuje středoškolského vzdělání bez maturity. Druhou největší skupinu tvoří lidé se středoškolským vzděláním s maturitou, jejichž počet mezi lety 2007-2011 fluktuuje. Pozitivní vývoj zaznamenává počet vysokoškolsky vzdělaných obyvatel, jejichž počet vzrostl během pěti let o necelých dvacet tisíc. Avšak téměř jedna pětina obyvatel kraje nedokončila základní školu, nebo dosáhla pouze základního vzdělání. V roce 2011 byl počet těchto osob více než dvojnásobný v porovnání s vysokoškolsky vzdělanými obyvateli. Tento rozdíl se během posledních pěti let znatelně snižuje, čemuž napomáhá jak pokles počtu obyvatel s nejnižším stupněm vzdělání, tak již zmiňovaný nárůst vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva. Co se týče nezaměstnanosti v kraji, v letech 2007-2011 fluktovala kolem 7 %. V roce 2012 se však její výše vyšplhala na 9,9 % s průměrným počtem 14,12 uchazečů na jedno pracovní místo. Dlouhodobě nejvyšší nezaměstnanost Libereckého kraje se vyskytuje v okrese Česká Lípa. Největší část nezaměstnaných osob tvoří obyvatelé se středoškolským vzděláním bez maturity. Překvapivý je pokles počtu nezaměstnaných lidí, kteří nemají žádné, či jen základní vzdělání a téměř dvojnásobný nárůst počtu nezaměstnaných obyvatel s ukončeným středoškolským vzděláním s maturitou mezi lety 2007-2011 [35].

Tabulka 5.4: Vybrané údaje o dosaženém vzdělání a nezaměstnanosti v Libereckém kraji mezi lety 2007-2011

	2007	2008	2009	2010	2011
Počet obyvatel ve věku 15 a více:	367 700	371 000	373 500	373 700	373 400
z toho:					
- se základním vzděláním a bez vzdělání	78 000	79 000	71 100	64 200	66 400
- střední vzdělání bez maturity	149 900	149 800	156 500	150 100	151 000
- střední vzdělání s maturitou	111 700	113 900	112 500	121 100	111 400
- vysokoškolské vzdělání	28 100	28 300	33 400	38 300	44 600
Ekonomicky aktivní obyvatelstvo	212 200	209 500	214 000	216 600	214 700
Obecná míra nezaměstnanosti (%)	6,1	4,6	7,8	7,0	7,2
Počet nezaměstnaných obyvatel	12 800	9 700	16 800	15 200	15 600
z toho:					
- se základním vzděláním a bez vzdělání	3 700	3 600	3 900	3 100	3 100
- střední vzdělání bez maturity	6 200	4 000	7 600	7 700	7 000
- střední vzdělání s maturitou	2 500	1 500	4 300	3 500	4 600
- vysokoškolské vzdělání	400	600	1 000	900	900

Zdroj: vlastní zpracování z údajů ČSÚ

Co se týče cestovního ruchu, v Libereckém kraji se díky jeho kulturnímu a přírodnímu potenciálu nachází mnoho vyhledávaných turistických cílů. Tabulka 5.5 popisuje vývoj počtu ubytovacích zařízení v jednotlivých okresech Libereckého kraje.

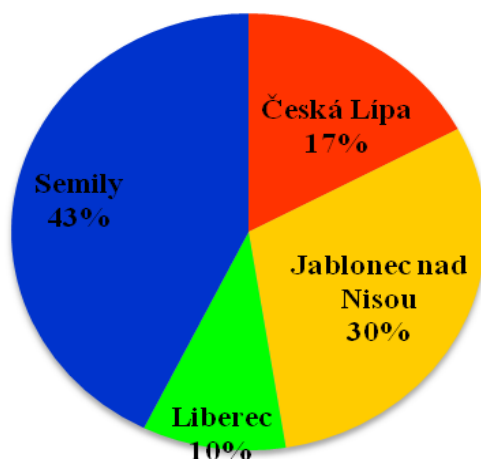
Tabulka 5.5: Vývoj počtu ubytovacích zařízení a hostů v Libereckém kraji v letech 2007-2011

	2007	2008	2009	2010	2011
Hromadná ubytovací zařízení	895	890	835	777	756
z toho v okrese:					
Česká Lípa	137	135	128	127	130
Jablonec nad Nisou	300	293	267	243	229
Liberec	110	103	92	75	74
Semily	348	359	348	332	323
Počet hostů	709 225	703 787	675 722	632 568	632 794
z toho:					
Rezidenti	497 226	503 123	502 806	484 299	486 965
Nerezidenti	211 999	200 664	172 916	148 269	145 829
Počet hostů na jedno ubytovací zařízení	792	791	809	814	837

Zdroj: ČSÚ

Počet ubytovacích zařízení se v kraji od roku 2007 snižuje. I přes tento klesající trend je v Libereckém kraji provozováno třetí největší množství ubytovacích zařízení v republice. Větší počet jich najdeme jen v Jihočeském a Královéhradeckém kraji. V roce 2011 fungovalo nejvíce ubytovacích zařízení v okrese Semily. Druhý nejvyšší počet těchto zařízení byl provozován v okrese Jablonec nad Nisou, nejméně z nich pak najdeme v okresech Česká Lípa a Liberec. Obrázek 5.3 znázorňuje, jakými procenty se jednotlivé okresy podílely na celkovém počtu ubytovacích zařízení v Libereckém kraji.

Klesající trend se objevuje také u počtu hostů ubytovacích zařízení. Tempo tohoto poklesu je však nižší, než tempo poklesu počtu ubytovacích zařízení, což vede k celkovému růstu počtu hostů připadající v průměru na jedno ubytovací zařízení. V celkové struktuře hostů ubytovacích zařízení dominují Češi. Více než polovinu zahraničních hostů tvoří němečtí turisté, jejichž počet však značně klesá. Dobrou zprávou pro Liberecký kraj je fakt, že v roce 2012 se tento klesající trend zastavil a počet turistů oproti roku 2011 vzrostl o 7,6 %. Na tomto růstu se podíleli jak tuzemští, tak zahraniční turisté a Liberecký kraj se stal v daném roce sedmým nejnavštěvovanějším krajem ČR a pátým krajem z pohledu počtu přenocování v ubytovacích zařízeních [35].

Obrázek 5.3: Podíl ubytovacích zařízení v okresech Libereckého kraje na jejich celkovém počtu v Libereckém kraji v roce 2011

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Pro sledování rozvoje podnikatelského prostředí v Libereckém kraji se zaměříme na vývoj přímých zahraničních investic (dále jen PZI), na počet podnikatelských subjektů a brownfields²¹.

Trend ve vývoji PZI je v Libereckém kraji velmi pozitivní, což znázorňuje tabulka 5.6. Ještě v roce 2000 se v krajském srovnání nacházel na sedmé pozici. Výše PZI přepočtená na jednoho obyvatele činila 36 800 Kč. Díky vysoké dynamice růstu zahraničních investic se o deset let později kraj dostal na třetí nejlepší pozici v republice. Výše PZI se oproti roku 2000 téměř zčtyřnásobila a činila 141 900 Kč na obyvatele. Lepší umístění získala pouze Praha, jež se hodnotou PZI zcela vymyká celorepublikovým výsledkům, a Středočeský kraj. Absolutní prvenství v nárůstu PZI, porovnáme-li výsledky z roku 2000 a 2010, získal Jablonec nad Nisou, u kterého byl zaznamenán více než sedminásobný nárůst. Avšak v rámci objemu investovaných prostředků je na tom v Libereckém kraji nejlépe okres Česká Lípa [36].

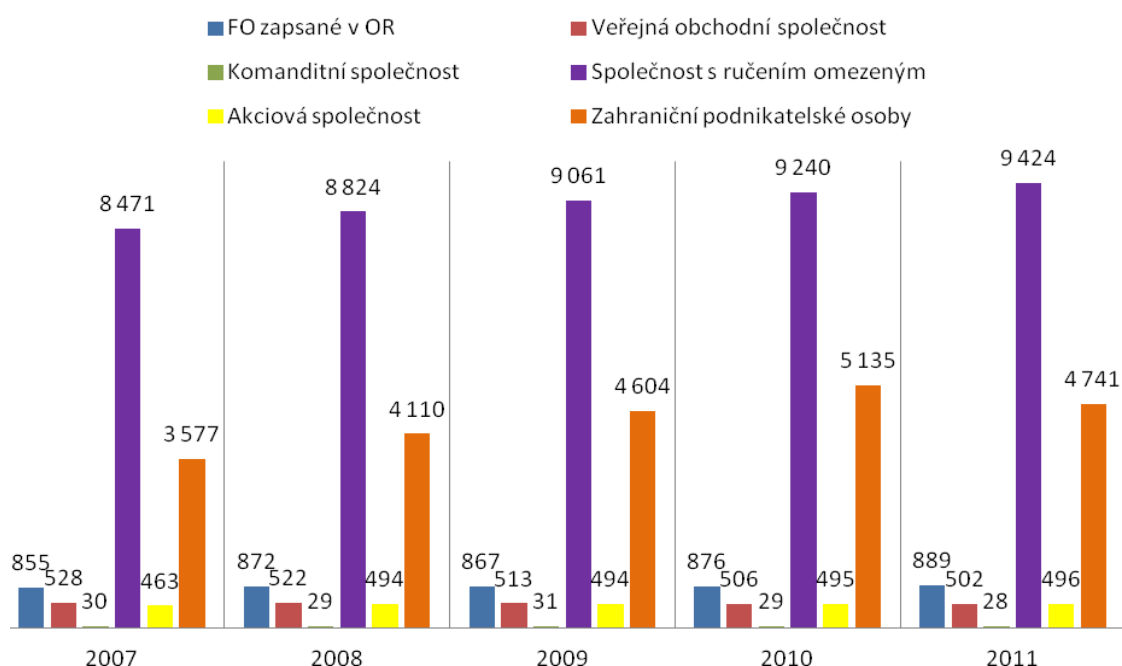
Tabulka 5.6: *Vývoj PZI ve vybraných oblastech ČR*

	2000	2007	2008	2009	2010	Nárůst PZI v letech 2000- 2010 (%)
Výše PZI v Libereckém kraji na obyvatele (tis. Kč)	36,80	121,90	139,20	133,20	141,90	385,60
- Česká Lípa	38,30	244,90	250,80	204,60	200,60	523,76
- Jablonec nad Nisou	25,10	105,30	107,30	145,60	181,10	721,51
- Liberec	35,00	76,90	112,40	91,60	98,20	280,57
- Semily	51,90	72,00	82,70	90,70	92,70	178,61

Zdroj: ČNB

V oblasti vývoje počtu podnikatelských subjektů v kraji dochází k pozvolnému nárůstu jak fyzických osob, tak osob právnických. Rostoucí význam mají také zahraniční podnikatelské subjekty, jejichž počet se od roku 2000 do roku 2010 téměř ztrojnásobil. Vývoj vybraných forem podnikání zachycuje obrázek 5.4 [35].

²¹ Brownfield je nemovitost (pozemek nebo objekt), která se nachází na současně nebo v minulosti zastavěném území, není efektivně využívána a je zanedbaná, případně i kontaminovaná. Jedná se o nemovitost, kterou nelze efektivně využívat, aniž by proběhl proces její regenerace.

Obrázek 5.4: *Vývoj počtu vybraných forem podnikání v Libereckém kraji v letech 2007-2011*

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Poslední oblastí, jejíž vývoj je sledován, jsou tzv. brownfields. Dle odhadů agentury CzechInvest z roku 2008 se mělo v Libereckém kraji nacházet 400-600 brownfields. Největší část z nich je tvořena nevyužitými zemědělskými a průmyslovými objekty. Na základě vyhledávací studie pro lokalizaci brownfields byla vytvořena databáze, v rámci které bylo v roce 2009 zmapováno 398 takových objektů. Více než polovinu z nich najdeme na Českolipsku, Frýdlantsku a Liberecku. I přes dokončení několika přestaveb brownfields vzrostl počet takovýchto objektů v roce 2010 na 445. V Příloze B je znázorněno rozmístění objektů typu brownfields v Libereckém kraji [37].

5.4 Alokace finančních prostředků mezi jednotlivé prioritní osy

Již v kapitole 5.1 bylo uvedeno, že specifické cíle jsou naplňovány prostřednictvím projektů realizovaných v rámci jednotlivých prioritních os. Každá z těchto os se zaměřuje na jinou oblast podpory, avšak jako celek mají pomoci regionu k dalšímu rozvoji a přiblížení se k vyspělým regionům EU. V současné době je v rámci ROP Severovýchod uskutečňována spousta projektů. Některé z nich jsou již dokončené, některé stále probíhají

a jejich realizátoři dosud neobdrželi celou výši přiznané dotace. Tato kapitola se bude zabývat pouze dokončenými projekty, u kterých byla vyplacena celá výše dotace.

Tabulka 5.7: *Alokace finančních prostředků z evropských fondů mezi jednotlivé prioritní osy (v Kč)*

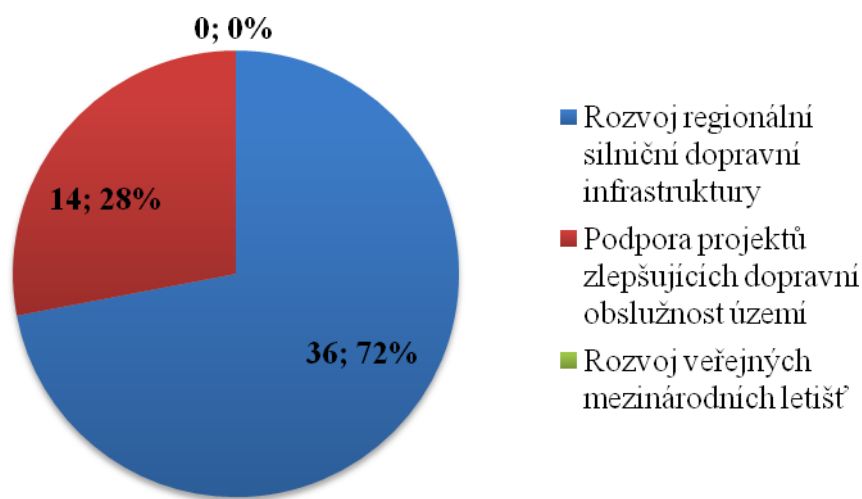
Prioritní osa	Počet realizovaných projektů	Příjemce dotace	Dotace z EU	Dotace celkem
1 - Rozvoj dopravní infrastruktury	36	Liberecký kraj	985 573 193,09	1 072 535 535,02
	14	Ostatní	721 611 716,62	756 767 307,09
1 - Celkem	50	-	1 707 184 909,71	1 829 302 842,11
2 - Rozvoj městských a venkovských oblastí	1	Liberecký kraj	16 632 624,00	16 632 624,00
	62	Ostatní	1 688 098 395,14	1 775 671 241,26
2 - Celkem	63	-	1 704 731 019,14	1 792 303 865,26
3 - Cestovní ruch	4	Liberecký kraj	36 746 242,45	39 988 557,97
	43	Ostatní	886 255 769,89	1 012 129 198,26
3 - Celkem	47	-	923 002 012,34	1 052 117 756,23
4 - Rozvoj podnikatelského prostředí	14	Liberecký kraj	29 756 259,07	30 861 402,69
	6	Ostatní	127 690 388,44	149 924 036,97
4 - Celkem	20	-	157 446 647,51	180 785 439,66
CELKEM	180	-	4 492 364 588,70	4 854 509 903,26

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů na www.rada-severovychod.cz

Prostřednictvím ROP Severovýchod bylo z 204 schválených projektů úspěšně dokončeno 180 projektů, na jejichž realizaci bylo z evropských fondů získáno 4 492 364 588,70 Kč. Zbylých 362 145 314,56 Kč bylo poskytnuto z veřejných rozpočtů ČR. Tabulka 5.7 popisuje, jakým způsobem byly tyto finanční prostředky rozděleny mezi jednotlivé prioritní osy. Největší část finančních prostředků plynoucích z EU a veřejných rozpočtů ČR byla použita na rozvoj dopravní infrastruktury v kraji. Druhá největší část dotací směřovala na rozvoj městských a venkovských oblastí. Do oblasti cestovního ruchu šlo necelých 22 % z celkové výše vyplacených dotací. Nejnižší částka, necelá 4 % z celkové hodnoty poskytnutých dotací, směřovala na podporu podnikatelského prostředí [38].

V rámci prioritní osy 1 bylo uskutečněno 50 projektů. Většina z těchto projektů byla realizována Libereckým krajem. Příjemci dotací u zbylých 14 projektů byla města, či vesnice. Finanční prostředky byly investovány do opravy a rekonstrukce silnic a mostů,

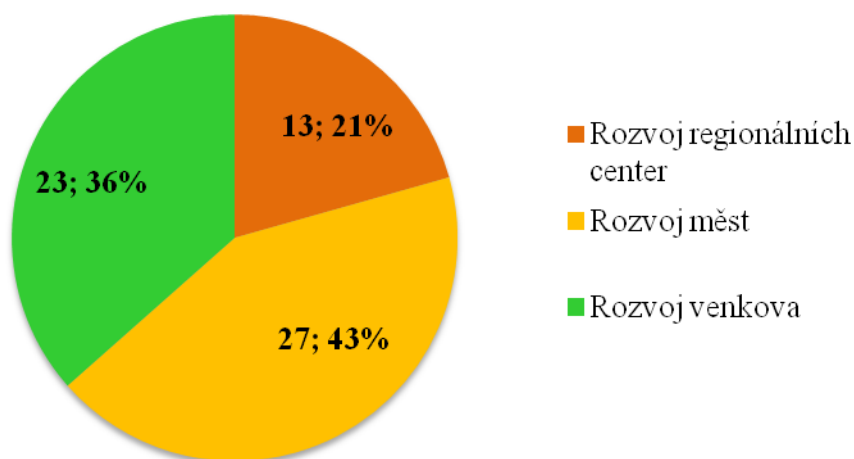
do výstavby a rekonstrukcí cyklostezek. Dotace byly dále využity na přestavbu dopravních terminálů, či modernizaci železničních vozidel a tramvajových tratí. Příjemcem nejvyšší dotace, která byla v rámci prioritní osy 1 vyplacena, byly České dráhy a. s. Finanční prostředky byly použity na nákup čtrnácti nových železničních vozů, jež mají přispět ke komfortnější a bezpečnější železniční dopravě v Libereckém kraji. Uskutečněné projekty potvrzují, že finanční prostředky z evropských dotací směřují hlavně do oprav a rekonstrukcí stávající silniční sítě, jež se nachází v havarijním stavu, a ne do výstavby nových silnic, které by mohly zlepšit dopravní dostupnost v regionu. Nabízí se otázka, zda tyto investice přispějí k tomu, aby byla silniční síť Libereckého kraje v budoucnu v takovém stavu, kdy bude možné investovat evropské peníze nejen do oprav, ale i výstavby nových silničních úseků. Obrázek 5.5 znázorňuje počet dokončených projektů v rámci jednotlivých oblastí podpory. Jak můžeme vidět, cílem 72 % projektů byl rozvoj regionální silniční dopravní infrastruktury. Zbýlých 28 % projektů se zaměřovalo na zlepšení dopravní obslužnosti kraje [38].

Obrázek 5.5: *Dokončené projekty v rámci jednotlivých oblastí podpory Prioritní osy 1*
Zdroj: vlastní zpracování dle údajů na www.rada-severovychod.cz

Nejvyšší počet dokončených projektů byl uskutečněn prostřednictvím prioritní osy 2. Vyjma jednoho projektu, jehož náplní byla rekonstrukce Obchodní akademie v Liberci a na jehož realizaci získal dotaci Liberecký kraj, byly veškeré projekty uskutečňovány městy, či vesnicemi. Prostředky byly investovány do nákupu a modernizace přístrojového vybavení a operačních sálů v nemocnicích, na výstavbu a revitalizaci multifunkčních

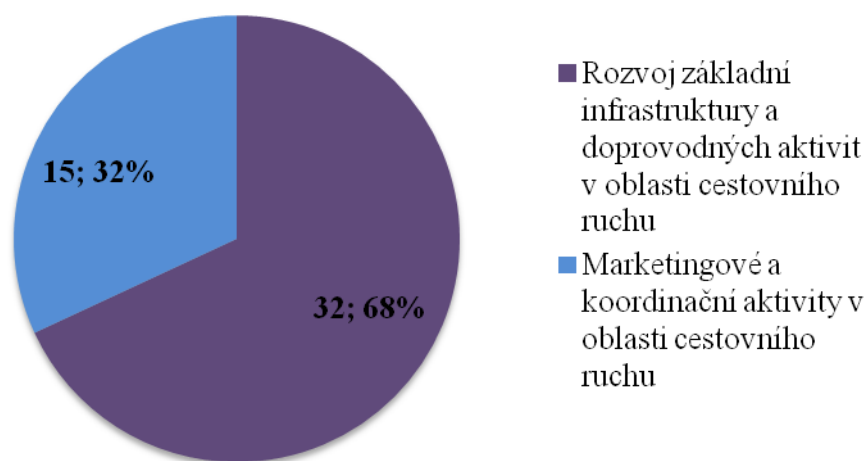
domů, center volnočasových aktivit či komunitních center. Města dále využívala dotace k modernizaci náměstí, nebo k výstavbě dětských hřišť, sportovišť a parků. Nejvyšší dotaci z evropských fondů získalo statutární město Liberec na modernizaci a rozšíření plaveckého bazénu, jejíž výše činila 152 506 655,75 Kč. Ačkoliv dle statistických údajů rok od roku klesá počet lůžek v nemocnicích Libereckého kraje, hned jedenáct projektů se v rámci prioritní osy 2 zaměřovalo na obnovu a rozšíření vybavení a prostor nemocnic. Celková výše finančních prostředků z EU směřujících do této oblasti činila 247 625 382,15 Kč. Obrázek 5.6 znázorňuje počet dokončených projektů v rámci jednotlivých oblastí podpory. Z grafu je patrné, že největší část projektů má za cíl rozvoj měst Libereckého kraje. Druhý největší počet projektů měl za úkol podpořit rozvoj venkova a nejmenší počet projektů byl zaměřen na rozvoj regionálních center [38].

Obrázek 5.6: *Dokončené projekty v rámci jednotlivých oblastí podpory Prioritní osy 2*
 Zdroj: vlastní zpracování dle údajů na www.rada-severovychod.cz

V oblasti cestovního ruchu, který spadá do prioritní osy 3, bylo dokončeno 47 projektů, na jejichž realizaci se z vysoké části podílela města a podnikatelské subjekty. Velká část evropských peněz směřovala do rekonstrukcí ubytoven, chat, penzionů, hotelů a sportovních areálů. Za Liberec můžeme jmenovat například výstavbu rekreačního a sportovního areálu Obří sud Javorník, na kterou bylo z evropských fondů uvolněno 99 133 449,66 Kč, což je zároveň nejvyšší dotace, která byla v rámci prioritní osy 3 vyplacena. Další projekty se zaměřovaly na modernizaci kulturních a relaxačních center, na výstavbu cyklostezek, tvorbu informačních systémů i na marketingovou podporu kraje. Liberecký kraj v rámci této prioritní osy například realizoval tzv. Integrovaný projekt

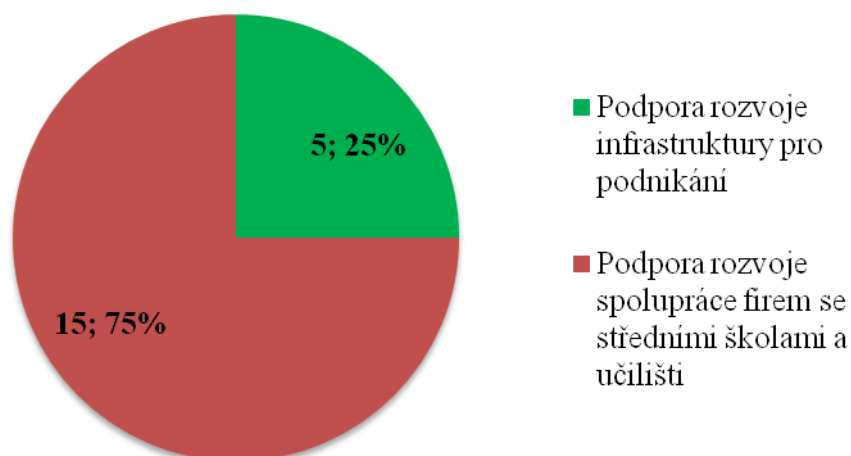
cestovního ruchu Libereckého kraje, který propagoval turisticky zajímavá místa v kraji, definoval profil návštěvníka Libereckého kraje, na základě kterého má dojít ke zlepšování nabízených služeb a turistických programů, a zjišťoval názor podnikatelů na specifické oblasti turistického ruchu. Mezi další projekty realizované Libereckým krajem patří vybudování archeologického muzea na Českolipsku, prezentace kulturního dědictví na zahradě Muzea Českého ráje a marketingová podpora Libereckého kraje na propagačních akcích a veletrzích nejen v ČR, ale i v dalších evropských zemích. Na realizaci těchto projektů získal Liberecký kraj dotaci z evropských fondů ve výši necelých 37 mil. Kč. Obrázek 5.7 znázorňuje uskutečněné projekty v rámci jednotlivých oblastí podpory. Necelých 70 % projektů mělo za cíl podporu rozvoje základní infrastruktury a doprovodných aktivit v oblasti cestovního ruchu. Zbýlé projekty se zaměřovaly na marketingové aktivity v kraji.

Obrázek 5.7: *Dokončené projekty v rámci jednotlivých oblastí podpory Prioritní osy 3*
Zdroj: vlastní zpracování dle údajů na www.rada-severovychod.cz

Nejméně projektů bylo realizováno v rámci prioritní osy 4, jež se zaměřuje na podporu rozvoje podnikatelského prostředí. Náplní téměř veškerých projektů bylo vybavení a modernizace školních učeben, laboratoří a dílen a k podpoře spolupráce podnikatelských subjektů se vzdělávacími institucemi. Druhou skupinu tvořily projekty, jejichž cílem byla přestavba tzv. brownfields na funkční podnikatelské subjekty. Nejvyšší dotaci 52 569 409,92 Kč určenou na revitalizaci brownfieldu získal Hotel Praha Jablonec s. r. o., jehož cílem byla přestavba hotelu, nacházejícím se na hlavní obchodní třídě v Jablonci

nad Nisou, na multifunkční podnikatelskou nemovitost. Obrázek 5.8 znázorňuje počet dokončených projektů v rámci jednotlivých oblastí podpory. Celé tři čtvrtiny projektů spadaly do podpory spolupráce firem se vzdělávacími institucemi a úřady práce. Zbýlých 25 % projektů bylo realizováno v rámci podpory rozvoje podnikatelského prostředí.

Obrázek 5.8: *Dokončené projekty v rámci jednotlivých oblastí podpory Prioritní osy 4*
 Zdroj: vlastní zpracování dle údajů na www.rada-severovychod.cz

5.5 Shrnutí

V průběhu roků 2007-2013 bylo v rámci ROP Severovýchod uskutečněno 180 projektů za necelých 5 mld. Kč a dalších 24 projektů se nachází ve fázi realizace. Velká část evropských dotací směřovala do oprav, modernizací, revitalizací a rekonstrukcí silnic, budov, přístrojového vybavení, školních učeben atd. Ačkoliv lze tyto investice jen těžko zahrnout do statistických výstupů, přispívají ke zlepšení kvality zdravotnictví a školství, pomáhají podnikatelům rozvíjet jejich podnikatelskou činnost a městům zkvalitňovat životní podmínky svých obyvatel. Díky dotacím směřujícím do rozvoje cestovního ruchu a zvyšování atraktivity kraje lze přilákat více turistů, kteří jsou významným zdrojem finančních prostředků. Podpora přestaveb brownfields přispívá k rozvoji průmyslu a služeb, k tvorbě nových pracovních míst či k zatraktivnění městských částí, ve kterých se revitalizované brownfields nacházejí. Avšak díky velmi obecně definovaným specifickým cílům je těžké zhodnotit, zda tyto dotace přispívají k jejich plnění, či nikoliv. Ze statistických údajů nelze rozpoznat, zda je vývoj určitého ukazatele či oblasti způsoben dotacemi z EU, nebo investicemi a činnostmi jiných subjektů. Dalším zkreslujícím faktorem

je ekonomická krize, jež negativním způsobem ovlivnila vývoj v mnoha oblastech. Pokud by byl rozvoj kraje hodnocen na základě hrubého domácího produktu na jednoho obyvatele v paritě kupní síly, závěr by byl takový, že i přes rostoucí tendenci během posledních tří let jeho podíl na hrubém domácím produktu EU na obyvatele vyjádřeným v paritě kupní síly fluktuuje kolem 61 %. Avšak v porovnání s některými regiony nacházejícími se v Rumunsku a Bulharsku a spadajícími do klasifikace NUTS II, jejichž HDP na jednoho obyvatele nedosahuje ani 40 % HDP EU, je Liberecký kraj klasifikovaný jako NUTS III na dobré cestě k tomu, aby dopomohl RS Severovýchod přiblížit se těm nejrozvinutějším regionům EU.

6 Projekty financované z evropských fondů

Evropské dotace nejsou určeny pouze státním institucím, ale i soukromým subjektům. Jedním z těchto subjektů je i společnost působící v Libereckém kraji již řadu let, jež se zaměřuje na výrobu dveřních a střešních systémů do automobilů. Z důvodu ochrany interních informací ji nazveme například jako Gama a. s. (dále jen Gama). Během realizace projektů došlo ke změně vlastnické struktury a společnost Gama se stala součástí nadnárodní společnosti, jež vlastní dvaadvacet poboček v osmnácti zemích světa. Společnost Gama čerpá či čerpala dotace ze dvou různých operačních programů. Jeden podporovaný projekt, Vzdělávání zaměstnanců společnosti Gama a. s. ke zvýšení jejich konkurenceschopnosti, byl již úspěšně ukončen a druhý projekt, Inovace komponenty pro automobilový průmysl ASD, stále probíhá. Tato kapitola se bude zabývat právě těmito dvěma projekty.

6.1 Vzdělávání zaměstnanců společnosti Gama a. s. ke zvýšení jejich konkurenceschopnosti

Řídící orgán Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost vyhlásil 23. března 2009 v rámci prioritní osy Adaptabilita výzvu číslo 35 – „Školení je šance“. Na tuto výzvu reagovala i společnost Gama. Týž rok poslala žádost o dotaci z evropských fondů na školení zaměstnanců a v září 2010 byla společnosti schválena dotace ve výši 6 171 733 Kč. V rámci Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost byly během programového období 2007-2013 schváleny projekty v celkové výši 49,7 mld. Kč. V Libereckém kraji bylo doposud ukončeno 108 projektů a dalších 168 projektů se nachází ve fázi realizace.

6.1.1 Popis projektu

Jak již sám název naznačuje, obsahem projektu bylo školení zaměstnanců společnosti Gama vedoucí ke zvyšování jejich kvalifikace. Jednou z podmínek schválení projektu byl obecný charakter provedených školení. Projekt byl určen jak pro vedení společnosti a školitele, tak pro pracovníky logistiky, nákupu, technologie, pro mistry a provozní pracovníky. Školení byla rozdělena do pěti různých vzdělávacích oblastí,

které se zaměřovaly na rozvoj manažerských a komunikačních dovedností a štihlého myšlení ve výrobě, na řízení projektů, zvládání stresu, prezentací, rétoriky, vyjednávání a asertivity. Cílem projektu bylo zvýšení odbornosti a adaptability zaměstnanců, zvýšení pracovní výkonnosti a efektivity týmové práce a podpora zachování pracovních míst. Následující tabulka 6.1 obsahuje výčet školení, která byla pro zaměstnance firmy připravena.

Tabulka 6.1: *Uskutečněná školení v rámci projektu vzdělávání zaměstnanců*

Oddělení	Název školení
TOP Management	Řízení firemních projektů
	Controllingový audit
	Zvyšování výkonnosti týmu
	Strategické řízení, životní prostředí
	Štíhlé myšlení
	Leadership
	Rovné příležitosti
Logistika, nákup, engineering	Vyjednávání a argumentace
	Asertivní vyjednávání
	Komunikace v obtížných situacích
Údržba	Total productive maintenance
Mistři	Mistr manažerem
	Zvládání stresových situací
	Jak dobře vést lidi
	Kaizen v praxi
	5S v praxi
	Leadership
	Štíhlá výroba
Technologie	Ergonomie
Provozní zaměstnanci	Kaizen v praxi
	5S v praxi
	Štíhlá výroba
Školitelé	Jak přesvědčivě prezentovat
	Rétorika, komunikace a procvičování

Zdroj: interní dokumenty společnosti Gama a. s.

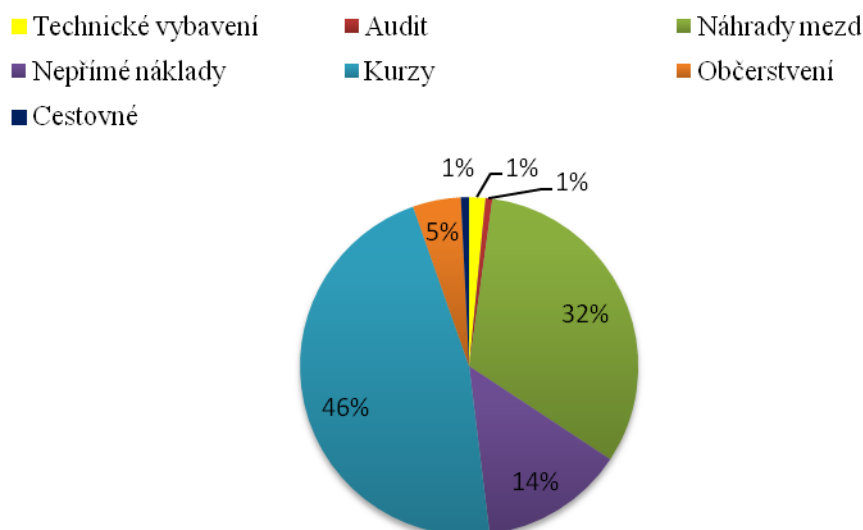
Finanční prostředky poskytnuté na tento projekt byly určeny nejen na uhrazení nákladů spojených s provedenými školeními, ale i na pokrytí částečných mzdových nákladů účastníků školení a realizačního týmu, nákladů na potřebné vybavení a publicitu. Výše

plánovaných nákladů byla vypočtena pro jednotlivé klíčové aktivity projektu zvlášť. Jejich celková hodnota činila 6 178 733,60 Kč. Rozpad těchto nákladů na jednotlivé oblasti obsahuje tabulka 6.2 a obrázek 6.1, jež zobrazuje procentuální podíl těchto dílčích nákladů na celkových nákladech.

Tabulka 6.2: *Plánovaná výše nákladů na projekt vzdělávání zaměstnanců*

Kurzy	2 875 950,00
Náhrady mezd	1 982 460,00
Nepřímé náklady	851 273,60
Občerstvení	284 750,00
Technické vybavení	96 000,00
Cestovné	48 300,00
Audit	40 000,00
Celkem	6 178 733,60

Zdroj: vlastní zpracování z interních zdrojů společnosti Gama a. s.

Obrázek 6.1: *Procentuální podíl dílčích nákladů na celkových plánovaných nákladech projektu*

Zdroj: vlastní zpracování z interních zdrojů společnosti Gama a. s.

Necelých 80 % z celkových nákladů tvoří pouze dvě položky, a to náklady na kurzy a náhrady mezd projektovému managementu a účastníkům kurzů. Nezanedbatelná je i výše nepřímých nákladů, jež pokrývají například náklady na evaluační meetingy, na zpracování monitorovacích zpráv, poštovní náklady, náklady na publicitu apod.

Publicita projektu je jednou z povinností, kterou musí žadatel o dotaci splnit. Tato povinnost je uvedena jak v Nařízení Evropské komise č. 1828/2006, tak v Manuálu pro publicitu OP LZZ, v Manuálu vizuální identity ESF v ČR a v Manuálu vizuální identity OP LZZ. Žadatel musí informovat veřejnost o realizaci a výsledcích projektu. Spoluúčast EU a veřejného rozpočtu ČR musí být zdůrazňována ve všech fázích projektu, a to jak v místech realizace projektu, tak při publikaci v médiích, na internetu, ve výročních zprávách, na seminářích apod. V Manuálu pro publicitu OP LLZ jsou definovány minimální propagační a informační aktivity, které musí žadatel dodržovat a které jsou součástí kontrol. Manuál pro publicitu OP LLZ říká, že „v rámci každého projektu podporovaného z OP LZZ musí příjemce zajistit splnění alespoň následujících minimálních požadavků:

1. *dodržování „Povinného minima publicity OP LZZ“;*
2. *označení školicích místností projektu nebo označení všech věcí spolufinancovaných z OP LZZ prvky povinného minima publicity OP LZZ;*
3. *vložení stručné prezentace projektu na webové stránky www.esfcr.cz.“*

Realizátor projektu je povinen poskytovat informace o provedených informačních a publikačních činnostech vyhlášovateli výzvy. Tyto informace jsou součástí monitorovacích zpráv, které jsou pravidelně předkládány. Dále musí ukládat veškeré doklady s těmito činnostmi souvisejícími [39].

6.1.2 Výběrové řízení dodavatele služeb

Po schválení dotace musela společnost Gama vypsát výběrové řízení na dodavatele a realizátora školení. Toto řízení muselo splňovat podmínky uvedené v Metodickém pokynu pro zadávání zakázek. Dle tohoto pokynu musí zadavatel zakázky dodržet princip transparentnosti, rovného zacházení, nediskriminace a proporcionality, na základě kterého musí být zadávací řízení zveřejněno tak, aby se ho mohli účastnit uchazeči ze všech členských států EU. Veškerá dokumentace týkající se výběrového řízení musí být archivována po dobu minimálně deseti let od ukončení financování projektu. Postupy pro zadávání zakázek jsou rozděleny do skupin dle předpokládané výše celkové zakázky.

V tomto případě se jednalo o zakázku s předpokládanou hodnotou nad 2 000 000 Kč bez DPH, přesně šlo o částku 3 160 700 Kč bez DPH. Společnost byla povinná písemně vyzvat minimálně pět dodavatelů požadovaných služeb a uveřejnit výzvu na webových stránkách Evropského sociálního fondu v ČR (dále jen ESFČR). Příloha C obsahuje předepsaný formulář pro uveřejnění výzvy. Společnost Gama oslovila sedm potenciálních dodavatelů školících služeb. Pouze jeden z nich měl sídlo v Libereckém kraji. Další dvě společnosti byly z Brna, dvě z Prahy, jedna z Frýdku-Místku a jedna z Havířova. Tři společnosti odpověděly, že se výběrového řízení nezúčastní. Do konce lhůty určené pro podávání nabídek firma obdržela pouze dvě nabídky, a to od společnosti Aperta s. r. o. z Liberce, kterou Gama oslovila přímo a společnost Tempo Training & Consulting a. s. z Ostravy, která reagovala na uveřejněnou výzvu na webových stránkách ESFČR. Pro posouzení úplnosti nabídek byla stanovena pětičlenná komise, jejíž členové museli podepsat čestné prohlášení o nestrannosti. Bylo nutné posoudit úplnost obdržených nabídek, jež spočívala v kontrole údajů a dokladů, které byly stanoveny jako povinná součást nabídky. Těmi byly dokumenty o splnění základních a profesních kvalifikačních předpokladů, přílohy třech referenčních dopisů, které se vztahují na uskutečněné zakázky obdobného rozsahu, a alespoň pět profesních životopisů lektorů, kteří mají minimálně pětiletou praxi a vysokoškolské vzdělání. Během hodnocení úplnosti nebyla vyřazena žádná nabídka. Za účelem vyhodnocení nabídek byla sestavena šestičlenná komise, která hodnotila jednotlivé nabídky dle následujících kritérií:

- nabídková cena s váhou 30 %, kdy nejlepší je nabídka s nejnižší cenou;
- metodika vzdělávání s váhou 35 %, kdy za nejlepší nabídku je považována ta nabídka, která bude podrobně rozpracována, kde bude popsán způsob školení, metodiky výuky s ohledem na přínos pro zadavatele;
- případová studie s váhou 35 %, kdy nejlepší nabídkou je ta, ve které je nejlépe navrhnut nástin vzdělávání.

Komise hodnotila jednotlivá kritéria dle postupů uvedených v metodickém pokynu. Pro hodnocení číselných údajů, u kterých je nejvýhodnější ta nabídka, která nabídne pro dané kritérium nejnižší hodnotu, byl stanoven následující postup výpočtu:

$$100 \times \frac{\text{nejvýhodnější nabídka, tzn. nejnižší cena (hodnota)}}{\text{cena (hodnota) hodnocené nabídky}} \times \text{váha vyjádřená v procentech.}$$

Pro hodnocení číselných údajů, u kterých je nejvýhodnější ta nabídka, která nabídne pro dané kritérium nejnižší hodnotu, se vycházelo z následujícího postupu:

$$100 \times \frac{\text{hodnota hodnocené nabídky}}{\text{nejvýhodnější nabídka, tzn. nejvyšší hodnota}} \times \text{váha vyjádřená v procentech.}$$

Pro hodnocení subjektivních kritérií je stanovena stupnice od jedné do sta, kdy je nejvhodnější nabídce přiřazena hodnota 100. Členové komise jsou pak povinni zdůvodnit své hodnocení. Přiřazená hodnota se následně vynásobí danou vahou kritéria.

Jak byly Společnosti hodnoceny, znázorňuje tabulka 6.3.

Tabulka 6.3: *Výsledky hodnocení nabídek firem Tempo Training & Consulting a Aperta s. r. o.*

	Nabídková cena		Metodika vzdělávání	Případová studie	Celkem
Tempo Training & Consulting	2 999 000,-	29,4 b.	100 b.	100 b.	99,4 b.
Aperta s. r. o.	2 941 000,-	30,0 b.	90 b.	90 b.	93,0 b.

Zdroj: vlastní zpracování z interních zdrojů společnosti Gama a. s.

Jak lze v tabulce vidět, i přes vyšší plánovanou cenu poskytovaných služeb byla jako vítězná nabídka vyhodnocena nabídka od firmy Tempo Training & Consulting, jež získala 99,4 bodů ze sta.

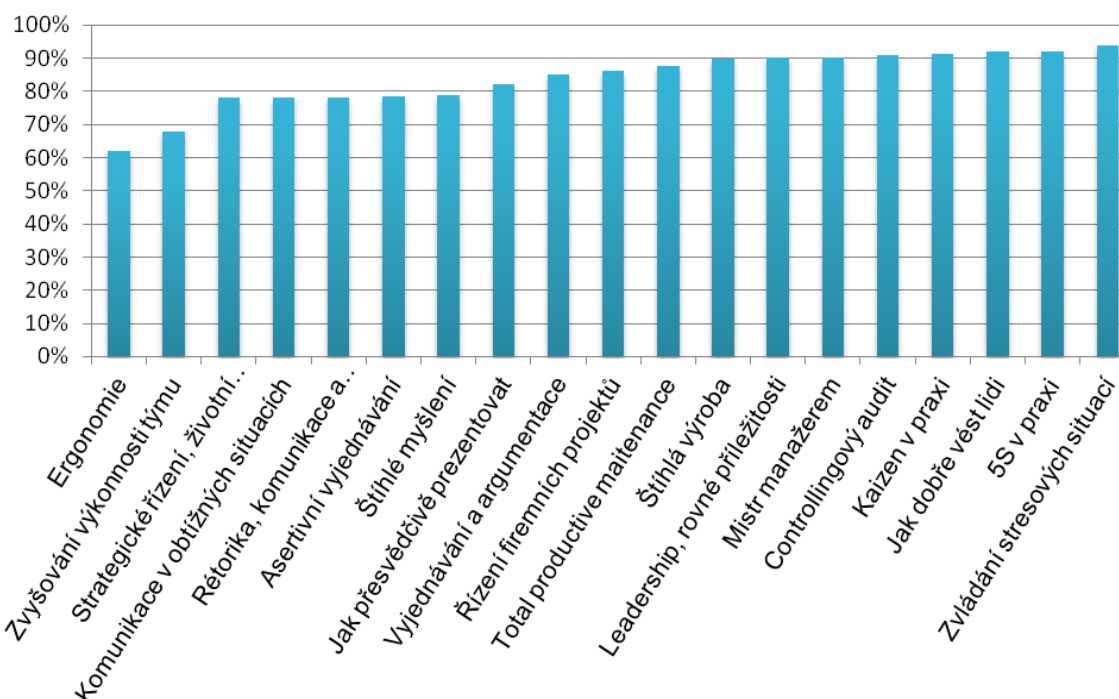
6.1.3 Hodnocení efektivity kurzů

V průběhu projektu bylo uskutečněno sedm evaluačních schůzek, které se mimo jiné zaměřují na hodnocení efektivity a spokojenosti se školením. Každé školení bylo hodnoceno na základě dotazníku, který dostali všichni účastníci školení na jeho konci. Výsledky hodnocení jsou součástí všech evaluačních zpráv. Je-li spokojenost s daným školením nižší než 75 %, musí dojít k zavedení opatření vedoucí ke zlepšení.

Každý dotazník obsahoval osm tvrzení, která zjišťovala efektivitu a spokojenost se školením. Účastník dané tvrzení hodnotil body od jedné do deseti, kdy hodnocení jedna

znamená nespokojenost s kurzem a hodnocení deset představuje naprostou spokojenost se školením.

Z celkového počtu 45 uskutečněných školení získalo hodnocení nižší než 75 % pouze pět z nich. Průměrnou spokojenost s jednotlivými školeními znázorňuje obrázek 6.2.

Obrázek 6.2: Průměrná spokojenost zaměstnanců s uskutečněnými kurzy

Zdroj: vlastní zpracování na základě interních zdrojů společnosti Gama a. s.

Součástí hodnocení bylo také porovnávání daného kurzu s jiným kurzem. Porovnávala se organizace kurzu, lektor, forma výuky a občerstvení. Pokud je daný kurz hodnocen jako horší, musí se opět zavést opatření zamezující této zhoršující se kvalitě.

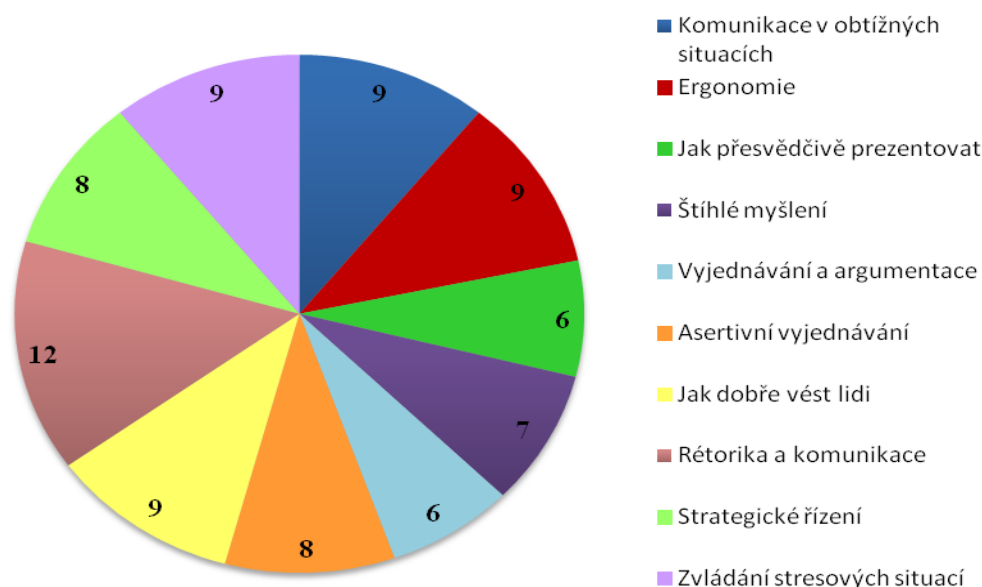
6.1.4 Vlastní průzkum hodnocení kurzů

V rámci vlastního průzkumu hodnocení celkové efektivity kurzů byl vytvořen dotazník, který je koncipován tak, aby bylo možné zjistit celkovou efektivitu projektu, nikoliv efektivitu a spokojenost s jednotlivými kurzy. Dotazník obsahuje jedenáct otázek, které se zaměřují na přínos školení pro zaměstnance jak v jejich současném zaměstnání, tak v celkovém zlepšení jejich znalostí. Otázky dotazníku také zjišťovaly hodnocení

výkonu školitelů. Z důvodu toho, že společnost Gama financovala z dotace jak prostory, ve kterých se školení konala, tak občerstvení, cílem dotazníku bylo také zjištění, jak byli účastníci kurzů s poskytnutými službami spokojeni. Příloha D obsahuje celé znění dotazníku.

Průzkumu se celkem zúčastnilo 83 zaměstnanců, z toho 50 mužů a 33 žen, kteří hodnotili školení, jež absolvovali. Mezi respondenty chyběli provozní zaměstnanci a zaměstnanci údržby. Výčet těchto školení a počet zúčastněných respondentů znázorňuje obrázek 6.3.

Jaké školení jste absolvoval/la?

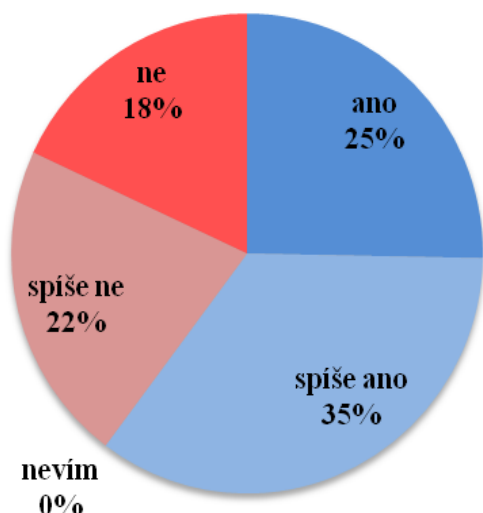

Obrázek 6.3: Školení a počet zúčastněných respondentů

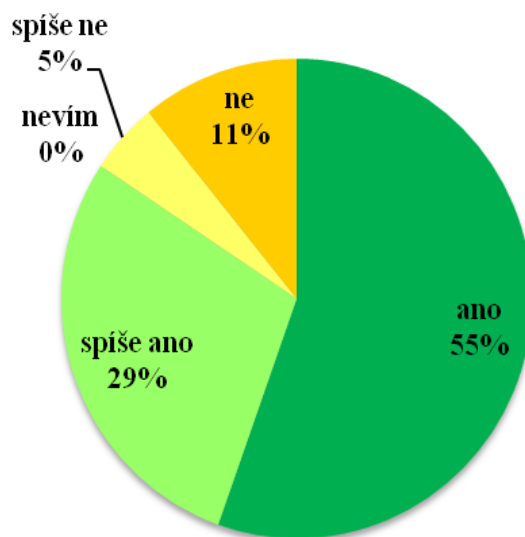
Zdroj: vlastní zpracování

Nejprve respondenti odpovídali na otázky „Byly pro vás informace na kurzu nové?“ a „Byly pro vás informace na kurzu zajímavé?“ Cílem těchto otázek bylo zjištění, jak účastníci školení hodnotili informace, jež jim byly na kurzu předány. Jak ukazuje obrázek 6.4, pro 60 % respondentů byly informace na školení nové, zatímco 40 % účastníků má pocit, že se na kurzu nic nového nedozvěděli. I přes tento výsledek však necelých 85 % respondentů zhodnotilo informace, které jim byly na školení předány, jako zajímavé.

Byly pro vás informace na kurzu nové?

Byly pro vás informace na kurzu zajímavé

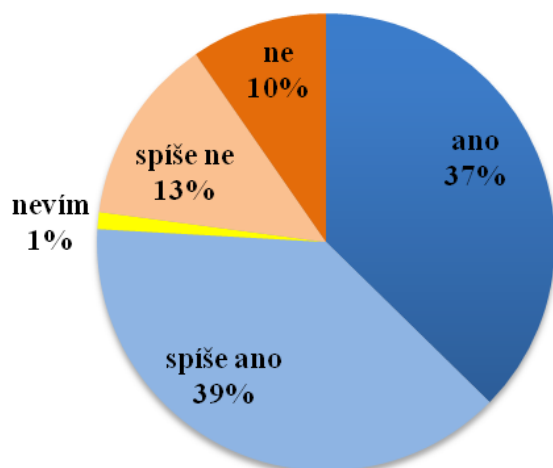

Obrázek 6.4: Grafické znázornění odpovědí respondentů na otázky týkající se poskytnutých informací

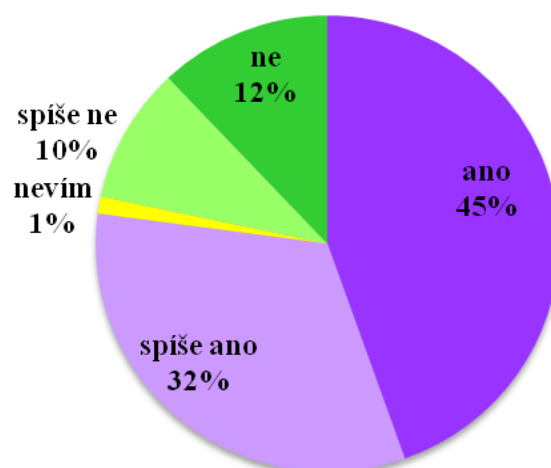
Zdroj: vlastní zpracování na základě odpovědí respondentů

Další dvě otázky dotazníku „Jsou informace ze školení využitelné v organizaci, ve které pracujete?“ a „Je tento kurz přínosný pro váš další rozvoj?“ byly zaměřeny na využití získaných informací jak v současném pracovním životě, tak v dalším rozvoji zaměstnance. Jak bylo řečeno dříve, k tomu, aby byl projekt schválen, bylo nutné dodržet podmínku obecnosti školení. Ta se nesměla zaměřovat na konkrétní oblasti v rámci společnosti Gama, ale musela být koncipována tak, aby zaměstnanci mohli využít získané informace v celém svém pracovním životě, nejen ve firmě, ve které se školení zúčastnili. U obou otázek převažovaly kladné odpovědi. Na první otázku pozitivně odpovědělo šedesát tři zaměstnanců, což tvoří tři čtvrtiny z celkového počtu respondentů. Kladné názory převažovaly také u druhé otázky. Celých 77 % respondentů předpokládá, že získané informace jsou pro jejich další rozvoj užitečné. Odpovědi na tyto otázky zachycuje obrázek 6.5.

Jsou informace ze školení využitelné v organizaci, ve které pracujete?

Je tento kurz přínosný pro váš další rozvoj?

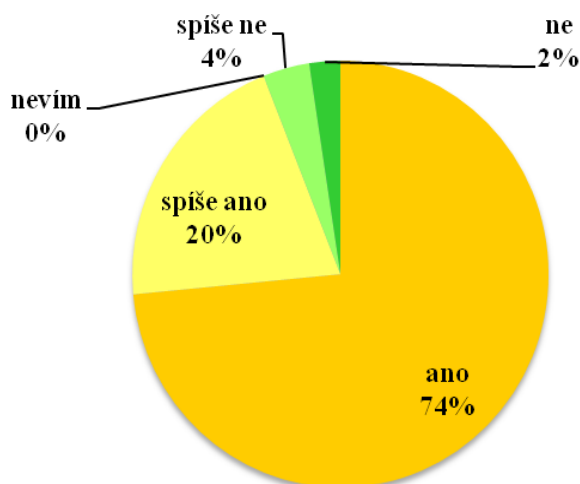
Obrázek 6.5: Grafické znázornění odpovědí respondentů na otázky týkající se možnosti využití získaných informací v pracovním životě

Zdroj: vlastní zpracování na základě odpovědí respondentů

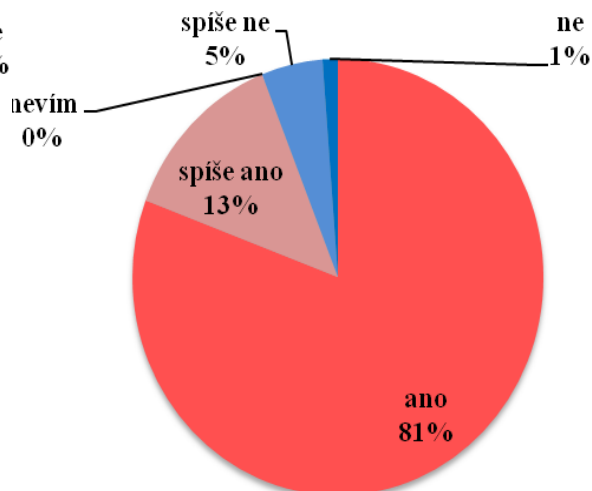
Dle získaných odpovědí lze usuzovat, že informace na školení byly vybrány efektivně. Ačkoli pro mnoho účastníků školení nebyly tyto informace nové, pro většinu z nich byly přínosné a využitelné nejen v současném zaměstnání, ale i v průběhu celého pracovního života. Těmito kurzy se podařilo firmě Gama zvýšit kvalifikaci svých zaměstnanců, což přispělo ke zvýšení hodnoty lidského kapitálu firmy, a poskytla jim další benefit, který by měl vést ke zvýšení jejich loajálnosti k firmě.

Další dvě otázky dotazníku „Byly výklad a prezentace školitele srozumitelné?“ a „Byl prostor pro otázky a diskusi dostatečný?“ se týkaly kvalit školících osob a samotného průběhu školení. Jelikož firma požadovala, aby všichni školitelé měli vysokoškolské vzdělání a víceletou praxi v oboru, dotazník zjišťoval, jakým dojmem působili na účastníky kurzu. U těchto dvou otázek došlo k naprosté shodě hodnocení. Jak znázorňuje obrázek 6.6, téměř 94 % respondentů hodnotilo výkon školitele i prostor k otázkám pozitivně. Pouhých 6 % respondentů nebylo s průběhem školení spokojeno.

Byly výklad a prezentace školitele srozumitelné?

Byl prostor pro otázky a diskusi dostatečný?

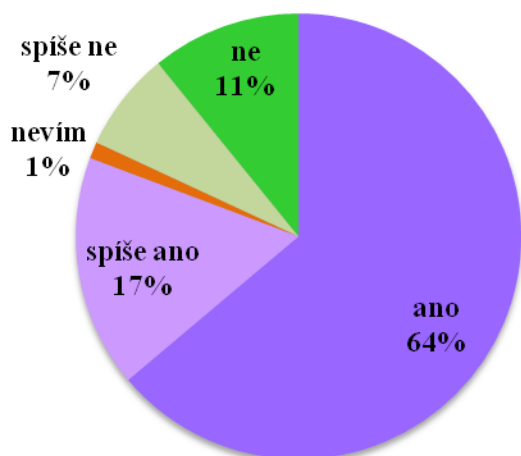

Obrázek 6.6: Grafické znázornění odpovědí respondentů na otázky týkající se kvality školitelů a průběhu školení

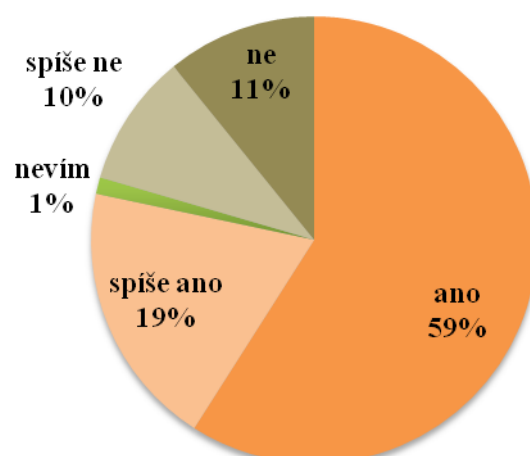
Zdroj: vlastní zpracování na základě odpovědí respondentů

Firma Gama musela také zajistit prostory ke školení i samotné občerstvení pro účastníky kurzů. Cílem dalších dvou otázek „Byly prostory pro školení vyhovující?“ a „Bylo občerstvení kvalitní a dostatečné?“ bylo zjištění, zda došlo k efektivnímu vynaložení finančních prostředků určených na zajištění těchto služeb. Prostory na školení byly vybírány především podle počtu účastníků každého kurzu. Kromě firemních prostor, byla školení uskutečňována v hotelu Jítrava, na chatě Jarmilka v Bedřichově či v hotelech Atrium, Liberec a Pytloun. V hodnocení školicích prostor a občerstvení opět převažovala kladná hodnocení, jak lze vidět na obrázku 6.7. Celých 81 % respondentů bylo s prostory určenými pro školení spokojeno. Zajištěné občerstvení pozitivně hodnotilo 78 % respondentů. Z odpovědí lze tedy usuzovat, že společnost Gama zajistila pro účastníky kurzu vyhovující zázemí a evropskými penězi ve výši 284 750 Kč také podpořila další podnikatele Libereckého kraje.

Byly prostory pro školení vyhovující?

Bylo občerstvení kvalitní a dostatečné?

Obrázek 6.7: Grafické znázornění odpovědí na otázky týkající se školicích prostor a občerstvení

Zdroj: vlastní zpracování na základě odpovědí respondentů

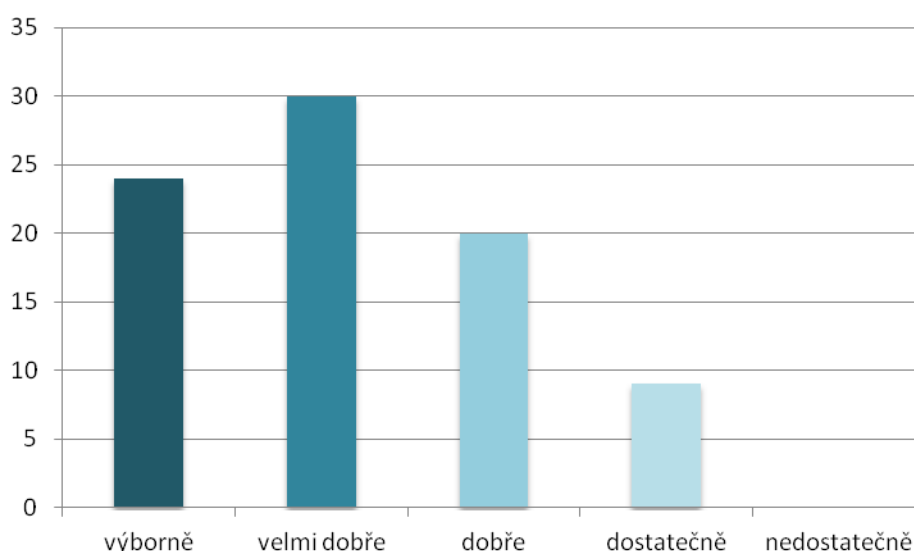
V poslední otázce dotazníku „Jakou známkou byste kurz celkově ohodnotil/la?“ měli respondenti zhodnotit školení, kterých se zúčastnili, jako celek. Účastníci mohli kurzy ohodnotit známkami od jedné do pěti, kdy hodnocení jedna (výborně) je nejlepší a hodnocení pět (nedostatečně) je nejhorší. Nejčastěji respondenti hodnotili školení známkou dva (velmi dobře). Čtyřicet respondentů zhodnotilo kurzy známkou jedna a pro dvacet respondentů byla školení na úrovni známky tři (dobře). Pro devět respondentů byla školení dostatečná a ohodnotili je známkou čtyři (dostatečně). Hodnocení účastníků kurzů znázorňuje obrázek 6.8, který se nachází na následující stránce.

6.1.5 Vyhodnocení projektu

V rámci projektu bylo celkem proškoleno 429 zaměstnanců. Došlo k realizaci pěti vzdělávacích programů, vytvoření sedmi evaluačních zpráv a čtyř monitorovacích zpráv, na základě kterých docházelo k postupnému uvolňování finančních prostředků. Materiály ze školení, které se staly majetkem společnosti, mají zaměstnanci neustále k dispozici na firemním portálu. Dle informací získaných prostřednictvím dotazníku byla školení hodnocena velmi dobře. Prostředky získané z evropských fondů byly využity účelně a efektivně. Díky uskutečněným školením vzrostla kvalifikace 429 ekonomicky aktivních

obyvatel Libereckého kraje. Realizace tohoto projektu měla pozitivní vliv jak na společnosti Gama, u které došlo k růstu hodnoty lidského kapitálu, tak na další podnikatelské i nepodnikatelské subjekty kraje. Ještě větší efektivnost by tyto evropské finanční prostředky měly, kdyby výběrové řízení vyhrála společnost Aperta s. r. o. mající sídlo v Libereckém kraji. Je na uvaženu, zda by skutečnost, že poptávaná firma sídlí ve stejném RS jako zadavatel zakázky, neměla částečně zvýhodňovat danou společnost.

Jakou známkou byste kurz celkově ohodnotil/la?

Obrázek 6.8: Grafické znázornění odpovědí hodnotících kurz jako celek

Zdroj: vlastní zpracování na základě odpovědí respondentů

6.2 Inovace komponenty pro automobilový průmysl ASD

Druhým projektem, který je z části financován z evropských dotací, je projekt Inovace komponenty pro automobilový průmysl ASD. Společnost Gama a. s. zažádala o dotaci na tento projekt v rámci programu Inovace – Inovační projekt reakcí na Výzvu č. 4, která byla vyhlášena 1. února 2010. Tato výzva, jejíž plánovaná finanční alokace činí 4 mld. Kč, byla určena malým, středním i velkým podnikům zapsaným v obchodním rejstříku. Finanční prostředky vymezené pro tento program je možné využít na projekty v oblasti inovací produktů a procesů a v oblasti marketingových a organizačních inovací, které musí být realizovány na území ČR vyjma hlavního města Prahy.

6.2.1 Charakteristika a cíle projektu

Předmětem projektu, na jehož realizaci plánuje společnost Gama využít dotace z EU, je zahájení výroby panoramatických střešních oken. Jedná se o nový koncept otevíracího střešního systému, který umožňuje maximální průchod světla do vnitřního prostoru automobilu. Z výrobního hlediska jde o zcela nový výrobek, který je svými inovativními vlastnostmi unikátní ve světovém měřítku. Tyto systémy byly speciálně vyvinuty pro německý koncern Daimler AG, jež se společně s firmou Gama a její sesterskou společností se sídlem v Dietzenbachu podílel na výzkumu a vývoji. Pro výrobu byl vyvinut zcela nový a velmi složitý technologický postup, který vyžaduje značné investice do technologií, kvality zpracování a lidského kapitálu. Výhodou těchto střešních systémů je jejich kompatibilita a použitelnost v různých modelových řadách, které se odlišují např. v počtu modulů, ze kterých se střešní systém skládá, ve způsobu stínícího systému apod. Na vyrobené produkty jsou kladeny vysoké požadavky jak z hlediska pohledového, interiérového a exteriérového, tak z hlediska designového, funkčního a strukturálního. Další výhodou projektu je zajištěný odběr přibližně 1,7 mil. střešů do konce roku 2022. Projekt panoramatických střešních oken bude využit při výrobě třech tříd vozů Mercedes-Benz (třídy MFA, S a C). Jedná se o jedenáct modelů vozů, které budou uvedeny na trh v rozmezí let 2012-2022. Jejich přehled a plánovaný počet vyrobených kusů zobrazuje tabulka 6.4.

Tabulka 6.4: Přehled jednotlivých modelových řad s plánovaným začátkem produkce a počtem vyrobených kusů

Model. řada	Začátek produkce	Počet vyrobených kusů (v tis.)							
		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019-2022
W 222	prosinec 2012	0	7	9	8	7	7	6	8
V 222	prosinec 2012	0	50	71	66	59	63	58	75
C 217	červen 2014	0	0	5	7	5	4	4	5
W 176	červen 2012	9	22	18	17	16	11	5	0
C 117	prosinec 2012	0	38	46	36	41	31	19	5
X 156	březen 2013	0	16	36	31	32	28	23	9
W 205	leden 2014	0	0	34	34	34	34	34	69
V 205	červen 2014	0	0	0	6	6	6	6	17
S 205	červen 2014	0	0	0	8	8	8	8	23
X 205	červen 2015	0	0	0	0	38	38	38	151
C 205	červen 2015	0	0	0	0	15	15	15	62
		9	133	219	213	261	245	216	424

Zdroj: vlastní zpracování na základě interních dokumentů společnosti Gama a. s.

Inovativnost projektu spočívá v modulárním přístupu k výrobě střešních systémů ASD, na základě kterého bude možné vyrobit střešní okna pro těchto jedenáct modelů aut na stejné výrobní lince. Tento přístup vede k:

- minimalizaci investic do pořízení linek a strojního zařízení;
- snížení celkových nákladů projektu;
- snížení celkového počtu použitých komponent ve výrobě;
- optimalizaci balení.

U některých modelů je možné využít speciální technologie, kterými jsou solární panely a technologie SPD. Díky využití solárních panelů lze získávat energii ze slunečního záření a napájet baterii automobilu, což vede ke snížení spotřeby pohonných hmot a k nižšímu zatížení životního prostředí. Technologie SPD byla vyvinuta společností Daimler a stisknutím jediného tlačítka umožňuje udělat z průhledného střešního okna zatemnělý skleněný panel, který znemožňuje průchod slunečního záření do vozidla.

Cíle projektu, které si společnost stanovila, lze rozdělit do dvou skupin, a to na cíle ekonomické a neekonomické. Neekonomické cíle byly definovány následovně:

- pořízení osmi technologických celků potřebných pro výrobu ASD;
- uvedení veškeré technologie do úspěšného provozu;
- navázání užších vazeb se strategickým dodavatelem Daimler AG;
- vytvoření nových pracovních míst v ČR;
- snížení materiálové, energetické a odpadové náročnosti výroby díky novým výrobním procesům;
- vysoce kvalifikované lidské zdroje.

Klíčovými ekonomickými cíly jsou:

- celkové tržby z projektu 9,3 mld. Kč do konce účetního roku 2017;
- zvýšení podílu na trhu evropských producentů panoramatických střech o 5 % do roku 2017;

- zisk společnosti za jednotlivá léta projektu více než 300 mil. Kč od roku 2014;
- doba návratnosti investice minimálně o pět let kratší než doba životnosti projektu,
- zachování podílu tržeb za inovované produkty nad 40 % z celkových tržeb podniku.

6.2.2 Finanční aspekty projektu

V původní plné žádosti o dotaci byl předkládaný projekt rozdělen do dvou etap. Celkové náklady na obě etapy byly odhadovány na 273 628 810 Kč a požadovaná výše dotace z evropských fondů činila 75 000 000 Kč. Jedná se o nejvyšší dotaci z Operačního programu Podnikání a inovace, která byla udělena v rámci Libereckého kraje pouze dvěma firmám, a to společnosti Gama a. s. a ELMARCO s. r. o. Původní rozpočet projektu dle jednotlivých etap zachycuje tabulka 6.5.

Tabulka 6.5: *Původní rozpočet projektu*

Etapa 1		Etapa 2	
Druh způsobilého výdaje	Cena v CZK bez DPH	Druh způsobilého výdaje	Cena v CZK bez DPH
Lepení PC panelu	51 483 225	Montáž Linka 2, Modul 2	18 583 635
Výroba roletek	54 952 500	Enkapsulace skleněného panelu - vpředu	57 471 900
Montáž Linka 1, Modul 1	18 020 850		
3D tester	5 875 200	Enkapsulace skleněného panelu - vzadu	63 571 500
Klimatická komora	3 640 000		
Způsobilé výdaje	133 971 775	Způsobilé výdaje	139 627 035
Požadovaná dotace	53 588 710	Požadovaná dotace	21 411 290
Povinná publicita		30 000 CZK	
Celkové výdaje projektu		273 628 810 CZK	
Požadovaná dotace		75 000 000 CZK	

Zdroj: vlastní zpracování na základě interních dokumentů společnosti Gama a. s.

V žádosti o dotaci byly sestaveny dva výkazy cash flow, a to jeden „optimistický“, který nezahrnoval možná rizika projektu, a jeden „pesimistický“, jež předpokládal uskutečnění všech definovaných ekonomických i neekonomických rizik projektu, jako např. problémy s financováním investiční části, snížení poptávky, snížení cen za inovované produkty, kurzová rizika, změny v cenách pořizované technologie, neočekávané zvyšování provozních nákladů, obtíže při dodávkách technologií, nedodržení

harmonogramu projektu a další. Na základě těchto dvou výkazů byly vypočítány ukazatele výnosnosti investice, které zobrazuje tabulka 6.6.

Tabulka 6.6: *Porovnání ukazatelů výnosnosti projektu při optimistických a pesimistických očekávání*

Optimistická očekávání		Pesimistická očekávání	
Ukazatel výnosnosti	Hodnota	Ukazatel výnosnosti	Hodnota
Čistá současná hodnota	833 902 000 Kč	Čistá současná hodnota	-1 297 043 000 Kč
Finanční míra výnosnosti	40,43%	Finanční míra výnosnosti	-
Doba návratnosti	2,59	Doba návratnosti	-2,97

Zdroj: vlastní zpracování na základě interních dokumentů společnosti Gama a. s.

Jak lze vidět v tabulce, očekávané hodnoty jsou v optimistickém očekávání naprosto odlišné těm s pesimistickým očekáváním. Je téměř nepravděpodobné, že by došlo k výskytu všech uvažovaných rizik, avšak očekávání nulového výskytu rizik je též neracionální.

Skutečná podoba projektu se však postupem času změnila. Z původních jednadvaceti měsíců se harmonogram projektu prodloužil na dvaatřicet měsíců. Projekt nyní nezahrnuje pořízení a montáž osmi rozsáhlých technologických celků, ale pouhých šesti a z plánovaných dvou etap se projekt rozdělil na etapy tři. První etapa, jež byla zahájena 17. května 2010 a ukončena 1. prosince 2011, v sobě zahrnovala výběrové řízení a poté samotnou montáž montážní linky modulu 1, montážní linky roletek (první část), lepení PC panelu 1 a 3D měřicího zařízení. Způsobilé výdaje na tuto etapu byly vyčísleny na 78 635 000 Kč a výše požadované dotace činila 31 454 000 Kč. Tři měsíce před ukončením první etapy začala etapa druhá, k jejímuž dokončení došlo 1. prosince 2012. Obsahem této etapy byla montáž montážní linky roletek (druhá část) a montážní linky solárních panelů. Způsobilé náklady na tuto etapu činily 73 337 000 Kč a požadovaná výše dotace byla 29 335 000 Kč. Poslední, třetí etapa byla započata 1. srpna 2012 a její ukončení je plánováno na 31. prosince 2013. Na tuto etapu je vyčleněno 40 343 000 Kč a požadavek na dotaci činí 14 211 000 Kč. Tabulka 6.7 obsahuje shrnutí výdajů na jednotlivé etapy včetně vyčíslení aktualizovaných celkových nákladů na projekt.

Tabulka 6.7: Aktualizovaný rozpočet projektu

	Způsobilé výdaje (v Kč)	Požadovaná dotace (v Kč)
1. etapa	78 625 000	31 454 000
2. etapa	73 327 500	29 335 000
3. etapa	40 333 635	14 211 000
Náklady na publicitu	30 000	-
Celkem	192 316 135	75 000 000

Zdroj: vlastní zpracování na základě interních dokumentů společnosti Gama a. s.

Díky těmto změnám muselo dojít také ke změnám jednotlivých ukazatelů výnosnosti investice, které však Gama nemusela v plné žádosti aktualizovat. K výpočtu těchto ukazatelů poslouží údaje z tabulky 6.8. Existence rizika není zohledněna a společnost se nachází v situaci, kdy by jí nebyla vyplacena dotace z evropských fondů.

Tabulka 6.8: Ukazatele k výpočtu ukazatelů výnosnosti investice

(v tis. Kč)	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Provozní výnosy	60 141	1 163 351	1 907 207	1 842 631	2 234 958	2 116 112	1 876 569	1 505 829
Odpisy	7 863	15 195	19 229	19 229	19 229	19 229	19 229	19 229
Provozní náklady	80 892	1 093 133	1 773 810	1 705 134	2 047 359	1 939 026	1 719 156	1 374 203
Provozní HV	-20 751	70 218	133 397	137 497	187 599	177 086	157 413	131 626
HV čistý	-20 751	55 472	105 384	108 623	148 203	139 898	124 356	103 985
Cash flow	-12 888	70 667	124 613	127 852	167 432	159 127	143 585	123 214

Zdroj: vlastní zpracování na základě interních dokumentů společnosti Gama a. s.

Je-li výše celkové investice do technologických celků 192 286 135 Kč, dle vyčísleného cash flow bude investice zcela uhrazena za tři roky a dvacet devět dní od uvedení strojů do užívání. Jelikož je doba životnosti projektu plánovaná do roku 2022, tento, byť statický ukazatel, potvrzuje, že investice by měla být realizována.

Zjištění průměrné výnosnosti investice vychází z následujícího postupu výpočtu:

$$\frac{\text{průměrný roční čistý zisk}}{\text{náklady na investici}} \times 100.$$

V tomto případě průměrná výnosnost investice činí 49,74 %. Důvodem takto vysoké průměrné výnosnosti je vysoká přidaná hodnota konečného produktu a, jak již bylo zmíněno, nezahrnutí možných rizik, které při realizaci projektu hrozí.

Posledním ukazatelem výnosnosti, jehož výše bude vyčíslena, je čistá současná hodnota investice. K výpočtu poslouží vzorec (1.1), kde veličina P_n představuje peněžní příjmy v jednotlivých letech investice, veličina i je úrokový koeficient a veličina K představuje kapitálový výdaj na investici.

$$\sum_{n=1}^N P_n * \frac{1}{(1+i)^n} - K \quad (1.1)$$

Na základě provedeného výpočtu je výše čisté současné hodnoty 578 418 323 Kč. Kladná hodnota tohoto ukazatele potvrzuje, stejně jako předchozí ukazatelé, že investici je vhodné realizovat.

Ve výpočtech nebyla zohledněna výše poskytnuté dotace. Pokud společnost splní veškeré povinnosti a dotace jí bude proplacena, hodnoty ukazatelů výnosnosti vyjdou ještě pozitivněji. Konečná výnosnost investice záleží na mnoha nepředvídatelných faktorech, avšak pokud nedojde k enormnímu odchýlení od výpočtů, měla by být investice pro firmu velmi výnosná, zejména po získání evropské dotace.

6.2.3 Monitoring projektu a povinnosti žadatelů o dotaci

Při podávání registrační žádosti o dotaci musí žadatel vytvořit elektronický účet projektu na oficiálních stránkách agentury CzechInvest, která tvoří jakéhosi prostředníka mezi státem, podnikateli a EU a tím zjednodušuje komunikaci mezi těmito subjekty. Během všech fází projektu slouží tento e-account k ukládání požadovaných dokumentů, k podávání žádostí o proplacení dotace, ke komunikaci mezi žadatelem a příslušnými organizacemi atd. Na účtu žadatele je uložena tzv. plná žádost o dotaci, která obsahuje identifikační údaje o společnosti, charakteristiku a podrobný popis projektu, finanční analýzu, časový plán a rozpočet projektu. Zpracování této žádosti je velmi náročné. V rámci průběžného monitorování projektu má žadatel povinnost zpracovat každé pololetí

tzv. monitorovací zprávu, jejímž obsahem je popis průběhu sledovaného období či určité etapy projektu, aktualizace uskutečněných výdajů a monitorovacích ukazatelů.

Další součástí tohoto účtu je záložka „Výběrové řízení“, ve které jsou uloženy veškeré dokumenty týkající se výběrových řízení na jednotlivé technologické celky. Na základě těchto dokumentů CzechInvest kontroluje správnost provedených řízení. Stejně tak jako u předešlého projektu na vzdělávání zaměstnanců, jsou i u projektů uskutečňovaných v rámci Operačního programu Podnikání a inovace stanovena pravidla pro zadávání výběrových řízení. Tato Pravidla pro výběr dodavatelů se obecně vztahují na příjemce dotace, kteří zadávají zakázky, jejichž výše překračuje 500 000 Kč. Pravidla popisují celkový postup při zadávání zakázky, povinnosti, které musí zadavatel dodržet, formu a obsah zadávací dokumentace, způsob vyhlášení zakázky, vyhodnocování nabídek atd.²²

Další povinností příjemce dotace je mimo jiné dodržení správného způsobu publikace projektu. K tomuto účelu byl vydán dokument Pravidla pro publicitu v rámci OPPI, jež popisuje postup publikování u projektů s dotací nad a pod 500 000 EUR a definuje, jaké náležitosti musí obsahovat jednotlivé publikační prostředky. Při nedodržení těchto pravidel hrozí příjemci dotace její odebrání.

Dle Podmínek poskytnutí dotace pro projekt musí příjemce finančních prostředků z fondů EU mimo jiné zajistit prvotní financování projektu, archivovat dokumentaci, jež není uložena na elektronickém účtu, minimálně po dobu deseti let od vyplacení poslední části dotace. Příjemce dále nesmí po dobu pěti let ukončit podnikatelskou činnost, v rámci které je využíván majetek financován z dotací EU a musí poskytovatele dotace informovat o majetkoprávních změnách společnosti. Příjemce dotace je také oprávněn vzdát se práva na vyplacení dotace. Další povinností příjemce je umožnění poskytovateli dotace dostatečného prostoru pro kontrolu účetnictví, realizace projektu, publicity a označení majetku financovaného z dotace. Pořízený majetek nesmí příjemce dotace prodat ani přemístit mimo region soudržnosti Severovýchod po dobu pěti let od ukončení projektu a po stejnou dobu musí zůstat vlastníkem nebo nájemcem nemovitosti, ve které je projekt

²² Celé znění dokumentu Pravidla pro výběr dodavatelů je k dispozici na: <http://www.czechinvest.org/data/files/oprava-17-17-m-pravidla-pro-vyber-dodavatelu-31688-12-61100-61000-prijata-revize-3429-cz.pdf>

realizován. Toto je pouze malý výčet z velkého množství povinností žadatele o dotaci. Ve skutečnosti musí dbát na dodržování mnoha pravidel, jejichž plnění je součástí přísných kontrol.

6.2.4 Vyhodnocení projektu

Společnost Gama a. s. žádala o dotaci z evropských fondů za účelem pokrytí části nákladů vynaložených na pořízení investičních celků určených pro výrobu unikátních střešních systémů. Ačkoliv měl být projekt dle prvotních plánů již dokončen, jeho realizace stále probíhá a do současné doby firma nezískala z fondů EU „ani korunu“. Nákladné financování pořízení potřebných technologií tedy zatím zůstává z celé části na bedrech společnosti. Výhodou realizovaného projektu je jeho plánovaná výnosnost i v případě, že by dotace nebyla společnosti vyplacena. I přes povinnosti, které s sebou žádost o dotaci přináší, jde o výjimečnou pomoc, kterou EU firmě poskytne. Tyto finanční prostředky plně kompenzují náročnost procesu získávání dotace od prvotního podání registrační žádosti do samotného vyplacení peněz, které jsou podporou podnikatelské činnosti a dalšího rozvoje společnosti, které zvyšují cash flow společnosti a výnosnost investice a pomáhají ke zlepšení finanční situace v podniku.

7 Hodnocení efektivnosti evropských dotací

V úvodu byla stanovena výzkumná teze, že finanční prostředky z evropských fondů mohou být využity na podporu projektů, které nemusí mít příznivý vliv na rozvoj dané oblasti či regionu, ale mohou sloužit pouze k obohacení příjemců dotace.

V rámci všech operačních programů v programovém období 2007-2013 bylo podpořeno 44 481 projektů, které se zaměřovaly na různá odvětví a oblasti a průměrná výše jedné dotace činila 11 871 000 Kč. Ať už jsou projekty realizovány v rámci jakéhokoliv operačního projektu, každá žádost o dotaci je pečlivě prostudována. Musí v ní být prokázán přínos nejen pro příjemce dotace, ale i přínos v oblasti, ve které je projekt realizován. Tím, že nedochází k jednorázovému vyplácení finančních prostředků na samotném začátku projektu, nýbrž až v jeho samotném průběhu na základě prokázání způsobilosti výdajů a splnění dalších povinností, zůstává prvotní financování projektu na jeho realizátorovi. Jednotlivé dotace jsou nejprve vypláceny z veřejných rozpočtů ČR a teprve po kontrole splnění všech požadovaných náležitostí projektu ze strany EU, je danému státu z evropských prostředků zpětně vyplacena výše poskytnuté dotace. Díky tomuto postupu a přísným kontrolám je možné jen stěží získat evropské dotace pouze pro osobní obohacení. Avšak selhání lidského faktoru je nevyhnutelné a jak se říká „každý člověk má svou cenu“. Je tedy pochopitelné, že u části projektů byla kontrolou EU zjištěna úmyslná a závažná pochybení vedoucí ke zneužití dotací k vlastnímu obohacení. V takovém případě utrpí škodu především ČR, jelikož jí je odepřena výplata celé dotace, či alespoň její části, musí provést šetření celé záležitosti, popřípadě zahájit trestní řízení. Opomeneme-li toto selhání lidského faktoru, lze konstatovat, že kontroly tak vysokého počtu uskutečňovaných projektů jsou v rámci možností natolik dostatečné, aby nedocházelo ke zneužívání této podpory plynoucí ze strany EU. Tímto můžeme popřít první část teze, která tvrdí, že evropské dotace jsou snadno zneužitelné pro osobní obohacení.

Ovšem, co se týče druhé části teze, podle které mají mít projekty pozitivní vliv nejen na samotného příjemce dotace, ale i na oblast, v rámci které jsou realizovány, narážíme na jistý nedostatek. Jak vyplývá z kapitoly 6, i přes náročnou administrativu mají evropské finanční prostředky velmi pozitivní vliv na samotné příjemce dotace. V našem případě

došlo ke zvýšení hodnoty lidského kapitálu díky účasti zaměstnanců na mnohých školeních, ke zlepšení výnosnosti investice a finanční situace podniku a ke zvýšení cash flow společnosti. Avšak cílem evropských dotací je také podpora rozvoje oblasti, v rámci které jsou projekty realizovány. Kapitola 5.1 obsahuje předem definované specifické cíle, kterých má být touto finanční podporou v rámci regionálních operačních programů dosaženo. Při zkoumání, zda je těchto cílů skutečně dosahováno, narazíme na nedostatky. Úspěšnost jednotlivých operačních programů je z velké části měřena na základě počtu realizovaných projektů v jednotlivých oblastech podpory a výší vyplacených finančních prostředků. Druhou část indikátorů tvoří počty nově vytvořených lůžek, délka vystavěných silnic či cyklostezek apod. Je však nutné se zamyslet nad tím, zda tyto indikátory opravdu vyjadřují úspěšný rozvoj dané oblasti. Např. počet nově vytvořených lůžek v oblasti cestovního ruchu ještě neznámá, že dochází ke zlepšování situace v turistice. Pokud např. RS Severovýchod nenavštíví dostatečný počet turistů, nově vytvořená lůžka zůstanou nevyužita a žádný pozitivní vliv na tuto oblast mít nebudou. To, že je daný projekt prospěšný pro jeho realizátora nemusí nutně znamenat, že je prospěšný i pro daný region či oblast působení. Důvodem takto zvolených hodnotících indikátorů mohou být velmi obecně stanovené specifické cíle, jejichž plnění lze jen těžko dokazovat. Dalším problémem je získání detailnějších hodnotících údajů v rámci samotného kraje. Monitorovací zprávy se především zaměřují na celý region soudržnosti, avšak informace o vývoji jednotlivých krajů jsou pouze okrajové. Díky zkoumání vybraných ukazatelů v Libereckém kraji bylo možné zhodnotit vývojové tendence v daných oblastech. Bude-li při hodnocení vyspělosti kraje využito ukazatelů HDP na obyvatele, míry nezaměstnanosti a úrovně kvality života, lze konstatovat, že i přes nepříznivý vliv hospodářské krize, si kraj udržuje určitou úroveň vyspělosti. Avšak jakou měrou se o tento výsledek zasloužily evropské dotace lze jen odhadovat.

Vhodným řešením by bylo přesnější definování cílů, kterých má být prostřednictvím evropské podpory jednotlivých projektů dosaženo. Je nutné zavést takové monitorování evropských peněz a stanovit takové hodnotící indikátory, na základě kterých bude možné přesněji a důkladněji identifikovat přínos těchto finančních prostředků v dané oblasti působení. V takovém případě by nemělo dojít například k tomu, že město Liberec bude čerpat dotaci k výstavbě již několikátého dětského hřiště, zatímco ve školách bude chybět

vybavení potřebné ke zkvalitnění výuky. V případě monitorování vývoje regionu soudržnosti, je také nutné podrobněji sledovat vývoj v jednotlivých krajích tohoto regionu. Může např. dojít k tomu, že zvyšování vyspělosti regionu bude zapříčiněno rychlým rozvojem pouze jednoho z členských krajů, zatímco ostatní kraje budou za tímto zaostávat a snižovat tak celkovou rychlost růstu vyspělosti regionu. Je pochopitelné, že v tak vysokém počtu uskutečňovaných projektů, je obtížné provádět detailní a časově a finančně náročné analýzy. Avšak pokud se naskýtá možnost získávání tak vysoké finanční podpory směřující do oblasti ekonomické, podnikatelské, sociální, kulturní a ekologické, vyplatí se investovat finance i úsilí na vytvoření takového vyhodnocovacího systému projektů, který povede k systematickému a soustavnému rozvoji v dané oblasti či regionu.

Závěr

Cílem této práce bylo vyvrátit, či potvrdit tezi, že finanční prostředky z evropských fondů je možné získat i na projekty, které mají přínos pouze pro příjemce dotace.

Teoretická část práce se zabývala historií EU, charakteristikou regionální politiky, jednotlivých operačních programů a postavením České republiky v EU z hlediska čerpání finančních prostředků z evropských fondů. Cílem této části bylo přiblížit čtenáři postup rozdělování evropských finančních prostředků mezi členské státy. Bylo zjištěno, že i přes nedostatky, kterých se ČR v rámci čerpání dotací z EU dopouští, získává z evropských fondů jednu z nejvyšších částek.

Druhá, praktická, část této práce se nejprve zaměřila na region soudržnosti Severovýchod a vliv evropských dotací na Liberecký kraj. Po stručné charakteristice RS Severovýchod byly definovány cíle, kterých má být v rámci regionu pomocí evropských finančních prostředků dosaženo. Plnění takto definovaných cílů bylo aplikováno pouze na Liberecký kraj. V rámci tohoto zkoumání byly analyzovány vývojové tendence ve vybraných oblastech a zhodnocen vliv dotací na tento vývoj. Na základě výzkumu bylo zjištěno, že definované cíle i hodnotící indikátory byly zvoleny příliš všeobecně na to, aby bylo možné zjistit, zda dochází k plnění stanovených cílů, či nikoliv, a jakou měrou se podílejí poskytnuté finanční prostředky na vývoji dané oblasti či regionu. Dále se práce zaměřila na vybraný podnikatelský subjekt, který čerpal dotace z dvou tematických operačních programů, a to z Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a z Operačního programu Podnikání a inovace. Projekt financovaný z prvního uvedeného operačního programu byl již dokončen. Jeho výsledkem bylo zvýšení hodnoty lidského kapitálu firmy, zlepšení kvalifikace části ekonomicky aktivního obyvatelstva Libereckého kraje a podpora dalších podnikatelských subjektů v kraji. Projekt financovaný z druhého uvedeného operačního programu se nachází ve fázi realizace a společnost na něj prozatím nezískala žádné finanční zdroje z evropských fondů díky náročné administrativě spojené s projektem. Vyplacení schválené dotace bude mít pro firmu velmi pozitivní vliv, a to jak z hlediska zvýšení výnosnosti investice a cash flow, tak z hlediska dalšího vývoje společnosti.

V hodnocení efektivnosti dotací z EU byly popsány nedostatky, které poskytování evropských finančních prostředků doprovází a byla navržena taková řešení, která by mohla tyto nedokonalosti odstranit. V tak vysokém počtu realizovaných projektů je však téměř nemožné předejít pokusům o zneužití poskytované finanční podpory pro osobní obohacení. Ani sebelepší systém kontroly nemůže vyloučit působení lidského faktoru na proces hodnocení projektů a poskytování dotací. Pokud bude prvotním cílem populace obohatit se na úkor spravedlivého rozdělování finančních prostředků z fondů EU, budou se i nadále vyskytovat případy jejich zneužívání.

Citace

1. FIALA, P. a M. PITROVÁ. *Evropská unie*. 2. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2010. ISBN 978-80-7325-223-6.
2. PLECHANOVÁ, B. Historie EU. 1950 – 1957 [online]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8885/sekce/1950-1957/>, [vid. 22. října 2012].
3. BOOKER, CH. a R. NORTH. *Skryté dějiny evropské integrace od roku 1918 do současnosti*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2006. ISBN 80-7364-026-0.
4. GERBET, P. *Budování Evropy*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2004. ISBN 80-246-0111-7.
5. PLECHANOVÁ, B. *Historie EU. 60. léta* [online]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8886/sekce/60-leta/>, [vid. 3. listopadu 2012].
6. Evropa bez hranic. In: *europa.eu: Internetové stránky Evropské unie* [online]. Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/eu-history/1990-1999/index_cs.htm, [vid. 4. listopadu 2012].
7. PLECHANOVÁ, B. a L. ROVNÁ. *Historie EU. 2000 – 2005* [online]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8890/sekce/2000-2005/>, [vid. 3. listopadu 2012].
8. ZENKNER, P. *Historie EU. 2006 – 2011* [online]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9024/sekce/2006-2011/>, [vid. 3. listopadu 2012].
9. Businessinfo: Oficiální portál pro podnikání a export. *Politiky EU* [online]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/legislativa-pravo/politiky-eu.html>, [vid. 7. listopadu 2013].
10. BUDÍK, J. *Evropské strukturální fondy a jejich využívání*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, o.p.s., v edici EUPRESS, 2009. ISBN 978-80-7408-014-2.
11. HÁJEK, O. a J. NOVOSÁK. *Kohezní politika s širších souvislostech*. 1. vyd. Žilina: GEORG, 2010. ISBN 978-80-89401-19-2.
12. STEJSKAL, J. a J. KOVÁRNÍK. *Regionální politika a její nástroje*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009.
13. EUROPEAN PARLIAMENT. *Fact sheets on the European Union*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2004. ISBN 92-823-1810-9.

14. EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND. In: *europa.eu: Internetové stránky Evropské unie* [online]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=35&langId=cs>, [vid. 8. listopadu 2012]
15. THE EUROPEAN SOCIAL FUND MAKES NEWS. In: *PR Newswire Europe Including UK Disclose* [online databáze]. ProQuest Central, 2010. Dostupné z: <http://search.proquest.com/docview/751955714/fulltext/751956318/1?accountid=17116>, [vid. 22. dubna 2013].
16. FIGG: FINANCIAL INSTRUMENT FOR FISHERIES GUIDANCE. In: *europa.eu: Internetové stránky Evropské unie* [online]. Dostupné z: http://europa.eu/legislation_summaries/maritime_affairs_and_fisheries/fisheries_sectororganisation_and_financing/l60017_en.htm, [vid. 9. listopadu 2012].
17. MMR ČR, ODBOR EVROPSKÝCH FONDŮ. *Abeceda fondů Evropské unie 2007-2013*. Neprodejná publikace. Praha: MMR ČR, Odbor evropských fondů, 2007.
18. Businessinfo: Oficiální portál pro podnikání a export. *Regionální a strukturální politika Evropské unie* [online]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/regionalni-a-strukturalni-politika-5158.html#>, [vid. 9. února 2013].
19. Euroskop: Věcně o Evropě. *Regionální politika* [online]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8948/sekce/regionalni-politika/>, [vid. 9. února 2013].
20. Ministerstvo financí České republiky. *Čistá pozice ČR vůči rozpočtu EU dosáhla rekordní výše* [online]. Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/tiskove_zpravy_76218.html, [vid. 16. února 2013].
21. Ministerstvo zemědělství České republiky. *Program rozvoje venkova 2007-2013* [online]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2007/zakladni-informace/>, [vid. 16. února 2013].
22. Ministerstvo zemědělství České republiky. *Operační program rybářství* [online]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/operacni-program-rybarstvi-na-obdobi/>, [vid. 16. února 2013].
23. Euroskop: Věcně o Evropě. *ČR a strukturální fondy 2007-2013* [online]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8640/sekce/cr-a-strukturalni-fondy-2007-2013/>, [vid. 16. února 2013].
24. CHVOJKOVÁ, A., V. KVĚTOŇ A KOL. *Finanční prostředky fondů EU v období 2007-2013*. 1. vyd. Praha: IREAS, Institut pro strukturální politiku, o. p. s., 2007. ISBN 978-80-86684-43-7.

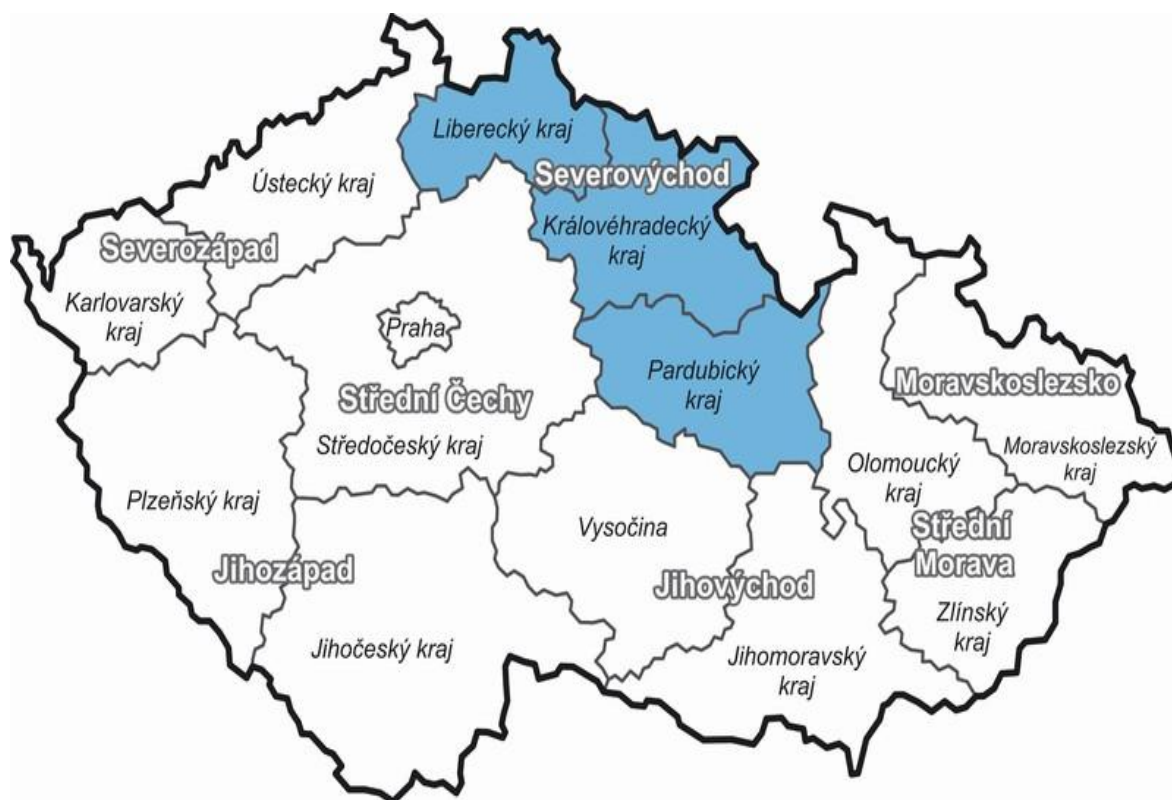
25. MMR ČR. *Národní strategický referenční rámec ČR 2007-2013* [online]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/c81992d9-a5a7-4382-a859-a7ec13e9d654/Narodni-strategicky-referencni-ramec-CJ-cervenec>, [vid. 8. dubna 2013].
26. MMR ČR. *Operační program Životní prostředí* [online]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2007-2013/Tematicke-operacni-programy/OP-Zivotni-prostredi>, [vid. 2. března 2013].
27. MMR ČR. *Operační program výzkum a vývoj pro inovace* [online]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2007-2013/Tematicke-operacni-programy/OP-Vyzkum-a-vyvoj-pro-inovace>, [vid. 2. března 2013].
28. MMR ČR. *Operační program Praha konkurenceschopnost* [online]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2007-2013/Operacni-programy-Praha/OP-Praha-Konkurenceschopnost>, [vid. 2. března 2013].
29. MMR ČR. *Operační programy Praha* [online]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2007-2013/Operacni-programy-Praha/OP-Praha-Adaptabilita>, [vid. 22. února 2013].
30. MMR ČR. *Evropská územní spolupráce* [online]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2007-2013/Evropska-uzemni-spoluprace>, [vid. 22. února 2013].
31. REGIONÁLNÍ RADA NUTS II SEVEROVÝCHOD. *Regionální rada* [online]. Dostupné z: <http://www.rada-severovychod.cz/regionalni-rada>, [vid. 3. března 2013].
32. REGIONÁLNÍ RADA NUTS II SEVEROVÝCHOD. *Výroční zpráva ROP SV za rok 2011* [online]. Dostupné z: <http://www.rada-severovychod.cz/file/3142/>, [vid. 6. března 2013].
33. LIBERECKÝ KRAJ. *Přehled základních informací o Libereckém kraji* [online]. Dostupné z: <http://liberecky-kraj.kraj-lbc.cz/page22>, [vid. 6. března 2013].
34. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Charakteristika kraje* [online]. Dostupné z: http://www.czso.cz/xl/redakce.nsf/i/charakteristika_kraje, [vid. 6. března 2013].
35. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Statistická ročenka Libereckého kraje 2012* [online]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/krajpubl/511011-12-r_2012-xl, [vid. 6. března 2013].

36. INFORMAČNÍ PORTÁL LIBERECKÉHO KRAJE PRO INOVACE. *Výše přímých zahraničních investic na obyvatele* [online]. Dostupné z: <http://www.portal-inovace.cz/cz/technologicky-profil-lk/zahranicni-obchod/zahranicni-investice/>, [vid. 6. března 2013].
37. CZECHINVEST. *V Libereckém kraji čeká na regeneraci 650 brownfieldů* [online]. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/v-libereckem-kraji-ceka-na-regeneraci-650-brownfieldu>, [vid. 6. března 2013].
38. REGIONÁLNÍ RADA NUTS II SEVEROVÝCHOD. *Realizované projekty* [online]. Dostupné z: <http://www.rada-severovychod.cz/modules/projects/index.php>, [vid. 6. března 2013].
39. ŘÍDÍCÍ ORGÁN OP LZZ. *Manuál pro publicitu Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost* [online]. Dostupné z: <http://www.esfcr.cz/file/7995/>, [vid. 6. března 2013].

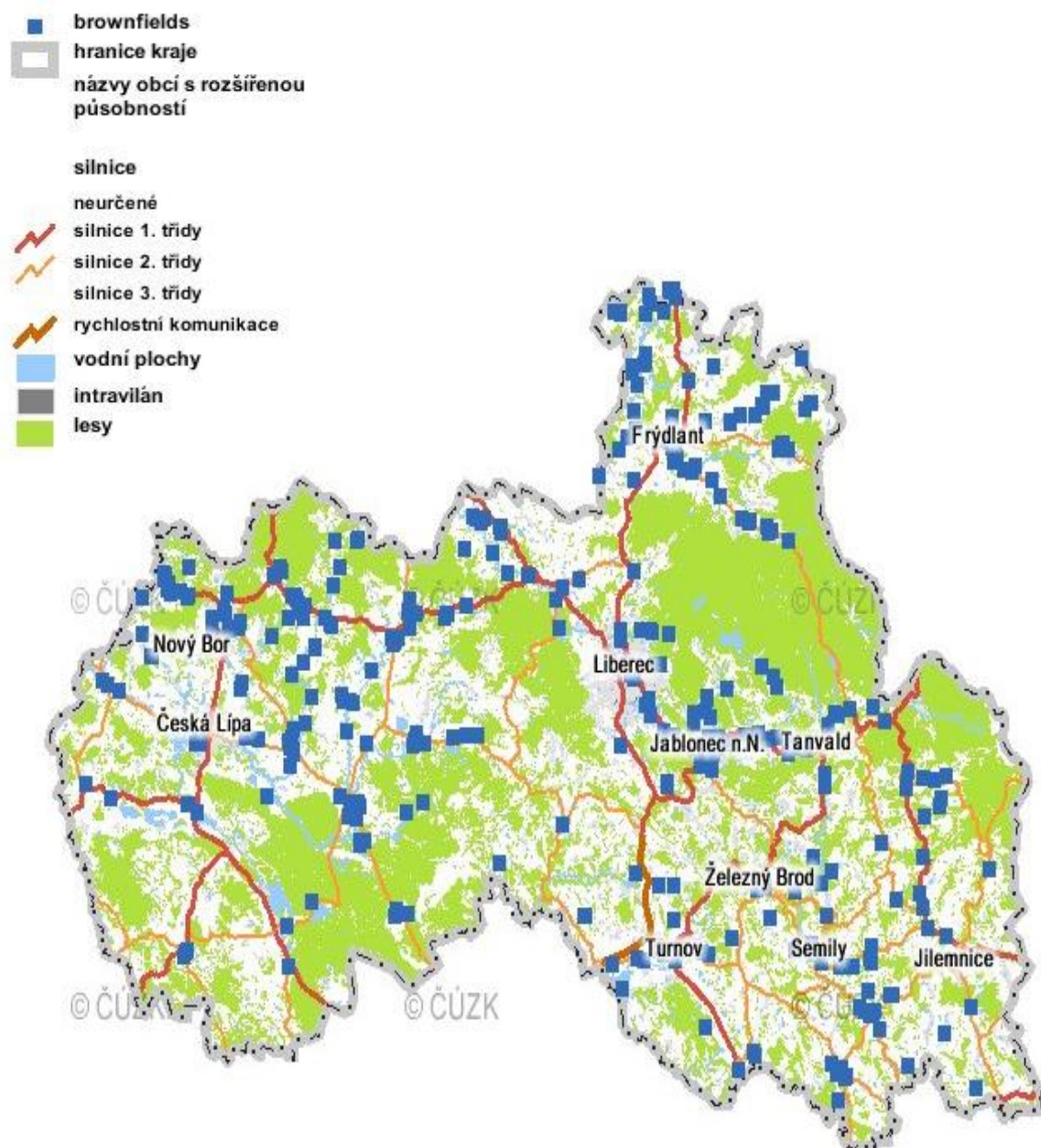
Seznam příloh

Příloha A - Geografické umístění regionu soudržnosti Severovýchod	I
Příloha B - Rozmístění brownfields v Libereckém kraji.....	II
Příloha C - Předepsaný formulář Výzva k podání nabídek.....	III
Příloha D – Dotazník hodnotící spokojenost zaměstnanců společnosti Gama se školeními	VI

Příloha A - Geografické umístění regionu soudržnosti Severovýchod

Příloha B - Rozmístění brownfields v Libereckém kraji

Příloha C - Předepsaný formulář Výzva k podání nabídek

Výzva k podání nabídek

Číslo zakázky (bude doplněno MPSV při uveřejnění):	
Název zakázky:	
Předmět zakázky (služba, dodávka nebo stavební práce):	
Datum vyhlášení zakázky:	
Název programu:	Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost
Registrační číslo projektu:	CZ.1.04/x.x.xx/xx.xxxxx
Název projektu:	
Název / obchodní firma zadavatele:	
Sídlo zadavatele:	
Osoba oprávněná jednat jménem zadavatele, její telefon a e-mailová adresa:	
IČ zadavatele:	
DIČ zadavatele:	
Kontaktní osoba zadavatele ve věci zakázky, její telefon a e-mailová adresa:	
Lhůta pro podávání nabídek:	

Místo pro podávání nabídek:	
Popis předmětu zakázky:	
Předpokládaná hodnota zakázky v Kč (bez DPH):	
Lhůta dodání / časový harmonogram plnění / doba trvání zakázky:	
Místo dodání / převzetí plnění:	
Hodnotící kritéria:	<ul style="list-style-type: none"> · Nabídková cena · <u>Případná další hodnotící kritéria</u>
Požadavky na prokázání kvalifikace dodavatele:	<ul style="list-style-type: none"> · Čestné prohlášení uchazeče, že nemá v evidenci daní zachyceny daňové nedoplatky, a to jak v České republice, tak v zemi sídla, místa podnikání či bydliště dodavatele · Čestné prohlášení uchazeče, že nemá nedoplatek na pojistném a na penále na veřejné zdravotní pojištění nebo na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, a to jak v České republice, tak v zemi sídla, místa podnikání či bydliště dodavatele · Výpis z obchodního rejstříku, pokud je v něm zapsán, či výpis z jiné obdobné evidence, pokud je v ní zapsán · Ověřenou kopii dokladu o oprávnění k podnikání · <u>Případné další požadavky na doložení kvalifikace uchazeče</u>
Požadavek na uvedení kontaktní osoby uchazeče:	Uchazeč ve své nabídce uvede kontaktní osobu ve věci zakázky, její telefon a e-mailovou adresu.
Požadavek na písemnou formu nabídky:	Nabídka musí být zadavateli podána v písemné formě. Požadavek na písemnou formu je považován za splněný tehdy, pokud je nabídka podepsána osobou oprávněnou jednat jménem uchazeče.

Požadovaný jazyk nabídky:	
Povinnost uchovávat doklady a umožnit kontrolu:	<p>Ve smlouvě uzavírané s vybraným dodavatelem bude dodavatel zavázán povinností umožnit osobám oprávněným k výkonu kontroly projektu²³, z něhož je zakázka hrazena, provést kontrolu dokladů souvisejících s plněním zakázky, a to po dobu danou právními předpisy ČR k jejich archivaci (zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, a zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty). <u>Pokud bude zadavatel požadovat od uchazeče písemný návrh smlouvy jako součást nabídky, musí výzva obsahovat požadavek na podpis uchazeče na návrhu smlouvy.</u></p>
Další požadavky na zpracování nabídky*:	
Zadávací řízení se řídí:	<p>Metodickým pokynem pro zadávání zakázek v OP LZZ ve verzi ..., na zadávací řízení se neaplikují ustanovení zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách</p> <p>Zákonem č.137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů a Metodickým pokynem pro zadávání zakázek v OP LZZ ve verzi ...</p> <p><u>– vyberte odpovídající a doplňte závaznou verzi Metodického pokynu pro Váš projekt.</u></p>

* Nepovinný údaj

²³ Zejména se jedná o poskytovatele, MPSV, MF, NKÚ, EK, Evropský účetní dvůr.

Příloha D – Dotazník hodnotící spokojenost zaměstnanců společnosti Gama se školeními

Spokojenost zaměstnanců se školením

Dear Sir / Madam,

thank you for visiting us.

By filling out this 5-10 minute survey, you will help us obtain the very best results.

1. Jaké je vaše pohlaví?

☐ Muž

☐ Žena

2. Jaké školení jste absolvoval/la?

3. Byly pro vás informace na kurzu nové?

☐ Ano

☐ Spíše ano

☐ Nevím

☐ Spíše ne

☐ Ne

4. Byly pro vás informace na kurzu zajímavé?

☐ Ano

☐ Spíše ano

☐ Nevím

☐ Spíše ne

☐ Ne

5. Jsou informace ze školení využitelné v organizaci, ve které pracujete?

☐ Ano

☐ Spíše ano

☐ Nevím

☐ Spíše ne

☐ Ne

6. Je tento kurz přínosný pro váš další rozvoj?

- ☐ Ano
- ☐ Spíše ano
- ☐ Nevím
- ☐ Spíše ne
- ☐ Ne

7. Byly výklad a prezentace lektora srozumitelné?

- ☐ Ano
- ☐ Spíše ano
- ☐ Nevím
- ☐ Spíše ne
- ☐ Ne

8. Byl prostor pro otázky a diskuzi dostatečný?

- ☐ Ano
- ☐ Spíše ano
- ☐ Nevím
- ☐ Spíše ne
- ☐ Ne

9. Byly prostory pro školení vyhovující?

- ☐ Ano
- ☐ Spíše ano
- ☐ Nevím
- ☐ Spíše ne
- ☐ Ne

10. Bylo občerstvení kvalitní a dostatečné?

- ☐ Ano
- ☐ Spíše ano
- ☐ Nevím
- ☐ Spíše ne
- ☐ Ne

11. Jakou známkou byste kurz celkově ohodnotil/la?

- ☐ 1
- ☐ 2
- ☐ 3
- ☐ 4
- ☐ 5